

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Mgr. René Cienciala

**Aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osoby
v (mezinárodní) obchodní arbitráži –
vybrané otázky ve srovnání mezinárodní arbitrážní
praxe a české právní úpravy**

Rigorózní práce

Konzultant práce: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

Tematický okruh: Mezinárodní právo soukromé

Uzavření rukopisu: 16. října 2016

Praha: 2015/2016

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených. Prohlašuji rovněž, že předkládaná rigorózní práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne _____

Mgr. René Cienciala

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji prof. F. Bachandovi z kanadské McGill University za vynikající úvod do problematiky, jež se stala předmětem této práce. Děkuji rovněž prof. M. Pauknerové, která byla mou laskavou konzultantkou, za její dlouhodobou trpělivost, podporu i cenné rady a připomínky, jež pro mne byly velkou pomocí a inspirací při mém předchozím studiu a psaní této práce i stran mého profesního směřování. Za užitečné připomínky a jazykovou korekturu děkuji dále blízké přítelkyni, slečně D. Budilové. Za pochopení a podporu při mých studijních aktivitách děkuji rovněž kolegům z advokátní kanceláře Havel, Holásek & Partners. V neposlední řadě děkuji rodině a přátelům za podporu, kterou mi trvale poskytují.

OBSAH

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ	i
PODĚKOVÁNÍ	ii
OBSAH	iii
SEZNAM ZKRATEK	v
SEZNAM ZKRÁCENĚ CITOVANÉ LITERATURY	vi
1. ÚVOD	1
1.1. PODSTATA A SMYSL ROZHODČÍ SMLOUVY	1
1.2. LIMITY ZÁVAZNOSTI ROZHODČÍ SMLOUVY	2
1.3. DALŠÍ POJMOVÉ VYMEZENÍ	3
1.4. TEORETICKÁ VÝCHODISKA PROBLEMATIKY, ROZSAH PRÁCE A PRAMENY	4
1.5. ROZHODNÉ PRÁVO	6
1.6. STRUKTURA PRÁCE	6
2. PRINCIP ODDĚLITELNOSTI ROZHODČÍ SMLOUVY	8
2.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE.....	8
2.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	10
2.2.1. <i>Polemika s recentní judikaturou Ústavního soudu ČR</i>	14
3. PRÁVNÍ NÁSTUPNICTVÍ (SUKCESE)	19
3.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE.....	20
3.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	24
3.2.1. <i>Vázanost nabyvatele směnky rozhodčí smlouvou sjednanou mezi remitentem a směnečným dlužníkem</i>	28
3.2.2. <i>Vázanost insolvenčního správce rozhodčí smlouvou sjednanou insolvenčním dlužníkem (úpadcem)</i>	31
4. RUČITELSKÉ ZÁVAZKY	33
4.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE.....	33
4.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	35
5. OPRÁVNĚNÉ TŘETÍ OSOBY (THIRD-PARTY BENEFICIARIES)	43
5.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE.....	44
5.1.1. <i>Aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby</i>	44
5.1.2. <i>Pasivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby</i>	50
5.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	52
5.2.1. <i>Uzavření rozhodčí smlouvy jako smlouvy ve prospěch třetího</i>	52
5.2.2. <i>Uzavření rozhodčí smlouvy na základě veřejné rozhodčí nabídky</i>	54

6.	KONCERNOVÁ TEORIE (<i>GROUP OF COMPANIES DOCTRINE</i>).....	61
6.1.	PODSTATA KONCERNOVÉ TEORIE	62
6.2.	PŘÍPAD <i>DOW CHEMICAL V. ISOVER SAINT GOBAIN</i>	63
6.3.	PODMÍNKY APLIKOVATELNOSTI KONCERNOVÉ TEORIE.....	66
6.3.1.	<i>Silná (těsná) koncernová propojenost signatářské a nesignatářské společnosti</i>	68
6.3.2.	<i>Aktivní (významná) účast nesignatářské společnosti na uzavírání, realizaci a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu</i>	72
6.3.3.	<i>Společná vůle (úmysl) stran rozhodovat spory v arbitráži</i>	74
6.4.	MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE.....	77
6.5.	ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	80
7.	TEORIE ALTER EGA (<i>PIERCING THE CORPORATE VEIL</i>)	82
7.1.	PODSTATA TEORIE ALTER EGA.....	82
7.2.	MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE.....	85
7.3.	ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	89
8.	PŘÍPAD <i>DALLAH V. PÁKISTÁN</i>	91
8.1.	ZÁKLADNÍ SKUTKOVÉ OKOLNOSTI PŘÍPADU	92
8.2.	ICC ARBITRÁŽ A PARALELNÍ SOUDNÍ ŘÍZENÍ V PÁKISTÁNU	94
8.3.	ANALÝZA ROZHODNUTÍ ROZHODČÍHO SENÁTU	96
8.4.	NÁSLEDNÉ ŘÍZENÍ PŘED ANGLICKÝMI SOUDY	99
8.5.	NÁSLEDNÉ ŘÍZENÍ PŘED FRANCOUZSKÝMI SOUDY	103
8.6.	KRITICKÉ ZHODNOCENÍ PŘÍPADU <i>DALLAH V. PÁKISTÁN</i>	105
9.	ZÁVĚR	110
10.	BIBLIOGRAFIE	116
10.1.	MONOGRAFIE, UČEBNICE A KOMENTÁŘE	116
10.2.	ČLÁNKY A JINÉ ODBORNÉ PRÁCE	118
10.3.	JUDIKATURA A ROZHODČÍ NÁLEZY	120
10.4.	PRÁVNÍ PŘEDPISY A MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY	124
10.5.	OSTATNÍ ZDROJE	125
11.	SUMMARY IN ENGLISH	127
12.	ABSTRAKT A KLÍČOVÁ SLOVA	129
13.	ABSTRACT AND KEY WORDS.....	130

SEZNAM ZKRATEK

ICC	Mezinárodní obchodní komora v Paříži (<i>International Chamber of Commerce</i>)
ICC arbitráž	rozhodčí řízení podle pravidel Mezinárodního rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (<i>ICC International Court of Arbitration</i>)
Nejvyšší soud ČR	Nejvyšší soud České republiky
Nejvyšší soud UK	Supreme Court of the United Kingdom (tj. Nejvyšší soud Spojeného království)
Nejvyšší soud USA	Supreme Court of the United States (tj. Nejvyšší soud Spojených států amerických)
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů sjednaná v New Yorku dne 10. 6. 1958
nový občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
Rozhodnutí CAP/Dallah	Rozhodnutí francouzského soudu <i>Cour d'appel de Paris</i> ve věci <i>Gouvernement du Pakistan v. Societe Dallah Real Estate & Tourism Holding Co</i> ze dne 17. 2. 2011
Rozhodnutí UKSC/Dallah	rozhodnutí Nejvyššího soudu UK ve věci <i>Dallah Real Estate and Tourism Holding Company v. The Ministry of Religious Affairs, Government of Pakistan</i> ze dne 3. 11. 2010
RS při HKČR a AKČR	Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
starý občanský zákoník	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013
starý obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013
Studie Global Arbitration Review	komparativní studie <i>Global Arbitration Review</i> týkající se praxe v oblasti obchodní arbitráže ve vybraných jurisdikcích
zákon o mezinárodním právu soukromém	zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v platném znění
zákon o rozhodčím řízení	zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění
ZRŘ	viz <i>zákon o rozhodčím řízení</i>

SEZNAM ZKRÁCENĚ CITOVANÉ LITERATURY

- Bělohlávek 2012*** BĚLOHLÁVEK, A. J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.
-
- Born 2009*** BORN, G. B.: *International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 2009.
-
- Born 2014*** BORN, G. B.: *International Commercial Arbitration*. Second Edition. Kluwer Law International, 2014.
-
- Born & Jorek 2011*** BORN, G. B., JOREK, M.: „Dallah and the New York Convention“. In: *Kluwer Arbitration Blog*, Wolters Kluwer Law & Business, duben 2011.
-
- Brekoulakis 2010*** BREKOULAKIS, S. L.: *Third Parties in International Commercial Arbitration*. Oxford University Press, 2010.
-
- Fouchard, Gaillard & Golman 1999*** SAVAGE, J., GAILLARD, E. (eds.): *Fouchard Gaillard Goldman on International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 1999.
-
- Lisse 2012*** LISSE, L.: *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem*. Praha: Linde, 2012.
-
- Olík a kol. 2015*** OLÍK, M., MAISNER, M., POKORNÝ, R., MÁLEK, P., JANOUŠEK, M.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015.

1. ÚVOD

Jak vyplývá ze samotného názvu této práce (*Aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osoby v (mezinárodní) obchodní arbitráži – vybrané otázky ve srovnání mezinárodní arbitrážní praxe a české právní úpravy*), jejím předmětem je specifická problematika týkající se rozhodčího řízení (tj. arbitráže) v rámci (mezinárodního) obchodního styku.

Základní otázkou, kterou si spolu s dalšími autory pokládám a na kterou se na následujících řádcích pokouším najít alespoň částečnou odpověď, je, **zda vůbec, případně za jakých podmínek mohou být rozhodčí smlouvou (*an agreement to arbitrate*) vázány rovněž třetí osoby, které danou smlouvu formálně nepodepsaly (neuzavřely)**. V soudobé mezinárodní arbitrážní praxi jde o problematiku jak aktuální a hojně diskutovanou,¹ tak spornou a v jistém smyslu kontroverzní. Než se však dostanu k podstatě věci, dovolím si několik slov úvodem.

1.1. PODSTATA A SMYSL ROZHODČÍ SMLOUVY

Ve středu našeho zájmu stojí pochopitelně rozhodčí smlouva. Čtenář zajisté ví, že její podstatou a smyslem je přenesení pravomoci projednávat a rozhodovat určité spory či určité typy sporů (ať již existující či v budoucnu teprve vzniklé) z obecných soudů na rozhodce jako soukromé fyzické osoby.² Kdybychom se chtěli uchýlit k citaci závěrů vyplývajících z ustálené judikatury českých soudů, je možno říci, že „*pravomoc rozhodce projednat a rozhodnout spor se zakládá na shodné vůli sporných stran, projevené v rozhodčí smlouvě.*“³ Jinými slovy, **podstatou a smyslem rozhodčí smlouvy je *projev shodné vůle sporných stran (common intention) o tom, že jejich spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení.*** Právě uvedené je potřeba mít na paměti, kdykoliv budu níže v různém kontextu pojednávat o společné vůli či úmyslu stran být vázán rozhodčí smlouvou, rozhodovat vzájemné spory v rozhodčím řízení apod.

---

¹ Z významných monografií srov. *Fouchard, Gaillard & Golman 1999* (vybrané části), *Born 2009* (kapitola 9), *Brekoulakis 2010* (celá kniha), *Born 2014* (kapitola 10) aj.

² Srov. rozhodnutí Rc 46/2010 (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 2675/2007 ze dne 30. 10. 2009); shodně rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 1201/2007 ze dne 11. 6. 2008 či rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 761/2009 ze dne 27. 7. 2010.

³ Srov. rozhodnutí Rc 129/2012 (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 5146/2009 ze dne 21. 6. 2012); shodně nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3227/07 ze dne 8. 3. 2011.

1.2. LIMITY ZÁVAZNOSTI ROZHODČÍ SMLOUVY

Rozhodčí řízení představuje ze své podstaty konsensuální, dohodou stran založený způsob řešení jejich vzájemných sporů.⁴ V důsledku toho také obecně platí, že účinky rozhodčí smlouvy se zásadně vztahují na její *strany* – tj. přímé (formální) signatáře (*signatories*), nikoli však na ostatní subjekty – třetí osoby (*third parties*). Tento princip je zásadně přijímán a reflektován v řadě mezinárodních úmluv, národní legislativě, soudních rozhodnutích i rozhodčích nálezích.

Z klíčových mezinárodních úmluv je možno uvést Newyorskou úmluvu, jejíž článek II (1) stanoví: „Každý Smluvní stát uzná písemnou dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení [...]“. Obdobně též Evropská úmluva o obchodní arbitráži⁵ stanoví ve svém článku I (2) písm. a), že rozhodčí smlouva „*znamená buď rozhodčí doložku obsaženou ve smlouvě nebo smlouvu o rozhodci, přičemž smlouva nebo smlouva o rozhodci jsou podepsány stranami* [...]“.

Odkázat lze také na článek 25 (1) tzv. Washingtonské úmluvy,⁶ na článek 1 tzv. Panamské úmluvy,⁷ případně též na článek 7 (1) tzv. UNCITRAL Model Law⁸ nebo článek 1 (1) tzv. UNCITRAL Arbitration Rules 2010.⁹

---

⁴ Pro účely této práce nechávám zcela stranou teoretickou debatu ohledně charakteru rozhodčího řízení, obsáhle o tom pojednává např. Bělohávek (srov. *Bělohávek 2012*, komentář k § 1 ZRR, část VI.).

⁵ Tato úmluva byla sjednána v Ženevě dne 21. dubna 1961 (vyhlášena pod č. 176/1964 Sb.).

⁶ Jedná se o *Úmluvu o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států* sjednanou ve Washingtonu dne 18. března 1965 (vyhlášena pod č. 420/1992 Sb.). Citované ustanovení stanoví: „*Soudní pravomoc Střediska se vztahuje na každý právní spor vznikající přímo z investice mezi smluvním státem (nebo orgánem či zastoupením smluvního státu určeným Středisku tímto státem) a občanem jiného smluvního státu, o němž strany ve sporu písemně souhlasí, že bude předložen Středisku.*“

⁷ Jedná se o *Meziamerickou úmluvu o mezinárodní obchodní arbitráži* sjednanou v Panamě dne 30. ledna 1975. Citované ustanovení stanoví: „*An agreement in which the parties undertake to submit to arbitral decision any differences that may arise or have arisen between them with respect to a commercial transaction is valid. The agreement shall be set forth in an instrument signed by the parties, or in the form of an exchange of letters, telegrams, or telex communications.*“

⁸ Jedná se o *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration*, jakýsi vzorový zákon o mezinárodní obchodní arbitráži připravený uznávanou Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) již v roce 1985 a revidovaný v roce 2006. Citované ustanovení stanoví: „*‘Arbitration agreement’ is an agreement by the parties to submit to arbitration all or certain disputes which have arisen or which may arise between them in respect of a defined legal relationship, whether contractual or not. An arbitration agreement may be in the form of an arbitration clause in a contract or in the form of a separate agreement.*“

Born právě z výslovného užívání termínu *strany* (*the parties*) dovozuje implicitní uznání subjektivních limitů závaznosti rozhodčí smlouvy toliko na její strany.¹⁰ S tímto závěrem lze nepochybně souhlasit a nemění na tom ničeho ani případná aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osoby. Jak totiž vyplývá z níže uvedeného, i v takovém kontextu vždy zkoumáme projev, resp. existenci shodné vůle sporných stran (*common intention*) o tom, že jejich spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení.

Ve většině (ne-li naprosté většině) případů bude pomyslné určení stran rozhodčí smlouvy poměrně jednoduchý proces. S určitou mírou zjednodušení lze říci, že to zásadně budou ty strany, které písemně sjednají rozhodčí smlouvu (tj. „podepíší ji“). Nepochybně však mohou nastat méně či více sporné situace, kdy rozhodčí smlouvou bude vázána i třetí osoba, která danou smlouvu formálně nepodepsala (neuzavřela). Právě posouzení takových případů je předmětem této práce.

1.3. DALŠÍ POJMOVÉ VYMEZENÍ

Čtenáři je zajisté známo, že **rozhodčí smlouva** může mít tři základní podoby:

- (i) smlouva o rozhodci, která je sjednávána v případě již existujícího sporu;
- (ii) rozhodčí doložka, která je sjednávána zpravidla v rámci smlouvy hlavní (např. kupní smlouvy, smlouvy o dílo, smlouvy o přepravě apod.) pro možné budoucí spory z určitého právního vztahu; a
- (iii) tzv. neomezený kompromis, který je sjednáván pro případ budoucích sporů z vymezeného okruhu právních vztahů.¹¹

Nevyplývá-li přitom z kontextu práce jinak, rozhodčí smlouvou myslím především rozhodčí doložku sjednanou v rámci smlouvy hlavní, která se také v obchodní praxi vyskytuje nejčastěji.

---

⁹ Jedná se o rozhodčí pravidla UNCITRAL (Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo) přijatá v roce 1976 a revidovaná v roce 2010. Citované ustanovení stanoví:

„Where *parties have agreed that disputes between them in respect of a defined legal relationship, whether contractual or not, shall be referred to arbitration under the UNCITRAL Arbitration Rules, then such disputes shall be settled in accordance with these Rules subject to such modification as the parties may agree.*“

¹⁰ Srov. Born 2014, s. 1406 an.

¹¹ Srov. KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. A KOL.: *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008; s. 349–350.

Pokud jde o samotný pojem *třetí osoba*, zásadně se jí myslí fyzická či právnická osoba, která formálně nepodepsala rozhodčí smlouvu (zejména tedy smlouvu hlavní obsahující rozhodčí doložku), avšak má být touto smlouvou vázána. V anglickém jazyce je pro takové třetí osoby příhodný pojem „*non-signatory*“, český právní diskurs vhodný pojem nemá, proto si – s vědomím, že takové řešení není lingvisticky optimální, zato je účelné – dovolím používat doslovný překlad „*nesignatář*“ rozhodčí smlouvy.

Jde-li o pojmy *rozhodčí řízení a arbitráž*, užívám jich *promiscue*, a to v jejich obvyklém významu v tom smyslu, že se jedná o autoritativní způsob řešení sporu (*adjudication*) stranami jmenovaným nebo dohodnutým způsobem určeným rozhodcem či rozhodci (rozhodčím soudem) namísto řízení před obecnými soudy.

Užívám-li dále spojení *mezinárodní arbitrážní praxe*, mám tím zpravidla na mysli relevantní rozhodovací praxi rozhodčích tribunálů i judikaturu soudů ve významných (tzv. proarbitrážních) jurisdikcích. Termín pak užívám s přihlédnutím ke skutečnosti, že v teorii i praxi se pro rozhodčí řízení v soukromoprávním sporu s mezinárodním prvkem zásadně používá termín „mezinárodní obchodní arbitráž“.

1.4. TEORETICKÁ VÝCHODISKA PROBLEMATIKY, ROZSAH PRÁCE A PRAMENY

Jaký je právně-teoretický základ pro potenciální aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu? U Borna můžeme nalézt následující výčet osob, situací či doktrín: (i) zastoupení (*agency relationship*), (ii) zřejmé nebo zdánlivé oprávnění (*apparent or ostensible authority*), (iii) konkludentní souhlas (*implied consent*), (iv) teorie alter ega a protržení firemního závoje (*alter ego and veil-piercing*), (v) tzv. koncernová teorie (*‘group of companies’ doctrine*), (vi) oprávněné třetí osoby (*third party beneficiaries*), (vii) ručitelé (*guarantors*), (viii) univerzální právní nástupnictví (*succession*), (ix) postoupení či jiný převod smluvních práv a povinností (*assignment and other transfers of contractual rights*), (x) subrogace (*subrogation*), (xi) tzv. doktrína estoppel objevující se v kontextu předsmluvní odpovědnosti (*estoppel and related doctrines*), (xii) ratifikace (*ratification*), (xiii) orgány a vedoucí představitelé společnosti (*corporate officers and directors*), (xiv) odvozená akcionářská práva (*shareholder derivative rights*), (xv) tzv. joint venture vztahy (*joint venture relations*), a (xvi) státní aktéři (*state non-signatories*).¹²

---

¹² Srov. Born 2009, kapitola 9; shodně Born 2014, kapitola 10.

V zásadě stejný výčet případů nabízí i Brekoulakis ve své rozsáhlé monografii věnující se výlučně problematice, která je předmětem této práce. Brekoulakis v části první nazvané „*Third-Party Claims Pursuant to Traditional Theories of Contract and Corporate Law*“ uvádí (i) *assignment and other transfer, including the cases of bills of lading, subrogation, merger, and transfer of debt*; (ii) *representation – agency and apparent authority*; (iii) *third-party beneficiary*; (iv) *incorporation by reference*; (v) *third-party claims pursuant to principles of corporate law – corporations, partnerships, transnational legal standards*; a za tzv. šedou zónu považuje (vi) *construction contracts, other types of string or chain contracts, guarantees and other security agreements*. V části druhé nazvané „*Implied consent and non-signatory theories*“ pak uvádí (vii) *doctrine of arbitral estoppel*, (viii) *doctrine of group of companies* a (ix) *theories of alter ego (lifting the corporate veil)*.¹³

V této práci věnuji pozornost v zásadě pěti vybraným okruhům osob, situací či doktrín, které v principu umožňují aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu (nesignatáře). Jsou jimi právní nástupnictví, ručení, oprávněné třetí osoby, koncernová teorie a teorie alter ega. Problematiku právního nástupnictví jsem vybral pro explicitní úpravu v českém zákoně o rozhodčím řízení, problematiku ručení pro jeho jednoznačné vyřešení v judikatuře Nejvyššího soudu ČR, výběr posledních tří okruhů byl motivován tím, že jsou v praxi asi nejspornější a z pohledu českého práva též nejméně probádané.

V každém případě je třeba důsledně rozlišovat mezi možnou aplikovatelností rozhodčí smlouvy na třetí osobu mající toliko příslušné procesní důsledky na straně jedné a otázkou porušení hmotněprávního závazku danou osobou, resp. její možnou hmotněprávní odpovědností na straně druhé. Třetí osoba totiž může být za určitých podmínek z procesního hlediska považována za stranu rozhodčí smlouvy, kterou „nepodepsala“ (neuzavřela), ale z hlediska hmotněprávního to nijak neimplikuje, že by daná osoba nesla jakoukoli odpovědnost (a *vice versa*). Necht' má tedy čtenář na mysli, že tato práce se důsledně věnuje toliko procesním aspektům aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu. Stranou pozornosti této práce je dále jakákoli polemika ohledně možné arbitrability sporu (kterou bez dalšího předpokládám) či rozlišování mezi tzv. *ad hoc* arbitráží a institucionální arbitráží.

---

¹³ Srov. Brekoulakis 2010.

S ohledem na skutečnost, že tato práce kriticky zkoumá danou problematiku ve srovnání mezinárodní arbitrážní praxe a české právní úpravy, vycházel jsem vždy primárně z dostupné relevantní judikatury a rozhodčích nálezů i klíčových doktrinárních závěrů. V rámci českého práva jsem samozřejmě zohlednil příslušnou zákonnou úpravu (zejména zákon o rozhodčím řízení, zákon o mezinárodním právu soukromém a nový občanský zákoník), dále jsem přihlížel k úpravě obsažené v již uvedených mezinárodních úmlouvách (zejména Newyorské úmluvě) a pravidlech UNCITRAL.

1.5. ROZHODNÉ PRÁVO

Pokud jde o související otázku rozhodného práva, v kontextu české právní úpravy je třeba zmínit, že platný zákon o mezinárodním právu soukromém výslovně upravuje ve svém ustanovení § 117, které právo je rozhodné pro posouzení rozhodčí smlouvy. Citované ustanovení stanoví, že přípustnost rozhodčí smlouvy (tj. arbitrabilita) se vždy posuzuje podle českého právního řádu, ostatní náležitosti a forma rozhodčí smlouvy se posuzují podle právního řádu státu, v němž má být vydán rozhodčí nález. Pro formu rozhodčí smlouvy však stačí, jestliže bylo učiněno zadost právnímu řádu místa nebo míst, kde došlo k projevu vůle.¹⁴

Přestože je otázka rozhodného práva rozhodčí smlouvy zásadní, neboť do jisté míry předurčuje možnost aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osoby, bližší posouzení této problematiky je mimo omezený rozsah této práce; v podrobnostech se proto odkazují na autory zajisté povolanější.¹⁵

1.6. STRUKTURA PRÁCE

Tato práce je rozdělena do devíti hlavních částí. Úvod do celé problematiky je obsažen v této (první) kapitole. Ve druhé kapitole se věnuji hlavní zásadě (mezinárodní

---

¹⁴ Srov. ustanovení § 117 zákona o mezinárodním právu soukromém:
„(1) *Přípustnost rozhodčí smlouvy se posuzuje podle českého právního řádu. Ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy se posuzují podle právního řádu státu, v němž má být vydán rozhodčí nález.*
(2) *Pro formu rozhodčí smlouvy platí právo rozhodné pro ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy; stačí však, jestliže bylo učiněno zadost právnímu řádu místa nebo míst, kde došlo k projevu vůle.*“

¹⁵ Srov. PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. A KOL.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013; s. 761 an. Obdobně též BŘÍZA, P., BŘICHÁČEK, T., FIŠEROVÁ, Z., HORÁK, P., PTÁČEK, L., SVOBODA, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014; s. 683 an.

obchodní) arbitráže vůbec, kterou je princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní. Následně se dostávám k vybraným teoretickým konceptům aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osoby; v tomto kontextu se postupně věnuji problematice právního nástupnictví (kapitola třetí), postavení ručitelů (kapitola čtvrtá) a oprávněných třetích osob (kapitola pátá), dále se zaměřuji na koncernovou teorii (*group of companies doctrine*; kapitola šestá) a konečně na teorii alter ega (kapitola sedmá). Systematicky se v každé z uvedených kapitol věnuji nejprve mezinárodní arbitrážní praxi a poté české právní úpravě. Na obecné pojednání o teorii alter ega pak navazuje v kapitole osmé podrobná analýza známého a do jisté míry kontroverzního případu *Dallah v. Pákistán*, ve kterém byla rozhodčí smlouva aplikována na třetí osobu právě na základě poslední uvedené doktríny. Shrnutí posuzované problematiky v podobě závěru je obsaženo v poslední (deváté) kapitole, po níž následuje výčet bibliografie a stručné anglické resumé. Na konci je uveden český i anglický abstrakt práce, včetně klíčových slov.

Pro úplnost si konečně dovolím několik slov k výběru tématu této práce, jež se v českém právním diskursu těší zcela okrajové pozornosti. Nemohu než začít zmínkou o svém studijním pobytu na kanadské McGill University, Faculty of Law v roce 2013,¹⁶ kde jsem se v rámci velmi podnětného kurzu *Extrajudicial Dispute Resolution* vedeného prof. Bachandem seznámil s celým konceptem aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osoby. Studium vybraných pasáží již zmiňovaného případu *Dallah v. Pákistán* ve mně podnítilo zájem o další studium této problematiky, což nutně upřelo můj zájem k Bornovi¹⁷ a Brekoulakisovi,¹⁸ kterým níže věnuji nemálo prostoru. Odtud byl již jen pomyslný krůček k sepsání této rigorózní práce, jež vznikala postupně od června 2015 do října 2016 pod vedením prof. Pauknerové.

---

¹⁶ Studijní pobyt na McGill University, Faculty of Law v kanadském Montrealu jsem absolvoval od ledna 2013 do května 2013 na základě meziuniverzitní dohody mezi Univerzitou Karlovou v Praze a McGill University.

¹⁷ Srov. *Born 2009* a *Born 2014*.

¹⁸ Srov. *Brekoulakis 2010*.

2. PRINCIP ODDĚLITELNOSTI ROZHODČÍ SMLOUVY

Princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní (např. kupní smlouvy či smlouvy o dílo) představuje jeden ze základních, ustálených a celosvětově uznávaných principů (mezinárodní obchodní) arbitráže. Velmi stručně jej lze vymezit tak, že rozhodčí smlouvu (doložku) je třeba po obsahové i formální stránce, včetně otázky její případné (ne)platnosti, považovat za zcela samostatné ujednání bez přímé (automatické) vazby na možnou neplatnost smlouvy hlavní. Tento závěr však neznamená, že by oddělitelnost rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní bylo možno vykládat jako absenci jakékoliv vazby mezi oběma smlouvami.

Nezávislost posuzování otázek (ne)platnosti rozhodčí smlouvy na straně jedné a (ne)platnosti smlouvy hlavní na straně druhé je současně založena na tzv. principu *kompetenz-kompetenz* – tedy na funkčním argumentu zachování možnosti rozhodců posuzovat a konstatovat v rozhodčím řízení neplatnost smlouvy hlavní, aniž by tím byla dotčena jejich pravomoc (příslušnost) tak učinit.

2.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE

V mezinárodní praxi se někteří autoři zamýšlí nad samotným označením principu oddělitelnosti, přičemž používají termíny jako „*principle of separability*“, „*principle of severability*“ či též „*principle of autonomy*“.¹⁹ Z pohledu této práce se však uvedená polemika nejeví jako zásadní; podstatné jsou pro nás naopak praktické důsledky pojící se s principem oddělitelnosti. Z těch nejdůležitějších můžeme jmenovat následující:

- možnost aplikovat na rozhodčí smlouvu jiné rozhodné právo (pravidla) oproti rozhodnému právu, kterým se řídí smlouva hlavní;²⁰
- možnost zachovat platnost rozhodčí smlouvy bez ohledu na případnou neexistenci, neplatnost, nezákonnost nebo zánik (ukončení) smlouvy hlavní; a naopak
- možnost zachovat platnost smlouvy hlavní bez ohledu na případnou neplatnost, nezákonnost nebo zánik (ukončení) rozhodčí smlouvy.

---

¹⁹ Srov. *Born 2014*, s. 351–353; *Fouchard, Gaillard & Golman 1999*, marg. 389.

²⁰ To je spojeno s otázkou místa rozhodčího řízení (*place of arbitration* či *seat of arbitration*), bližší posouzení této problematiky je však mimo omezený rozsah této práce.

Někteří autoři přidávají k výše uvedenému výčtu ještě úvahy v tom směru, že princip oddělitelnosti sám o sobě opravňuje rozhodčí tribunál posuzovat a konstatovat v rozhodčím řízení na základě platné rozhodčí smlouvy případnou neplatnost smlouvy hlavní.²¹ S tím však nelze souhlasit, neboť takový závěr jednoduše pomíjí existenci principu *kompetenz-kompetenz*.²²

Chceme-li provést stručné mezinárodní srovnání, vycházet lze například ze *Studie Global Arbitration Review* týkající se praxe celkem 30 vybraných jurisdikcí v oblasti obchodní arbitráže (pro účely této práce jsem se zaměřil na porovnání deseti z nich).²³ Jednou ze zodpovídaných otázek totiž byla právě oddělitelnost rozhodčí smlouvy (doložky) od smlouvy hlavní.²⁴ Všichni respondenti se (nikoliv překvapivě) shodli na tom, že ano. Zajímavé však je, že v zásadě ve všech zemích je nebo v nedávné době byl princip oddělitelnosti v nějaké formě výslovně zakotven v příslušném zákoně (výjimkou je v tomto směru například pro nás sousední Rakousko).²⁵

Z celé řady dostupných soudních rozhodnutí se pak můžeme podívat například na judikaturu Nejvyššího soudu USA, který řešil otázku aplikace principu oddělitelnosti rozhodčí smlouvy (doložky) od smlouvy hlavní mj. ve věci *Scherk v. Alberto-Culver*²⁶ z roku 1974, přičemž rozhodčí doložku přirovnal k doložce jurisdikční s tím, že důvody její případné neplatnosti se musí vztahovat specificky k této doložce, nikoli ke smlouvě hlavní jako k celku.²⁷

---

²¹ Srov. BLACKABY, N., PARTASIDES, C., REDFERN, A., HUNTER, M.: *Redfern & Hunter on International Arbitration*. Fifth Edition. Oxford University Press: 2009.

²² Shodně srov. *Born 2014*, s. 469–471.

²³ Jde o následující jurisdikce: Anglie, Čína, Francie, Hong Kong, Kanada, Polsko, Rakousko, Spojené státy americké, Švédsko a Švýcarsko.

²⁴ Otázka č. 12 (*Separability*): *Are arbitration clauses considered separable from the main contract?*

²⁵ Srov. SCHWARZ, F.: „Austria“. In: *Studie Global Arbitration Review*: „Although there is no express basis in the arbitration act, the Austrian courts typically presume, as a matter of contract construction, that commercial parties intended the arbitration agreement to apply even where the existence of the main contract is disputed.“

²⁶ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Scherk v. Alberto-Culver Co.* ze dne 17. 6. 1974, 417 U.S. 506 (1974).

²⁷ Srov. BŘÍZA, P.: *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, marg. 358.

2.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

V českém právu byl princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní dříve výslovně zakotven v ustanovení § 267 odst. 3 starého obchodního zákoníku, které stanovilo, že *je-li součástí jinak neplatné hlavní smlouvy dohoda o volbě práva nebo obchodního zákoníku nebo dohoda o řešení sporu mezi smluvními stranami, jsou tyto dohody neplatné pouze v případě, že se na ně vztahuje důvod neplatnosti; neplatnost těchto dohod se naopak netýká neplatnosti smlouvy, jejíž jsou součástí.*

V rámci nedávné rekodifikace soukromého práva však poněkud nekoncepčně došlo k vypuštění výslovné úpravy principu oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní ze zákona. V tomto směru lze přesto nadále vycházet z ustanovení § 576 nového občanského zákoníku, které jako obecný princip stanoví oddělitelnost jednotlivých částí právního jednání:

„Týká-li se důvod neplatnosti jen takové části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu oddělit, je neplatnou jen tato část, lze-li předpokládat, že by k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas.“

Domnívám se, že výkladem *a contrario* výše citovaného ustanovení lze dospět k závěru, že je-li dílčí (vedlejší) ujednání hlavní smlouvy z povahy věci oddělitelné od ostatního obsahu daného právního jednání, neměl by se důvod neplatnosti hlavní smlouvy bez dalšího vztahovat na dané vedlejší ujednání. Za typický příklad takového vedlejšího ujednání lze považovat právě rozhodčí smlouvu (doložku) představující toliko dohodu o řešení sporu mezi smluvními stranami. Taková dohoda se z povahy věci materiálně žádným způsobem nedotýká ani jakkoli nemění práva a povinnosti stran vyplývající ze smlouvy hlavní, lze tedy presumovat její oddělitelnost. Nadto se uplatní princip *pacta sunt servanda*, podle kterého by platnost jakékoli smlouvy měla být zachována v co možná nejvíce případech.

Shora uvedené lze podpořit rovněž odkazem na judikaturu českých soudů. Princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní totiž jednoznačně vyplývá z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČR (srov. rozhodnutí Rc 103/2008²⁸):

---

²⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1222/2005 ze dne 19. 12. 2007 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 103/2008).

„Nevztahuje-li se důvod neplatnosti smlouvy na rozhodčí doložku, týkající se sporů z této smlouvy, nemá neplatnost smlouvy vliv na platnost rozhodčí doložky. Týká-li se rozhodčí doložka (smlouva) všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu (smlouvy), vztahuje se i na spor o určení neplatnosti odstoupení od smlouvy.“²⁹

Citovat lze též z navazující judikatury obecných soudů. Například Vrchní soud v Praze v jednom svém rozhodnutí vcelku přiléhavě uzavřel, že „[...] bez ohledu na to, zda rozhodčí smlouva je samostatným smluvním aktem anebo, jako tzv. rozhodčí doložka, je součástí textu jiné smlouvy, jde vždy o samostatné ujednání, které je vždy nutno posuzovat samostatně jak co do vzniku, případných nedostatků projevů vůle a rovněž ohledně zániku. Je tedy možné, aby platně vznikla rozhodčí smlouva, ale platně nevznikl kontrakt, [jehož] se má rozhodčí smlouva týkat, a naopak.“³⁰

Obecně je princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní přijímán též v české právní doktríně. Bělohlávek dokonce uvádí, že tento princip lze v českém právu a aplikační praxi považovat za jistou notorietu:

„Oddělitelnost rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní je však považována již za jistou notorietu v českém právu a v české praxi, která se nikterak neodlišuje od praxe mezinárodní.“³¹

Za zmínku stojí rovněž ustanovení § 3 odst. 1 a 2 zákona o rozhodčím řízení. První odstavec se týká požadavku na *písemnost* uzavření rozhodčí smlouvy; tato forma je však ve smyslu zákona o rozhodčím řízení zachována i tehdy, „je-li rozhodčí smlouva sjednána telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.“ Druhý odstavec se týká možnosti uzavření rozhodčí smlouvy v rámci všeobecných (obchodních) podmínek, když stanoví, že „rozhodčí doložka [je] platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní

---

²⁹ Srov. vyhlášenou právní větu rozhodnutí Rc 103/2008.

³⁰ Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 141/2008 ze dne 20. 5. 2008 (rozhodnutí bylo publikováno v časopise *Právní rozhledy* č. 21/2008 s následující právní větou: „Rozhodčí smlouva, i když má jako součást jiného smluvního textu podobu rozhodčí doložky, je vždy samostatným ujednáním o tom, že určitá věc nebo určité spory budou podřízeny rozhodčímu řízení.“).

³¹ Srov. Bělohlávek 2012, s. 173.

smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy.“

Z citovaných ustanovení tedy jednoznačně vyplývá, že pro platné uzavření rozhodčí smlouvy je třeba splnit následující tři podmínky:

- (i) musí být jednoznačně zachycen obsah rozhodčí smlouvy;
- (ii) musí být jednoznačně určitelné osoby, které sjednaly příslušnou rozhodčí smlouvu (tj. musí být určitelné strany rozhodčí smlouvy); a
- (iii) rozhodčí smlouva musí být oběma stranami uzavřena (tj. přijata) způsobem, z něhož je patrný jejich souhlas s obsahem rozhodčí smlouvy – klíčové bude toto hledisko zejména na straně obláta, když u oferenta vyplývá již ze samotné povahy učinění návrhu rozhodčí smlouvy.

První dvě výše uvedené podmínky prokazatelně směřují k naplnění požadavku *písemnosti* rozhodčí smlouvy.³² Třetí podmínka naopak směřuje k procesu kontraktace: *mezi stranami musí být rozhodčí smlouva uzavřena zásadně písemně,*³³ což je splněno i tehdy, pokud je *přijata způsobem, z něhož je patrný souhlas obou stran s obsahem rozhodčí smlouvy.*³⁴ V tomto směru přitom již Nejvyšší soud ČR uzavřel následující:

„Jestliže by písemnost zachycující projev vůle [směřující k uzavření rozhodčí smlouvy] nepostačovala sama o sobě (bez dalšího, jak uvádí odvolací soud) k závěru, že v textu v ní obsaženém byla skutečně projevena vůle účastníka, pak by bylo třeba zjišťovat, v případě potřeby též cestou splnění poučovací povinnosti uložené soudy v ustanovení § 118a o. s. ř., za jakých okolností byla smlouva uzavřena, popřípadě jaké bylo následné chování smluvních stran, a další skutečnosti, z nichž by bylo možno takový či onaký závěr o vůli účastníka dovodit, popřípadě dospět (po

---

³² Srov. ustanovení § 3 odst. 1 *in fine* ZRŘ. Srov. též *Olík a kol. 2015*, s. 17:

„Zachycení obsahu a určení osob – rozuměj jednoznačné a nezpochybnitelné identity těchto osob – bude jediným a zásadním kritériem omezujícím výběr těchto elektronických prostředků [jimiž je zachována podmínka písemnosti rozhodčí smlouvy].“

³³ Srov. ustanovení § 3 odst. 1 *in principio* ZRŘ.

³⁴ Srov. ustanovení § 3 odst. 2 *in fine* ZRŘ. Srov. též *Olík a kol. 2015*, s. 18:

„Podle názoru autora musí být ze způsobu přijetí rozhodčí doložky druhou stranou patrné nejen, že výslovně souhlasí s jejím obsahem, ale také že mu byl obsah této doložky prokazatelně znám.“

*provedení navržených relevantních důkazů) k opodstatněnému závěru o neunesení důkazního břemene.*³⁵

Shora uvedené lze shrnout tak, že pokud se v konkrétním případě podaří prokázat existenci shodného projevu *vůle sporných stran* o tom, že jejich spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení, není dán důvod k závěru o neplatnosti rozhodčí smlouvy (doložky) navzdory případné neplatnosti smlouvy hlavní, ve které je takové ujednání obsaženo. V daném směru lze v neposlední řadě podpůrně odkázat rovněž na již výše učiněné srovnání s mezinárodní arbitrážní praxí.

Pro úplnost lze upozornit na skutečnost, že za obchodní společnost je rozhodčí smlouvu oprávněna sjednat též osoba ve vedoucí (řídící) funkci,³⁶ respektive ten, kdo je oprávněn k jednáním o záležitostech smlouvy hlavní nebo v souvislosti s ní, přičemž nemusí jít o statutární orgán dané společnosti.³⁷ Riziko neplatnosti naopak představuje situace, kdy hlavní smlouvu obsahující rozhodčí doložku podepíše člen představenstva překračující přitom své jednatelské oprávnění. Nejvyšší soud ČR totiž v jednom svém rozhodnutí nepřistoupil ke změně či zrušení rozhodnutí odvolacího soudu, který *„posoudil rozhodčí smlouvu jako neplatnou, protože nebyla podepsána způsobem, upraveným ve stanovách a deklarovaným v zápise v obchodním rejstříku, když nebyla opatřena podpisem místopředsedy představenstva jako druhého člena statutárního orgánu. Uvedený nedostatek nemohla zhojit ani skutečnost, že P. S. jednal v rozhodném období navenek podle § 15 obch. zák. jako zástupce žalobce.*³⁸

Z praktického hlediska je podstatné, že existence rozhodčí smlouvy představuje tzv. relativní překážku soudního řízení. Pokud žalovaný v souladu s ustanovením § 106 odst. 1 občanského soudního řádu uplatní včas (nejpozději při prvním úkonu ve věci

---

³⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1201/2009 ze dne 29. 6. 2010; zvýraznění přidáno.

³⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 3837/2007 ze dne 6. 1. 2009 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2312/2007 ze dne 21. 1. 2009:
„Pokud jde o námitku dovolatelky, že dodatek č. 3 ze dne 15. 1. 2003 ke smlouvě, obsahující rozhodčí doložku, sjednala osoba ve smyslu § 15 odst. 1 obch. zák. neoprávněná, dovolací soud se ztotožňuje se závěry obou soudů, že ředitel nákupu, který podepsal ‘základní’ smlouvu o zřízení konsignačního skladu (aniž byla vůči tomu vznesena výhrada), byl oprávněn i k uzavření dodatku...“

³⁷ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 4 Cmo 73/2010-198 ze dne 16. 9. 2010:
„Rozhodčí smlouvu je za stranu oprávněn uzavřít ten, kdo je oprávněn k jednáním o záležitostech smlouvy hlavní nebo v souvislosti s ní. Nemusí jít o statutární orgán strany.“

³⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4354/2010 ze dne 22. 3. 2012.

samé) námitku nedostatku pravomoci soudu projednat žalobu s ohledem na existenci rozhodčí smlouvy, potom soud dané řízení zastaví.

2.2.1. *Polemika s recentní judikaturou Ústavního soudu ČR*

Navzdory výše učiněným závěrům však nelze pominout jedno relativně nedávné rozhodnutí Ústavního soudu ČR týkající se rozhodčího řízení (konkrétně nařizování exekucí na podkladě rozhodčích nálezů), které princip oddělitelnosti zcela bezdůvodně pomíjí – jedná se o nález sp. zn. III. ÚS 4084/12 ze dne 11. 12. 2014.³⁹

Přestože se nález III. ÚS 4084/12 v samém základu týká spotřebitelského sporu, v souvislosti s ním se již objevil zobecňující a podle mého soudu nepodložený závěr, že „[d]ůvod, pro který nelze nařídít exekuci na podkladě rozhodčího nálezu, může spočívat i v tom, že ačkoli určení rozhodce v rozhodčí doložce netrpí ústavněprávním deficitem, je pro rozpor s dobrými mravy neplatná smlouva o úvěru, do níž je rozhodčí doložka vtělena.“⁴⁰ Jelikož by obecné přijetí takového závěru ve svém důsledku mohlo vést k popření principu oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní, pokusím se níže ve stručnosti o kritickou polemiku se závěry vyplývajícími z citovaného nálezu.

Skutkové okolnosti případu nejsou na první pohled nikterak neobvyklé. Jak již bylo uvedeno výše, v samém základu šlo o spotřebitelský spor, ve kterém oprávněný (věřitel) v postavení podnikatele půjčil na základě smlouvy o úvěru povinné (dlužnici) v postavení spotřebitele menší obnos peněz. Smluvní strany současně sjednaly řešení vzájemných sporů v rozhodčím řízení. Povinná svůj dluh přestala po čase řádně plnit, pročež se oprávněný domáhal svých práv v rozhodčím řízení. Rozhodce určený řádně v souladu s rozhodčí smlouvou poté vydal rozhodčí nález v neprospěch povinné; tento nález oprávněný vymáhal v rámci následné exekuce. Obecné soudy na základě vykonatelného rozhodčího nálezu nařídily exekuci na majetek povinné, která se proti tomu neúspěšně odvolala a spor se nakonec dostal až před Ústavní soud ČR.

---

³⁹ Tato část práce vychází z dříve publikovaného článku autora; srov. CIENCIALA, R., KORBEL, F.: „Další rána pro rozhodčí řízení (ve spotřebitelských sporech)?“ In: *Litigační novinky*, Havel, Holásek & Partners, červen 2015; s. 9 an. (dostupné on-line; cit. 12. 7. 2015).

⁴⁰ Srov. právní větu uveřejněnou v ASPI: Wolters Kluwer, a.s. (ASPI ID: JUD279071CZ) či článek týkající se citovaného nálezu uveřejněný na webových stránkách *Profiprávo.cz* (dostupné on-line; cit. 12. 7. 2015).

Povinná ve své ústavní stížnosti poukazovala na údajně „zjevně nespravedlivé“ podmínky smlouvy o úvěru⁴¹ s odkazem na nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. 1. 2012,⁴² přičemž argumentovala, že sjednané smluvní podmínky implikují ve smyslu § 39 starého občanského zákoníku⁴³ absolutní neplatnost smlouvy o úvěru, a tím i do ní včleněné rozhodčí doložky. V důsledku údajně neplatné rozhodčí doložky pak rozhodce neměl pravomoc vydat rozhodčí nálezy, na jehož základě byla nařízena sporná exekuce. Jinými slovy, vzhledem k údajné neexistenci pravomoci rozhodce rozhodovat dotčený spor nepředstavoval vydaný rozhodčí nálezy platný exekuční titul.

Ústavní soud ČR se ztotožnil s argumentací stěžovatelky (povinné), že smlouva o úvěru v podstatných aspektech naplňuje kritéria „zjevné nespravedlnosti“ vymezená v nálezu I. ÚS 199/11. Potud lze se závěry soudu ještě souhlasit, jakkoli je třeba uvést, že dotčený rozhodčí nálezy byl vydán *před* nálezy I. ÚS 199/11, s nímž má být v rozporu. Rozhodce proto dané rozhodnutí objektivně nemohl zohlednit při vydání svého rozhodčího nálezy.

Následně však Ústavní soud ČR přistoupil ke zrušení soudně nařízené exekuce na povinnou nikoli se snad ještě pochopitelným odůvodněním, že dotčený rozhodčí nálezy by měl být neplatný pro ústavně nekonformní hrubý rozpor s dobrými mravy, avšak se zcela překvapivým argumentem, že došlo k údajnému porušení ústavně garantovaného práva povinné na spravedlivý proces „*proto, že se soud nezabýval otázkou pravomoci rozhodce vydat exekuční titul, jehož výkon byl v exekučním řízení nařízen.*“⁴⁴ Tento klíčový závěr přitom nebyl v nálezu III. ÚS 4084/12 jakkoli relevantně odůvodněn.

---

⁴¹ Povinná v ústavní stížnosti upozornila, že mezi stranami byl sjednán úrok ve výši 79 % p.a. a RPSN ve výši 115,32 %, půjčka byla zajištěna dvěma vlastními biankosměnkami, současně byla sjednána smluvní pokuta ve výši 7 % z jistiny úvěru a zesplatnění všech závazků v případě prodlení povinné v řádu jednotek dnů, jakož i další sankce.

⁴² Rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 21/2012: „*Účastník rozhodčího řízení nesmí být negativně dotčen rozhodčím nálezy, s jehož vydáním formou rozhodčí smlouvy nebo doložky dopředu nesouhlasil, a to ani tehdy, pokud byl v průběhu rozhodčího řízení pasivní a námitku nedostatku pravomoci rozhodce nenamítl.*“

⁴³ Ustanovení § 39 starého občanského zákoníku stanoví: „*Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.*“

⁴⁴ Srov. bod 17 odůvodnění nálezy III. ÚS 4084/12.

Z ustálené judikatury lze dovodit, že soud při nařízení exekuce kromě jiného zkoumá, zda rozhodnutí (či jiný titul), jehož výkon je navrhován, bylo vydáno orgánem, který k tomu měl pravomoc, a to i když povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítl.⁴⁵ Jinými slovy, soud nařizující exekuci je povinen posoudit pravomoc rozhodce vydat rozhodčí náleze; tentýž soud ale nemůže a zásadně ani nesmí přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu.⁴⁶ Odvolací soud přitom otázku možného nedostatku pravomoci rozhodce zjevně posoudil, jak vyplývá z jeho vyjádření k ústavní stížnosti:

„[S]těžovatelka v odvolání brojila proti věcné správnosti exekučního titulu, avšak nenamítala relevantně, že oprávněný (vedlejší účastník) nepředložil soudu vykonatelný exekuční titul, resp. že rozhodčí náleze jím být nemůže.“⁴⁷

Povinná dovozovala údajnou absenci pravomoci rozhodce vydat rozhodčí náleze toliko z absolutní neplatnosti smlouvy o úvěru, do níž byla včleněna i rozhodčí doložka. To však zcela pomíjí princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní. Ústavní soud přitom jednoznačně uzavřel, že „určení rozhodce v rozhodčí doložce úvěrové smlouvy ústavněprávními deficity netrpí.“⁴⁸ Není tak vůbec jasné, z čeho byl v posuzovaném případě dovozen nedostatek pravomoci rozhodce vydat rozhodčí náleze jako způsobilý exekuční titul.

Povinná se svou argumentací snažila podpořit rovněž odkazem na náleze I. ÚS 199/11, ten však dle mého názoru nelze na posuzovaný případ vůbec použít, pokud jde o posouzení otázky nedostatku pravomoci rozhodce k vydání rozhodčího nálezu. Náleze I. ÚS 199/11 se totiž vyjadřuje zcela samostatně k otázce posouzení platnosti smlouvy o úvěru (coby smlouvy hlavní), na což lze potenciálně uplatnit kritérium „zjevně nespravedlivých“ podmínek, a samostatně k otázce (ne)platnosti rozhodčí smlouvy

---

⁴⁵ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3284/2008 ze dne 31. 8. 2010 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 83/2011); případně již citovaný náleze I. ÚS 199/11.

⁴⁶ To ostatně potvrdil i Ústavní soud v bodu 17 odůvodnění nálezu III. ÚS 4084/12:
„[V] exekučním řízení soudu nepřísluší zabývat se věcí samou, neboť exekuční řízení je určeno pro faktický výkon rozhodnutí a nikoliv pro jeho přezkum či autoritativní nalézání práva a že v odvolání proti usnesení o nařízení exekuce nelze namítat jiné skutečnosti než ty, jež jsou rozhodné pro nařízení exekuce.“

⁴⁷ Srov. bod 6 odůvodnění nálezu III. ÚS 4084/12.

⁴⁸ Srov. bod 26 odůvodnění nálezu III. ÚS 4084/12.

(tj. základu pravomoci rozhodce pro vydání rozhodčího nálezu), a to v duchu výše popsaného principu oddělitelnosti.

Ve svém nálezu I. ÚS 199/11 Ústavní soud ČR stran druhé otázky uzavřel, že „z předloženého soudního spisu [...], resp. z podání a jejich příloh jednotlivých účastníků, pravomoc rozhodce rozhodnout spor jednoznačně nevyplývá. [...] [S]oučástí předloženého spisu není žádný dokument, který by zakládal pravomoc rozhodkyně k rozhodnutí sporu.“ Jinými slovy, v daném případě měl být dlužník „negativně dotčen rozhodčím nálezem, s jehož vydáním dopředu nesouhlasil.“

Naproti tomu v posuzovaném nálezu III. ÚS 4084/12 Ústavní soud ČR výslovně konstatoval opak, tedy že „určení rozhodce v rozhodčí doložce úvěrové smlouvy ústavněprávními deficity netrpí.“ Z judikatury Nejvyššího soudu ČR přitom vyplývá, že rozhodčí doložku nelze bez dalšího považovat za nepřiměřenou podmínku ani v tzv. spotřebitelských smlouvách.⁴⁹

Rozhodně se tak nelze spokojit s lakonickým konstatováním Ústavního soudu ČR, že řádné a ústavně konformní sjednání rozhodčí doložky „již na věci nic nemění, neboť nedostatek pravomoci rozhodce vyplývá z odlišných (výše rekapitulovaných) skutečností.“⁵⁰ Ústavní soud zcela pominul, že posouzení otázky možné neplatnosti smlouvy o úvěru (coby smlouvy hlavní) bez dalšího nesouvisí s otázkou, zda byl v daném případě dán rovněž nedostatek pravomoci rozhodce k projednání a rozhodnutí věci v rozhodčím řízení (vyplývající ze smlouvy rozhodčí). Ústavní soud ČR jednoduše nijak neodůvodnil, z čeho by v posuzovaném případě měla vyplývat absence pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález.

V tomto směru lze podpůrně odkázat i na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva týkající se Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.⁵¹ Jak uvádí Kmec, daný soud konstatoval následující:

---

⁴⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2401/2014 ze dne 16. 7. 2014 (rozhodnutí bylo publikováno v časopise *Soudní rozhledy* č. 11–12/2014).

⁵⁰ Srov. bod 26 odůvodnění nálezu III. ÚS 4084/12.

⁵¹ Jedná se o *Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod* (včetně příslušných dodatkových protokolů) sjednanou v Římě dne 4. listopadu 1950 (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.; pozdější dodatkové protokoly vyhlášovány samostatně).

„ESLP konstatoval, že z práva na přístup k soudu nevyplývá povinnost obrátit se na soud klasického typu, který je součástí obecných soudních struktur státu; i orgán, do jehož pravomoci náleží rozhodování omezeného počtu vymezených sporů, může být považován za soud, a to za podmínky, že poskytuje požadované záruky. Článek 6 EÚLP tak umožňuje zřízení rozhodčích soudů, jejichž úkolem je rozhodování určitých sporů majetkové povahy mezi jednotlivci. Strany sporu se mohou vzdát svého práva na soud ve prospěch rozhodčího řízení, ovšem pouze za podmínky, že takové vzdání se je svobodné (absence donucení), přípustné a jednoznačné.“⁵²

S ohledem na shora uvedené se domnívám, že zobecňující závěry vyplývající z nálezu III. ÚS 4084/12 je třeba odmítnout jako excesivní a nedůvodné, případně je třeba jejich aplikaci limitovat toliko na rozhodčí smlouvy uzavřené se spotřebiteli do 31. 3. 2012. Na posuzovaný případ totiž nelze vztáhnout ustanovení § 3 odst. 3 platného zákona o rozhodčím řízení, které poskytuje zvýšenou ochranu spotřebitelům (v podobě nutnosti sjednat rozhodčí smlouvu pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv samostatně pod sankcí neplatnosti), neboť dané ustanovení nabylo účinnosti až od 1. 4. 2012, posuzovaná smlouva o úvěru však byla prokazatelně uzavřena před tímto datem (ostatně i dotčený rozhodčí nález byl prokazatelně vydán před nabytím účinnosti citovaného ustanovení zákona o rozhodčím řízení).⁵³ Neexistuje naopak žádný legitimní důvod, proč by se měl citovaný nález vztahovat na rozhodčí smlouvy uzavírané nikoli se spotřebiteli, tím méně pak v mezinárodním obchodním styku.

Po tomto úvodním exposé se již mohu věnovat samotné podstatě této práce, kterou je posouzení vybraných případů, kde v principu přichází v úvahu aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osoby v (mezinárodní) obchodní arbitráži.

---

⁵² Srov. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012; s. 627–628; zvýraznění přidáno.

⁵³ Kdyby se dané ustanovení mělo uplatnit i na případ posuzovaný v nálezu III. ÚS 4084/12, bylo by snad teoreticky možné uvažovat o absenci pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález.

3. PRÁVNÍ NÁSTUPNICTVÍ (SUKCESE)

Prvním okruhem případů, kdy je nejenom v rámci (mezinárodního) obchodního styku možné či spíše potřebné uvažovat o aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu, je právní nástupnictví (sukcese) týkající se původních stran smlouvy. V důsledku právního nástupnictví přímo dochází ke změně v jedné ze stran smlouvy za třetí osobu, proto se přímo nabízí legitimní otázka, zda vůbec, případně do jaké míry je taková třetí osoba – právní nástupce – vázán dříve sjednanou rozhodčí smlouvou.

Již na úvod je třeba zdůraznit, že musíme rozlišovat mezi případy tzv. univerzální a singulární sukcese. V případě univerzální sukcese (*succession*) právní nástupce vstupuje na základě jedné právní skutečnosti do všech práv a povinností svého právního předchůdce. K takovému právnímu nástupnictví dochází typicky v důsledku přeměny obchodních společností (například v důsledku fúze či rozdělení). V případě singulární sukcese (*assignment of [contractual] rights*) právní nástupce (tj. postupník) vstupuje do určitého substantivního práva a/nebo povinnosti, respektive pouze do určitých, přesně vymezených práv a povinností svého právního předchůdce (tj. postupitele). K takovému právnímu nástupnictví dochází typicky v důsledku postoupení dílčí pohledávky či celé smlouvy hlavní.⁵⁴

Jak je pojednáno níže, v mezinárodní arbitrážní praxi ani v českém právu v zásadě neexistují pochybnosti o vázanosti právního nástupce rozhodčí smlouvou sjednanou mezi jeho právním předchůdcem a druhou stranou v případech univerzální sukcese; určité nejasnosti však mohou existovat ohledně sukcese singulární. Předmětem této kapitoly je proto bližší posouzení uvedené problematiky s důrazem na případy singulární sukcese.

Po posouzení otázky právního nástupnictví v rámci mezinárodní arbitrážní praxe (viz část 3.1 níže) provádím srovnání s českou právní úpravou (viz část 3.2 níže), přičemž se blíže zaměřuji na otázku vázanosti nabyvatele směnky rozhodčí smlouvou sjednanou mezi remitentem a směnečným dlužníkem a na otázku vázanosti insolvenčního správce rozhodčí smlouvou sjednanou dříve insolvenčním dlužníkem (úpadcem).

---

⁵⁴ Srov. HENDRYCH, D. A KOL.: *Právní slovník*, Praha: C. H. Beck, 2009; heslo „Univerzální sukcese“ a heslo „Singulární sukcese“.

3.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE

V mezinárodní arbitrážní praxi není sporu o tom, že třetí osoba je vázána rozhodčí smlouvou, kterou formálně vzato neuzavřela (nepodepsala), pokud jde o univerzálního právního nástupce jedné ze stran dané smlouvy. Tento závěr vychází mnohdy přímo z právní úpravy univerzálního právního nástupnictví, v kontextu rozhodčího řízení je pak potvrzen bohatou rozhodovací praxí soudů i rozhodčích tribunálů a je přijímán též doktrinárně.⁵⁵ Například Born krátkou kapitolu věnující se problematice univerzální sukcese uvádí způsobem, který neopouští prostor pro jakoukoli pochybnost o výše uvedeném závěru:

„It is well-settled that an entity that does not execute an arbitration agreement may become a party thereto by way of legal succession.“⁵⁶

Historicky sporné či spíše nejasné však byly případy vázanosti třetí osoby (postupníka) rozhodčí smlouvou na základě singulární sukcese. Názory, jež se k této otázce stavěly spíše negativně, se zakládaly na argumentaci, že rozhodčí smlouva představuje určitý personální závazek, který je specifický a působí toliko ve vztahu mezi původními stranami (rozhodčí) smlouvy.⁵⁷ Bělohlávek v tomto směru hovoří o tom, že existovalo *„určité quasi personální propojení mezi původními stranami smlouvy a konkrétním fórem zvoleným pro rozhodování sporů.“⁵⁸*

Výše uvedené názory však již byly překonány a mezinárodní arbitrážní praxe v současné době obecně vychází z premisy, že postoupením pohledávky, respektive smlouvy hlavní se související rozhodčí smlouva stává v podstatě automaticky závaznou i pro osobu postupníka (přinejmenším za absence určitého smluvního či zákonného zákazu, který by postoupení činil neúčinným). To výslovně uvádí například Brekoulakis i Born a shodně dodávají, že tento závěr platí ve většině jurisdikcí:

„Here, the rule of automatic transfer of arbitration clauses prevails, according to which general consent of the assignee to assume the main contract is sufficient for

---

⁵⁵ Blíže srov. např. *Born 2014*, kapitola 10, část H.

⁵⁶ Srov. *Born 2014*, s. 1463.

⁵⁷ Blíže srov. *Born 2014*, s. 1466.

⁵⁸ Srov. *Bělohlávek 2012*, s. 143.

*the contained arbitration clause to be transferred as well. [...] the rule of automatic transfer is the prevailing view in legal discourse and it has been adopted by the courts of the majority of the jurisdictions.*⁵⁹

„Indeed, in most jurisdictions, it is presumed that assignment of the underlying contract entails the assignment of the associated arbitration agreement. [...] Thus, just as execution of the underlying contract will virtually always automatically result in conclusion of the associated agreement to arbitrate, so the assignment or transfer of the underlying contract (or its rights and obligations) will presumptively result in the automatic transfer of the arbitration agreement; the separability of the arbitration agreements does not alter that conclusion.“⁶⁰

Spíše pro úplnost je možno uvést, že zmiňovanými jurisdikcemi se mají na mysli jak tradiční proarbitrážní právní řády zemí jako USA, Anglie, Francie či Švýcarsko, tak třeba nordické státy či Rusko⁶¹ a v neposlední řadě i sousední Německo. Například německý Spolkový soudní dvůr (*Bundesgerichtshof*) dospěl k závěru o vázanosti postupníka rozhodčí smlouvou na základě analogie s ustanovením § 401 německého občanského zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) upravující rozsah práv přecházejících s pohledávkou v případě jejího postoupení.⁶²

Mezinárodní arbitrážní praxe se tedy jednoznačně kloní k závěru, že rozhodčí smlouva přechází na postupníka a zavazuje jej v zásadě automaticky rovněž v případech singulární sukcese. K přechodu pak bez dalšího (není-li tato podmínka sjednána) není potřeba souhlasu druhé strany, jak dokládá například *Brekoulakis*.⁶³ Výše uvedený závěr platí bez ohledu na princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy⁶⁴ (viz kapitola 2 výše). Na rozhodčí smlouvu jako dohodu stran o způsobu řešení sporů před rozhodci se totiž nahlíží jako na neoddělitelnou kvalitativní vlastnost postoupeného práva přecházející s tímto právem zásadně bez dalšího.

---

⁵⁹ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.09.

⁶⁰ Srov. *Born 2014*, s. 1466–1467 (první část citace) a 1469 (druhá část citace).

⁶¹ Srov. *Born 2014*, s. 1467–1468; *Brekoulakis 2010*, marg. 2.10 an.; *Bělohávek 2012*, s. 143.

⁶² Srov. rozhodnutí německého soudu *Bundesgerichtshof* ve věci III ZR 103/73 ze dne 18. 12. 1975, BGH NJW 1976, 852.

⁶³ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.31.

⁶⁴ Srov. *Born 2014*, s. 1469.

Bělohávek v tomto směru přílehlavě uvádí, že způsob řešení sporů do značné míry ovlivňuje kvalitativní stránku celého právního vztahu a po druhé straně lze jen stěží požadovat, aby bez dalšího akceptovala, že by pouze v důsledku postoupení nároku došlo k natolik zásadní změně ohledně takového kvalitativního prvku právního vztahu, kdy převodce byl prokazatelně vázán rozhodčí smlouvou, zatímco nabyvatel nikoliv.⁶⁵

Jinými slovy, oddělitelnost rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní není překážkou pro její přechod z postupitele na postupníka ani v rámci singulární sukcese.⁶⁶ Spíše naopak, právě v přechodu rozhodčí smlouvy je možno spatřovat určitou „limitaci“ jinak nezpochybňované zásady oddělitelnosti rozhodčí smlouvy: rozhodčí smlouva je sice v principu oddělená (oddělitelná) od smlouvy hlavní, současně však na této smlouvě závisí a v zásadě automaticky s ní přechází na právního nástupce. Postupník (nabyvatel) totiž nahrazuje postupitele (převodce) a přebírá jeho právní postavení v plném rozsahu a za shodných podmínek. Tento závěr byl vcelku výstižně shrnut v jednom rozhodnutí švýcarského nejvyššího soudu (*Tribunal fédéral*):

„[T]he arbitration clause follows the main contract in which it is contained when the main contract is assigned. As a result, the arbitration clause is separable from, but in effect also dependent on, the main contract.“⁶⁷

Nelze však pominout jeden podstatný aspekt; má-li být postupník vázán rozhodčí smlouvou na základě singulární sukcese, musíme v každém případě nejprve posoudit platnost postoupení samotného. Postoupení bude neplatné zejména v případech, kdy k němu dojde navzdory zákazu postoupení práv sjednanému v hlavní smlouvě nebo při nesplnění sjednaných podmínek vážících se na možnost postoupení (typicky potřeba souhlasu druhé strany). Při neplatnosti postoupení se pak nabízí otázka, zda platně došlo (mohlo dojít) alespoň k přechodu rozhodčí smlouvy na postupníka.

Převažujícím názorem v mezinárodní arbitrážní praxi je, že absence platného postoupení subjektivního práva znamená, že domnělý postupník se nestal ani stranou rozhodčí smlouvy ve vztahu k takovému subjektivnímu právu, a to navzdory principu

⁶⁵ Srov. Bělohávek 2012, s. 143.

⁶⁶ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 2.19–2.22.

⁶⁷ Srov. rozhodnutí švýcarského soudu *Tribunal fédéral* ve věci *X v O* ze dne 16. 10. 2001, 4P.176/2001 (ATF 128 III 50). Příp. TSCHANZ, P.-Y.: „Separability of the Arbitration Agreement and Assignment“. In: *International Law Office*, květen 2002 (dostupné on-line, cit. 19. 4. 2016).

oddělitelnosti rozhodčí smlouvy; poměrně jasně a do jisté míry kategoricky k takovému závěru dochází například Fouchard, Gaillard & Golman:

„It would be inconceivable for an arbitration agreement to be assigned without the assignment of the underlying contract. If it were otherwise, the assigned arbitration agreement would have no object.“⁶⁸

Born možnost platného přechodu rozhodčí smlouvy na postupníka (tj. vázanost postupníka rozhodčí smlouvou) při neplatnosti postoupení substantivních práv připouští spíše jen teoreticky,⁶⁹ a to s odkazem na jedno známé rozhodnutí francouzského soudu *Cour de cassation*,⁷⁰ který uvedl následující:

„[I]n international matters, the arbitration clause, which is judicially independent from the principal contract, is assigned with it, whatever the validity of the assignment of [the contract’s] substantial rights.“⁷¹

Brekoulakis však – s odkazem na totéž rozhodnutí a dále s ohledem na princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy – ve prospěch takového závěru pléduje zcela otevřeně, přičemž jednoznačně uzavírá, že postupník může být v důsledku postoupení vázán rozhodčí smlouvou i při neplatnosti samotného postoupení:

„The validity of the assignment of an arbitration clause should be distinguished and independent from that of the assignment of the main contract.“⁷²

„Thus, it may well be that the assignee has consented to the assignment of the main contract, which would be enough for the validity of the assignment of the arbitration clause in accordance with the transnational substantive rules, but at the same time it has failed to meet any further requirement stipulated by the applicable national law for the validity of the assignment of the substantive contract.“⁷³

---

⁶⁸ Srov. Fouchard, Gaillard & Golman 1999, marg. 711. Obdobně srov. Born 2014, s. 1469–1470; příp. Bělohávek 2012, s. 144–145.

⁶⁹ Srov. Born 2014, s. 1470.

⁷⁰ Srov. rozhodnutí francouzského soudu *Cour de cassation* ve věci *Société Burkinabé des ciments et matériaux (Cimat) v. Société des ciments d'Abidjan* ze dne 28. 5. 2002, [2003] Rev. arb. 397.

⁷¹ Srov. Born 2014, s. 1470 (pozn. č. 345), shodně též Brekoulakis 2010, marg. 2.56.

⁷² Srov. Brekoulakis 2010, marg. 2.53.

⁷³ Srov. tamtéž, marg. 2.58.

Osobně se domnívám, že závěry Brekoulakise jsou nesprávné. Rozhodčí smlouva je ze své podstaty kvalitativní vlastností určitého subjektivního práva (respektive vztahu založeného hlavní smlouvou). Přestože je účelné a smysluplné, aby otázka (ne)platnosti rozhodčí smlouvy byla posuzována právně odděleně od (ne)platnosti souvisejícího subjektivního práva (hlavní smlouvy), když jde o zvláštní dohodu stran o způsobu řešení sporů týkajících se daného práva (smlouvy), tuto oddělitelnost nelze vnímat absolutně. Princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy se uplatní právě a jen ve vztahu k souvisejícímu subjektivnímu právu (hlavní smlouvě).

Smysl a účel postoupení je však jiný, aby zamýšlený nabyvatel (tj. postupník) v plném rozsahu vstoupil do postavení převodce (tj. postupitele) – aby jej „nahradil“; proto taktéž dává smysl, že na nabyvatele s postoupením práva (hlavní smlouvy) „automaticky“ přejde i související rozhodčí smlouva. Pokud je ale postoupení neplatné, domnělý nabyvatel jednoduše nevstoupil do postavení převodce, a nemá tak ono právo (hlavní smlouvu) související s rozhodčí smlouvou. Mohu se tedy ztotožnit se slovy Foucharda, Gaillarda & Golmana, že by takto postoupená rozhodčí smlouva skutečně neměla žádný objekt.

3.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Rovněž v českém právním řádu zásadně platí výše učiněný závěr, že rozhodčí smlouva zavazuje i právní nástupce stran. To výslovně vyplývá z ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení,⁷⁴ které stanoví:

„Rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud to strany v této smlouvě výslovně nevyloučí.“

Již z dikce citovaného ustanovení (*pokud to strany nevyloučí*) je zřejmé, že se jedná o dispozitivní právní úpravu, od níž se strany mohou odchýlit na základě společné dohody při sjednávání rozhodčí smlouvy. Pokud tak ale neučiní a následně dojde k postoupení nároků, které jsou spojeny s dohodou o způsobu řešení sporů ve formě rozhodčí smlouvy, zavazuje rozhodčí smlouva právního nástupce *ex lege*.

---

⁷⁴ Výslovné zakotvení uvedeného principu přímo v zákoně zvolil např. i norský zákonodárce; srov. *Born 2014*, s. 1468.

Jinými slovy, k vázanosti právního nástupce rozhodčí smlouvou sjednanou mezi jeho předchůdcem a druhou stranou není podle českého práva třeba žádného zvláštního právního jednání. Opět se ale nabízí legitimní otázka, zda se citované ustanovení vztahuje jak na případy univerzální sukcese (což se zdá být nesporné), tak na případy sukcese singulární (což je předmětem občasné polemiky).

Česká právní doktrína se v zásadě shoduje na závěru, že na základě ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení dochází (není-li to výslovně vyloučeno) k vázanosti právního nástupce rozhodčí smlouvou v případech univerzální i singulární sukcese. Bělohlávek k tomu uvádí následující:

„[V] mezinárodní praxi vykrytalizoval názor, že postoupením práv ze smlouvy hlavní se rozhodčí smlouva stává závaznou i pro právního nástupce proto, že dohoda o způsobu řešení sporů před rozhodci představuje neoddělitelnou vlastnost postoupeného práva. [...] Ze stejného principu vychází i výslovná úprava obsažená v ustanovení § 2 odst. 5 [ZRŘ], kterou je v tomto směru možné považovat za odpovídající moderním trendům. [...] V mezinárodní praxi se objevily určité nejasnosti ohledně singulární sukcese na rozdíl od sukcese univerzální [...]. Lze však konstatovat, že již v průběhu devadesátých let minulého století se i v tomto směru většina názorů přiklonila k závaznosti rozhodčí smlouvy pro nového účastníka, a to obzvláště (byť tato podmínka není vždy uváděna) tehdy, jestliže nový účastník věděl, mohl nebo měl vědět o existenci rozhodčí smlouvy.“⁷⁵

Lisse píše, že rozhodčí smlouva nepochybně váže právního nástupce stran, pokud to strany v této smlouvě výslovně nevyloučí. Podle něj citované ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení nezbuzuje výkladové nejasnosti, jednoznačně míří na případy univerzální i singulární sukcese a právního nástupce zavazuje *ex lege*, jak již bylo uvedeno výše:

„Uvedené ustanovení zákona [tj. § 2 odst. 5 ZRŘ] míří na případy tzv. singulární sukcese, kdy dojde [...] k postoupení (cessi) pohledávky postupitele na postupníka. [...] Vázanost postupníka i dlužníka rozhodčí smlouvou sjednanou mezi postupitelem a dlužníkem se tak opírá o ust. § 2 odst. 5 [ZRŘ], které ji upravuje způsobem nezbuzujícím výkladové nejasnosti. Uvedené ustanovení je však

⁷⁵ Srov. Bělohlávek 2012, s. 142; zvýraznění přidáno.

dispozitivní povahy a strany mají možnost jeho aplikaci vyloučit, přičemž se tak musí stát výslovně a písemně. Pokud strany jeho aplikaci nevyločí, váže rozhodčí smlouva právního nástupce věřitele ex lege a zavazuje samozřejmě i jeho dlužníka. [...] Rozhodčí smlouva se však neomezuje jen na singulární sukcesory, ale s ohledem na dikci zákona váže i sukcesory, kterým vzniklo jejich právní nástupnictví na základě univerzální sukcese.“⁷⁶

Podobně vylučují jakékoliv pochybnosti o aplikovatelnosti ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení na případy univerzální i singulární sukcese také další autoři. Například Maisner uvádí, že citované ustanovení upravuje otázku vázanosti právních nástupců rozhodčí doložkou při singulární sukcesi (postoupení pohledávky) „*způsobem nevzbuzujícím pochybnosti*.“⁷⁷ Upozorňuje však, že před jeho výslovnou zákonnou úpravou, tj. dokud se daný závěr opíral o tezi, že vázanost právního nástupce rozhodčí smlouvou vyplývá z přechodu „*práv s pohledávkou souvisejících*“, vyskytovaly se pochybnosti, zda právo na řešení sporu v rozhodčím řízení patří k *právům souvisejícím*.

Obdobně lze odkázat na závěry Hrnčířkové⁷⁸ nebo na Hallu & Drličkovou.⁷⁹ Výše uvedené doktrinální závěry obtoží rovněž ve světle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR. Z jeho judikatury totiž jednoznačně vyplývá, že ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení je třeba vykládat tak, že rozhodčí smlouva zavazuje právní nástupce stran v případech univerzální i singulární sukcese, a to i v kontextu potenciálně sporných případů směnečných vztahů (viz část 3.2.1 níže) anebo insolvenčí (viz část 3.2.2 níže).

Již ve svém usnesení sp. zn. 21 Cdo 753/2000 ze dne 26. 3. 2001 Nejvyšší soud ČR uzavřel, že v situaci, kdy na povinnou přešla „*dnem účinnosti kupní smlouvy s movitým a nemovitým majetkem také veškerá práva, povinnosti a pohledávky, jež vyplývají z předmětu činnosti v obchodní, občanskoprávní, správní a pracovní oblasti, přešla na povinnou také všechna práva a povinnosti vyplývající z licenční smlouvy [...], a tedy i v rámci této smlouvy uzavřená smlouva rozhodčí. Není proto důvodná námitka povinné*

---

⁷⁶ Srov. Lisse 2012, s. 113–114.

⁷⁷ Srov. Olík a kol. 2015, s. 11.

⁷⁸ Srov. HRNČIŘKOVÁ, M.: „Závaznost procesních smluv s cizím prvkem pro právní nástupce“. In: *Právní rozhledy* č. 23–24/2013.

⁷⁹ Srov. HALLA, S., DRLIČKOVÁ, K.: „Zmeny v subjektoch hlavnej zmluvy a ich dopad na súvisiacu rozhodcovskú zmluvu“. In: *Obchodněprávní revue* č. 3/2014.

*(jak správně uvedl odvolací soud), že nález se týká sporu, pro který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva ([...]).*⁸⁰ Pro úplnost se sluší uvést, že dovolací soud učinil uvedený závěr v kontextu zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

Ve svém pozdějším rozsudku sp. zn. 20 Cdo 2529/2007 ze dne 30. 9. 2009 Nejvyšší soud ČR posuzoval vázanost právního nástupce strany rozhodčí smlouvy v důsledku singulární sukcese nepřímo. Předmětem sporu totiž bylo, zda je možné platně postoupit pohledávku, jež vznikne až v budoucnu, a pokud ano, zda dojde k platnému postoupení pohledávky, která k okamžiku uzavření postupní smlouvy ještě neexistovala, ale účastníci postupní smlouvy měli za to, že postupují existující pohledávku. Dovolatelka v daném případě argumentovala, že nikoli, protože nedošlo k platnému postoupení pohledávky, a oprávněná proto nevstoupila ani do ujednání rozhodčí smlouvy zakládající pravomoc stálého rozhodčího soudu.⁸¹ Dovolací soud však této argumentaci nepřisvědčil a dovolání odmítl pro nepřipustnost.

Ve svém usnesení sp. zn. 22 Cdo 1643/2012 ze dne 23. 7. 2012 Nejvyšší soud ČR posuzoval situaci, kdy mělo dojít k přechodu rozhodčí smlouvy uzavřené v souvislosti s nájemní smlouvou týkající se souboru movitých a nemovitých věcí sloužících k výrobě a distribuci pitné vody. Soubor daných věcí byl později na základě kupní smlouvy zcizen původním vlastníkem a pronajímatelem ve prospěch nového vlastníka, který se soudní žalobou domáhal vydání souboru daných věcí po nájemci. Ten však namítl nedostatek pravomoci soudu k projednání žaloby a spor se nakonec dostal před Nejvyšší soud ČR. I v tomto případě ale dovolací soud jednoznačně uzavřel, že nový vlastník a pronajímatel je rozhodčí smlouvou vázán, jelikož z ustanovení § 680 odst. 2 starého občanského zákoníku ve spojení s ustanovením § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení „*vyplývá, že žalobkyně [tj. nový vlastník a pronajímatel souboru daných věcí] vstoupila do právního postavení původního pronajímatele, tedy přešla na ni práva a povinnosti z nájemní smlouvy [včetně rozhodčí smlouvy].*“⁸²

---

⁸⁰ Srov. odůvodnění citovaného rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 753/2000.

⁸¹ Konkrétně se jednalo o RS při HKČR a AKČR.

⁸² Srov. odůvodnění citovaného rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1643/2012.

Konečně též například z usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3876/2013 ze dne 28. 4. 2014 nepřímo vyplývá závěr, že rozhodčí smlouva přechází na postupníka rovněž v případě singulární sukcese, jelikož dovolací soud vůbec neposuzoval jako potenciálně problematickou otázku, že rozhodčí smlouva byla prokazatelně uzavřena s *právním předchůdcem* oprávněného.

Ze shora uvedeného tedy vyplývá, že ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení se zásadně vztahuje na případy univerzální i singulární sukcese. I kdyby však dané ustanovení v zákoně absentovalo, stejný závěr lze dovodit z ustanovení § 1880 odst. 1 nového občanského zákoníku,⁸³ respektive z ustanovení § 1890 odst. 1 nového občanského zákoníku,⁸⁴ které shodně stanoví, že postoupení pohledávky, respektive převzetí dluhu nemá vliv na vedlejší práva s pohledávkou spojená.

3.2.1. *Vázanost nabyvatele směnky rozhodčí smlouvou sjednanou mezi remitentem a směnečným dlužníkem*

Potenciálně spornou se však může jevit otázka, zda se výše uvedený obecný závěr uplatní též na rozhodčí smlouvu sjednanou mezi remitentem (původním směnečným věřitelem) a směnečným dlužníkem, pokud jde o vázanost pozdějšího nabyvatele směnky uvedenou rozhodčí smlouvou. Z dikce ustanovení čl. I § 20 platného směnečného zákona⁸⁵ totiž vyplývá závěr, že v případě indosace směnky a její cese je nutno rozlišovat mezi případy, kdy dochází toliko k obvyčnému postupu (postoupení) směnky, a případy, kdy dochází k originárnímu nabytí práva ze směnky:

„(1) Indosament po splatnosti směnky má stejné účinky jako indosament před splatností. Byla-li však směnka indosována teprve po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, má indosament jen účinky obvyčejného postupu.

(2) Dokud není prokázán opak, má se za to, že nedatovaný indosament byl na směnku napsán před uplynutím lhůty k protestu.“

---

⁸³ Srov. ustanovení § 1880 odst. 1 nového občanského zákoníku:
„Postoupením pohledávky nabývá postupník také její příslušenství a práva s pohledávkou spojená, včetně jejího zajištění.“ [zvýraznění přidáno]

⁸⁴ Srov. ustanovení § 1890 odst. 1 nového občanského zákoníku:
„Obsah závazku se převzetím dluhu nemění. Přijímateli dluhu náleží všechny námitky, které mohl uplatnit původní dlužník. Převzetí dluhu se nedotýká ani vedlejších práv spojených s pohledávkou.“ [zvýraznění přidáno]

⁸⁵ Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, v platném znění.

V souvislosti s citovaným ustanovením je vhodné nejprve upozornit na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 1130/2011 ze dne 31. 5. 2011. V něm dovolací soud v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu, kterým bylo rozhodnuto o plnění na základě řádně vyplněné zajišťující blankosměnky, jednoznačně uvedl, že spory ze směnek lze z hlediska tzv. arbitrability plně rozhodovat v rozhodčím řízení. Následně též velmi přílehlavě uzavřel,⁸⁶ že v situaci, kdy rozhodčí smlouva, ujednání o zajišťovací funkci směnky i dohoda o vyplnění blankosměnky byly shodně obsaženy ve smlouvě hlavní (tj. na téže listině), „nelze mít důvodné pochybnosti o tom, že formulace ‘...pravomoc k řešení veškerých sporů o nároky, které přímo nebo odvozeně vznikly z této smlouvy o revolvingovém úvěru nebo v návaznosti na ni...’ se vztahuje i na spor o zaplacení směnky, kterou byla pohledávka ze smlouvy o revolvingovém úvěru zajištěna.“⁸⁷

Ve svém pozdějším rozsudku sp. zn. 29 Cdo 3613/2009 ze dne 30. 11. 2011 se Nejvyšší soud ČR již přímo zabýval otázkou přechodu rozhodčí smlouvy týkající se zajišťovací směnky vydané kupujícím za účelem zajištění pohledávky prodávajícího na zaplacení kupní ceny převáděného obchodního podílu k obchodní společnosti, přičemž daná směnka byla prodávajícím jako remitentem indosována na řad nového věřitele.

Mezi stranami bylo konkrétně sjednáno, že „*jakýkoliv spor z této smlouvy nebo v souvislosti s touto smlouvou bude řešen s vyloučením pravomoci obecných soudů a s konečnou platností v rozhodčím řízení u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze.*“ Soud prvního stupně ani soud odvolací však v daném případě neuznaly pravomoc stálého rozhodčího soudu k projednání sporu namítanou žalovaným a meritorně rozhodly o žalobě postupníka s argumentací, že daná rozhodčí smlouva se „*vztahuje pouze na spory ze smlouvy, popř. spory vzniklé v souvislosti s ní. Spor o zaplacení směnky však - přesto, že směnka zajišťuje pohledávku ze smlouvy - takovým sporem není. Zdůraznil, že směnka*

---

⁸⁶ Nejvyšší soud ČR odkázal mj. na výkladová pravidla obsažená v ustanovení § 35 odst. 2 starého občanského zákoníku a § 266 starého obchodního zákoníku, jakož i na zásady pro výklad právních úkonů (jednání) formulované například v rozhodnutí Rc 35/2001 nebo v nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 625/03 ze dne 14. 4. 2005.

⁸⁷ Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 3613/2009.

*představuje 'samostatně existující' závazek a nemůže proto pro ni bez dalšího platit smluvní ujednání týkající se jiného (nesměnečného) závazku.*⁸⁸

K dovolání žalovaného nicméně Nejvyšší soud ČR rozhodnutí obou soudů zrušil, jelikož dospěl k závěru, že dovolateli „*lze přitom nepochybně přisvědčit, že žalobce, na kterého byla směnka převedena ([...]), je podle ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení jakožto právní nástupce původní věřitelky uzavřenou rozhodčí smlouvou vázán.*“ Dovolací soud opětovně přiléhavě uzavřel,⁸⁹ že v situaci, kdy rozhodčí smlouva i ujednání o zajištění pohledávky směnkou byly shodně obsaženy ve smlouvě hlavní (tj. na téže listině), „*nelze mít důvodné pochybnosti o tom, že formulace '... pravomoc k řešení veškerých sporů o nároky, které přímo nebo odvozeně vznikly z této smlouvy (...) nebo v návaznosti na ni...' se vztahuje i na spor o zaplacení směnky, kterou byla pohledávka ze smlouvy zajištěna.*“⁹⁰

Ve svém poměrně nedávném rozhodnutí Rc 74/2016⁹¹ pak Nejvyšší soud ČR výše uvedené závěry dále rozvedl a výslovně potvrdil, že pokud byla směnka převedena na nabyvatele rubopisem (indosamentem) po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu,⁹² potom byla ve smyslu ustanovení čl. I. § 20 odst. 1 směnečného zákona převedena s účinky obyčejného postupu, v důsledku čehož je podle ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení nabyvatel směnky jakožto právní nástupce původního věřitele vázán rovněž uzavřenou rozhodčí smlouvou:

*„Žalobce, na kterého byla směnka indosována po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, je jakožto právní nástupce původního věřitele vázán rozhodčí smlouvou uzavřenou tímto věřitelem.“*⁹³

Dovolací soud však současně zdůraznil, že pokud nový majitel směnky nabyl práva ze směnky originárním způsobem, nevstupuje do práv a povinností předchozího

---

⁸⁸ Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 3613/2009 (obě citace).

⁸⁹ Viz pozn. č. 86 výše.

⁹⁰ Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 3613/2009 (obě citace).

⁹¹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3309/2015 ze dne 27. 10. 2015 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 74/2016).

⁹² Podle ustanovení čl. I. § 20 odst. 2 směnečného zákona platí vyvratitelná domněnka, že nedatovaný indosament byl na směnku napsán před uplynutím lhůty k protestu.

⁹³ Srov. první část vyhlášené právní věty rozhodnutí Rc 74/2016.

majitele cenné listiny.⁹⁴ V takovém případě totiž není jeho právním nástupcem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení, protože jej neváže ani rozhodčí smlouva uzavřená remitentem směnky.

Shora uvedené lze tedy ve stručnosti shrnout tak, že pozdější nabyvatel směnky je vázán rozhodčí smlouvou sjednanou remitentem (původním směnečným věřitelem) toliko za předpokladu, že směnka na něj byla převedena rubopisem (indosamentem) po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu.

3.2.2. *Vázanost insolvenčního správce rozhodčí smlouvou sjednanou insolvenčním dlužníkem (úpadcem)*

Odlišná situace přichází v úvahu v kontextu úpadkového práva. Podle předchozí i stávající právní úpravy insolvenčního řízení platí, že prohlášením konkurzu dochází bez dalšího k přechodu oprávnění nakládat s majetkovou podstatou insolvenčního dlužníka (úpadce) na insolvenčního správce. V souvislosti s tím se pak, jak již bylo naznačeno výše, může potenciálně spornou jevit otázka, zda je insolvenční správce vázán rozhodčí smlouvou sjednanou dříve insolvenčním dlužníkem (úpadcem).

Hledáním odpovědi na shora uvedenou otázku se již ve své rozhodovací praxi zabýval Nejvyšší soud ČR, a to zejména ve dvou níže citovaných rozhodnutích; stručnou doktrinální polemiku na toto téma lze potom nalézt například u Bělohávků.⁹⁵

Ve svém rozhodnutí Rc 37/2006⁹⁶ posuzoval Nejvyšší soud ČR předestřenou otázku v kontextu předchozí právní úpravy, tedy zákona o konkurzu a vyrovnání.⁹⁷ Dovolací soud přitom jednoznačně uzavřel, že rozhodčí smlouva, jež byla sjednána insolvenčním dlužníkem (úpadcem) před prohlášením konkurzu ve smlouvě hlavní, se vztahuje také na správce konkursní podstaty uplatňujícího nároky úpadce vyplývající z dané smlouvy.⁹⁸

---

⁹⁴ Viz judikatura a odborná literatura zmiňovaná v odůvodnění citovaného rozhodnutí.

⁹⁵ Srov. Bělohávků 2012, s. 711.

⁹⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1051/2004 ze dne 28. 4. 2005 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 37/2006).

⁹⁷ Zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ Srov. první část vyhlášené právní věty rozhodnutí Rc 37/2006:

Ve svém pozdějším rozhodnutí Rc 100/2015⁹⁹ pak Nejvyšší soud ČR výslovně a jednoznačně potvrdil výše uvedený závěr rovněž v kontextu platného insolvenčního zákona.¹⁰⁰ V odůvodnění citovaného rozhodnutí dovolací soud uzavřel, že s ohledem na základní účel úpadkového práva a zásady insolvenčního řízení neshledává žádný důvod, který by opodstatňoval nemožnost aplikace závěrů vyplývajících z rozhodnutí Rc 37/2006 i na stávající právní úpravu insolvenčního řízení:

„Rozhodčí doložka sjednaná pozdějším dlužníkem se vztahuje také na insolvenčního správce, který v průběhu insolvenčního řízení uplatňuje pohledávku dlužníka z právního vztahu, jehož se rozhodčí doložka týká.“¹⁰¹

Shora uvedené lze shrnout tak, že ve světle ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR je insolvenční správce nepochybně vázán rozhodčí smlouvou sjednanou dříve insolvenčním dlužníkem (úpadcem).

„Rozhodčí doložka, sjednaná pozdějším úpadcem podle § 2 odst. 3 písm. b) [ZRŘ], se vztahuje také na správce konkursní podstaty, který v průběhu konkursu uplatňuje pohledávku z právního vztahu, jehož se rozhodčí doložka týká.“

⁹⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3123/2014 ze dne 29. 4. 2015 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 100/2015).

¹⁰⁰ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v platném znění.

¹⁰¹ Srov. vyhlášenou právní větu rozhodnutí Rc 100/2015.

4. RUČITELSKÉ ZÁVAZKY

Mezi další okruh případů, kdy je v rámci (mezinárodního) obchodního styku možno uvažovat o aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu, patří ručitelské závazky. V této kapitole se proto blíže zaměřím na posouzení toho, zda vůbec, případně za jakých podmínek je ručitel jako třetí osoba vázán rozhodčí smlouvou sjednanou mezi věřitelem a primárním dlužníkem.

Zřejmě nebudou existovat pochybnosti o tom, že ručitelský závazek ručitele vůči věřiteli má subsidiární a akcesorickou povahu k závazku hlavnímu,¹⁰² níže proto bez dalšího vycházím z této premisy. Stranou též nechávám právně-teoretickou debatu ohledně vzniku ručení (tj. zda vztah ručení vzniká na základě jednostranného právního jednání ručitele, anebo na základě dvoustranné dohody mezi věřitelem a ručitelem). Konečně ani nepředjímám jiné než „obvyklé“ znění rozhodčí smlouvy neobsahující zpravidla žádné zvláštní ujednání ve vztahu k ručení, resp. ručiteli.

V rámci této kapitoly se na posouzení mezinárodní arbitrážní praxe zaměřím toliko stručně s ohledem na jednoznačnost dostupných doktrinárních závěrů (viz část 4.1 níže). Při srovnání s českou právní úpravou naopak podrobně analyzuji relevantní a v současné době již ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu ČR (viz část 4.2 níže).

4.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE

Pokud jde o možnost aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu v mezinárodní arbitrážní praxi, obecně platí, že ručitel *per se* není stranou hlavního závazku, proto zpravidla nebude ani stranou rozhodčí smlouvy obsažené ve smlouvě hlavní. Na tom se shodují Born, Brekoulakis i Fouchard, Gaillard & Golman:

„The starting point for analysis is that, because the guarantor is not party to the guaranteed contract, the guarantor is also not party to the arbitration agreement contained in the guaranteed contract.“¹⁰³

---

¹⁰² Srov. ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, J. A KOL.: *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009; s. 1613.

¹⁰³ Srov. *Born 2014*, s. 1460.

„[T]he prevailing view in international arbitration is that a guarantor will not be bound by the arbitration agreement of the main contract between a debtor and the creditor.“¹⁰⁴

„[A] party guaranteeing an obligation arising from a contract containing an arbitration clause will not be bound by that clause, unless it can be established from other circumstances that the parties' true intentions in drawing up the guarantee were that the guarantor—often the parent company—would be party to the arbitration agreement.“¹⁰⁵

Výše uvedený závěr se zásadně uplatní v zemích s kontinentální i angloamerickou (*common law*) právní kulturou. Přesto je třeba zdůraznit, že existuje několik rozhodčích nálezů i soudních rozhodnutí, jež bez nějaké hlubší analýzy přistupují k extenzi rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu,¹⁰⁶ a to na základě následujících úvah:

- *zaprvé*, ručitel bude vázán rozhodčí smlouvou, když vstoupí do práv a povinností věřitele vůči primárnímu dlužníkovi poté, co uspokojí primárního věřitele pro nesplnění povinnosti primárním dlužníkem (vzato do důsledku tak ale nejde o aplikaci rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu, nýbrž o její aplikaci na ručitele jako právního nástupce primárního věřitele);
- *zadruhé*, ručitel může být vázán rozhodčí smlouvou, jestliže má na základě ručitelského závazku poskytnout věřiteli náhradní plnění podle hlavní smlouvy (*substitute performance*);
- *zatřetí*, ručitel může být vázán rozhodčí smlouvou, pokud ručitelský závazek inkorporuje podmínky smlouvy hlavní, včetně rozhodčí smlouvy; a
- *začtvrté*, v určitých případech může být ručitel považován přímo za stranu hlavní smlouvy na základě implicitního souhlasu s takovým postavením, přičemž tento závěr bude pravděpodobnější, čím obchodně (fakticky) významnější bude úloha ručitele při realizaci hlavní smlouvy (dané transakce).¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.306.

¹⁰⁵ Srov. *Fouchard, Gaillard & Golman 1999*, marg. 498.

¹⁰⁶ Srov. *Born 2014*, pozn. č. 291 a 292.

¹⁰⁷ Srov. *Born 2014*, s. 1460–1461.

Brekoulakis zmiňuje i další situaci, kdy lze potenciálně uvažovat o extenzi rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu, a to když ten přímo stvrdí hlavní smlouvu obsahující rozhodčí doložku (to je ostatně případ, kterým se ve svém důsledku zabýval i Nejvyšší soud ČR v níže citovaném rozhodnutí Rc 54/2014):

„[U]nless the guarantor ratifies the main contract, and the arbitration clause contained therein, neither the guarantor nor the creditor can rely on the arbitration clause of the main contract, in a claim against each other.“¹⁰⁸

4.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Pokud jde o možnost aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu podle českého právního řádu, vycházet můžeme z ustanovení § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení, které jednoznačně stanoví, že rozhodčí smlouva se (není-li ujednáno jinak), vztahuje na práva z právních vztahů přímo vznikající i s nimi související:

„Není-li v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se jak na práva z právních vztahů přímo vznikající, tak i na otázku právní platnosti těchto právních vztahů, jakož i na práva s těmito právy související.“¹⁰⁹

Dále je třeba vzít v úvahu obecnou právní úpravu ručení obsaženou v ustanovení § 2018–2028 ve spojení s ustanovením § 1937 nového občanského zákoníku o způsobu plnění ručitelem, ze které jednoznačně vyplývá zajišťovací a akcesorická povaha ručení ve vztahu k závazku hlavnímu.

Z výše uvedeného by se mohlo zdát, že rozhodčí smlouva uzavřená ve formě rozhodčí doložky jako součást smlouvy hlavní mezi věřitelem a primárním dlužníkem se bez dalšího vztahuje i na vztah věřitele a ručitele (jako třetí osoby). Zejména Bělohávek pléduje pro takový závěr za předpokladu, že ručitel byl seznámen se smlouvou uzavřenou mezi věřitelem a primárním dlužníkem v její listinné formě a pokud smlouva mezi ním a věřitelem neobsahuje výslovnou úpravu zpochybnující řešení sporů v rozhodčím řízení, pouze se obecně odvolává na smlouvu mezi věřitelem a primárním dlužníkem.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 2.310; zvýraznění přidáno.

¹⁰⁹ Srov. ustanovení § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení; zvýraznění přidáno.

¹¹⁰ Srov. Bělohávek 2012, s. 152.

Důvody pro výše uvedené lze shrnout tak, že splněním závazku ručitele vzniká ručiteli regresní nárok vůči primárnímu dlužníku a dochází k zákonné cesi, na základě které vstupuje ručitel do práv věřitele, tudíž do jeho právního postavení. Ručitel tedy vstupuje i do režimu rozhodčí smlouvy místo původního věřitele. Tato zákonná cese totiž nesouvisí s volným projevem primárního dlužníka, nýbrž závisí výlučně na splnění povinnosti ručitele (jsou-li pro to splněny další podmínky), a ručitel se tak ocitá v postavení strany rozhodčí smlouvy místo původního věřitele. Je ovšem zapotřebí upozornit na to, že je nutné rozlišovat konkrétní druhy ručení a způsob, jakým došlo ke vzniku závazku ručitele.

Lisse naopak jednoznačně uvádí, že rozhodčí smlouva nedopadá na právní vztahy se třetími osobami, které s vedením rozhodčího řízení nevyslovily souhlas, přičemž spor mezi ručitelem a věřitelem by bylo možné rozhodovat v rozhodčím řízení pouze tehdy, byla-li by vůle přenést pravomoc o rozhodování sporu mezi nimi do rozhodčího řízení přímo (výslovně) projevona v rozhodčí doložce v ručitelském prohlášení nebo jiným způsobem.¹¹¹

Jakkoli ohledně možné aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitele sympatizují s argumentací Bělohávkova, je třeba uzavřít, že tato podle všeho neobstojí ve světle jednoznačné a ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR.

Poprvé se Nejvyšší soud ČR vyslovil k posuzované problematice ve specifickém kontextu směnečného ručení ve svém rozhodnutí Rc 2/2010.¹¹² V citovaném rozhodnutí se dovolací soud zabýval tím, zda rozhodčí smlouva¹¹³ uzavřená mezi kupujícím a prodávajícím zakládá rovněž pravomoc rozhodce ve sporu mezi prodávajícím a třetí osobou – směnečným rukojmím ze směnky zajišťující závazek kupujícího k úhradě kupní ceny. Dovolací soud přitom jednoznačně uzavřel, že nikoli:

---

¹¹¹ Srov. *Lisse 2012*, s. 118.

¹¹² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2351/2007 ze dne 31. 3. 2009 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2010).

¹¹³ V kupní smlouvě se strany dohodly na tom, že „*veškeré majetkové spory vzniklé z této smlouvy budou řešeny dle obsahu rozhodčí doložky podle článku VII obchodních podmínek. Podle této rozhodčí doložky se strany kupní smlouvy dohodly na tom, že veškeré majetkové spory z této smlouvy, jakož i spory, které by v budoucnu vznikly z právního vztahu založeného touto smlouvou, s výjimkou sporů vzniklých z exekucí a sporů vyvolaných prováděním konkursu nebo vyrovnání, pokud nebudou vyřešeny vzájemnou dohodou, je oprávněn rozhodovat dle právního řádu České republiky rozhodce doc. JUDr. K. S., CSc.*“ (srov. odůvodnění rozhodnutí Rc 2/2010).

„Rozhodčí doložka uzavřená mezi kupujícím a prodávajícím nezakládá pravomoc rozhodce ve sporu mezi prodávajícím a třetí osobou - směnečným rukojmím ze směnky, kterou byl zajištěn závazek k úhradě kupní ceny.“¹¹⁴

Podíváme-li se blíže na okolnosti daného případu, soud prvního stupně nejprve konstatoval, že v případě uplatnění směnečných nároků se nejedná o akcesorický vztah vzniklý z právního vztahu založeného předmětnou kupní smlouvou, ale o samostatný směnečný nárok. S ohledem na to dospěl k závěru, že *„právo ze směnečných nároků není právem souvisejícím s nároky z citované kupní smlouvy [...], a proto se rozhodčí doložka sjednaná v této smlouvě na rukojemský závazek žalobce vyplývající ze směnky [...] nevztahuje.“¹¹⁵*

Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, a sice že z rozhodčí doložky uzavřené mezi dvěma právními osobami a ze samotné kupní smlouvy nebo z příložených obchodních podmínek nevyplývá, že by se sjednaná rozhodčí doložka vztahovala i na zajištění závazků vyplývajících z kupní smlouvy směnkami avalovanými fyzickými osobami jako směnečnými ručiteli. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že *„směnečný závazek není závazkem akcesorickým, a proto se sjednaná doložka na směnečné rukojemství žalobce jako fyzické osoby podle § 2 odst. 3 a 4 ZRŘ nevztahuje.“¹¹⁶*

Dovolací soud pak výše uvedené závěry obou soudů potvrdil, když uvedl, že obecné soudy nepochybily ve svém závěru o tom, že rozhodce neměl pravomoc o uplatněné rozhodčí žalobě proti směnečnému ručiteli rozhodovat. V odůvodnění pak Nejvyšší soud ČR výslovně uvedl následující:

„Z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů však nevyplývá, že by se rozhodčí smlouva mohla vztahovat i na ostatní subjekty mimo vztah založený rozhodčí smlouvou. Z toho důvodu je zcela nerozhodné, že žalobce s ohledem na to, že jako jednatel společnosti, která kupní smlouvu s rozhodčí doložkou uzavírala, znal obsah obou smluv, jak namítala žalovaná

---

¹¹⁴ Srov. vyhlášenou právní větu rozhodnutí Rc 2/2010.

¹¹⁵ Srov. odůvodnění rozhodnutí Rc 2/2010.

¹¹⁶ Srov. tamtéž.

*v dovolání. Podstatné pro posouzení věci je to, že žalobce jako fyzická osoba žádnou z citovaných smluv neuzavíral.*¹¹⁷

Pro úplnost lze uvést, že výše uvedený závěr Nejvyššího soudu ČR koresponduje se závěrem Vrchního soudu v Praze učiněným přibližně o rok dříve v obdobné věci, konkrétně v rozsudku sp. zn. 5 Cmo 342/2007 ze dne 5. 2. 2008:

*„Jestliže rozhodčí smlouva týkající se pohledávky zajištěné směnkou neuvádí zcela jasně, že se vztahuje také na nároky z takové směnky, nejsou nároky ze směnky podřízeny rozhodčímu řízení a k projednání směnečné žaloby jsou příslušné soudy.*¹¹⁸

Ve svém pozdějším rozsudku sp. zn. 23 Cdo 111/2009 ze dne 23. 2. 2011 se již Nejvyšší soud ČR zabýval přímo otázkou aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitelský vztah. V daném případě šlo konkrétně o to, zda se rozhodčí smlouva sjednaná ve všeobecných obchodních podmínkách leasingové smlouvy uzavřené mezi leasingovým pronajímatelem a leasingovým nájemcem může vztahovat i na ručitele, který se zavázal uspokojit případnou pohledávku leasingového pronajímatele z titulu předčasného ukončení leasingové smlouvy ze strany leasingového nájemce.¹¹⁹

Soud prvního stupně nejprve dovodil, že rozhodčí doložka se vztahuje i na právo z ručitelského závazku, který souvisí s právním vztahem vyplývajícím z leasingové smlouvy, kterou doplňují všeobecné obchodní podmínky, když podotkl, že pravomoc rozhodce pro projednání sporu (není-li ve smlouvě uvedeno jinak) se v souladu s ustanovením § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení vztahuje i na práva související s právními vztahy ze smlouvy přímo vznikající.

Odvolací soud však dospěl k opačnému závěru a s poukazem na ustanovení § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení uvedl, že taková dohoda nebyla mezi leasingovým pronajímatelem coby věřitelem a ručitelem uzavřena, neboť *„byla obsažena v článku XI*

---

¹¹⁷ Srov. odůvodnění rozhodnutí Rc 2/2010.

¹¹⁸ Srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 342/2007 ze dne 5. 2. 2008 (rozhodnutí bylo publikováno v časopise *Soudní rozhledy* č. 2/2009; shodně *Lisse 2012*, s. 118).

¹¹⁹ Mezi leasingovým pronajímatelem a leasingovým nájemcem bylo dohodnuto, že *„veškeré spory vzniklé v souvislosti s leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle platného práva ČR rozhodcem vybraným navrhovatelkou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností“* (srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 111/2009).

*Všeobecných obchodních podmínek mezi žalovanou jako pronajímatelem a nájemcem z leasingové smlouvy. Ze skutečnosti, že žalobkyně ručitelským prohlášením zajistila pohledávku žalované vůči nájemci z leasingové smlouvy, nelze takovou dohodu dovést a nejedná se ani o právo související ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení.*¹²⁰

Dovolací soud se v zásadě ztotožnil se závěry odvolacího soudu, když odkázal na již výše citované odůvodnění rozhodnutí Rc 2/2010 a doplnil, že „[h]ovoří-li ustanovení § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení o ‘právech s těmito právy souvisejícími’, má na mysli práva, která vznikla mezi subjekty rozhodčí doložky v souvislosti s právním vztahem, pro který je rozhodčí doložka sjednána, např. náhrada škody plynoucí z porušení smlouvy, bezdůvodné obohacení apod. Rozhodčí doložka ovšem nedopadá na takové právní vztahy, jejichž subjektem jsou třetí osoby, které s vedením rozhodčího řízení nevyslovily souhlas [...]“¹²¹

Dovolací soud poté výslovně uvedl, že spor mezi ručitelem a věřitelem by bylo možné rozhodovat v rozhodčím řízení pouze v případě, že by ručitel a věřitel projevíli vlastní vůli přenést pravomoc o rozhodování sporu mezi nimi do rozhodčího řízení, ať už v samotné rozhodčí smlouvě (doložce), v ručitelském prohlášení nebo jiným způsobem, avšak „[r]ozhodčí doložku obsaženou ve všeobecných obchodních podmínkách, které jsou součástí smlouvy mezi žalovanou a leasingovým nájemcem, [...] nelze vztahovat na právní vztah mezi žalobkyní a žalovanou ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení.“¹²²

Ve svém pozdějším rozhodnutí Rc 54/2014¹²³ se Nejvyšší soud ČR opětovně zabýval aplikovatelností rozhodčí smlouvy na ručitelský vztah; konkrétně tím, zda se rozhodčí smlouva sjednaná přímo ve smlouvě o splátkovém kalendáři uzavřené mezi věřitelem a dlužníkem (smlouva hlavní) může vztahovat i na vztah mezi věřitelem

---

¹²⁰ Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 111/2009.

¹²¹ Srov. tamtéž.

¹²² Srov. tamtéž.

¹²³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3958/2013 ze dne 25. 3. 2014 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 54/2014). Následná ústavní stížnost proti tomuto rozhodnutí byla odmítnuta pro nepřipustnost (srov. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2037/14 ze dne 24. 6. 2014).

a ručitelem, jestliže byl ručitelský závazek součástí hlavní smlouvy obsahující danou rozhodčí smlouvu.¹²⁴ Dovolací soud znovu celkem jednoznačně uzavřel, že nikoli:

„Rozhodčí doložka uzavřená pouze mezi dlužníkem a věřitelem, která je sepsaná ve smlouvě, jejíž součástí je i ručitelské prohlášení, se nevztahuje na právní vztah mezi věřitelem a ručitelem.“¹²⁵

Sluší se však opět podívat na bližší okolnosti případu. V nalézacím řízení vyšlo najevo, že dlužník (právní osoba) byl při podpisu smlouvy o splátkovém kalendáři zastoupen jednatelem, který se současně jako fyzická osoba ve smyslu § 546 starého občanského zákoníku¹²⁶ zaručil za řádnou a včasnou úhradu závazků dlužníka.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že rozhodčí doložka nepochybně zavazuje věřitele a dlužníka, ale ručitel k ní nepřistoupil. Soud prvního stupně tento svůj závěr odůvodnil tak, že z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení nevyplývá, že by se rozhodčí doložka měla a mohla vztahovat i na ostatní subjekty mimo vztah založený rozhodčí smlouvou.

Odvolací soud ale dospěl k závěru, že ručitel potvrdil svůj souhlas s rozhodčím řízením za dlužníka i ručitele, když smlouvu o splátkovém kalendáři posuzoval jak celek,¹²⁷ přihlížel k totožnosti osoby statutárního orgánu dlužníka a ručitele a uzavřel, že *„[o]pačný výklad je [...] příliš formalistický a nedůvodně zvýhodňuje ručitele, který byl současně i statutárním orgánem dlužníka.“¹²⁸*

---

¹²⁴ Součástí smlouvy o splátkovém kalendáři byla rozhodčí doložka, kterou se strany výslovně dohody, že *„veškeré majetkové spory, které by v budoucnu vznikly z této smlouvy včetně její platnosti, výkladu, realizace či ukončení, práv z tohoto právního vztahu přímo vznikajících, otázek právní platnosti tohoto právního vztahu, jakož i otázek práv s těmito právy souvisejícími, a to i v případě, že tato smlouva bude neplatná, zrušena nebo od ní bude odstoupeno, budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů“* (srov. odůvodnění rozhodnutí Rc 54/2014).

¹²⁵ Srov. vyhlášenou právní větu rozhodnutí Rc 54/2014.

¹²⁶ Ustanovení § 546 starého občanského zákoníku stanoví:
„Dohodou účastníků lze zajistit pohledávku ručením. Ručení vzniká písemným prohlášením, jímž ručitel bere na sebe vůči věřiteli povinnost, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník.“

¹²⁷ V záhlaví smlouvy o splátkovém kalendáři byli jako její strany uvedeni věřitel a dlužník zastoupený ručitelem jako statutárním orgánem dlužníka, v článku II smlouvy byl ručitelský závazek ručitele jako fyzické osoby, v článku III smlouvy byla obsažena rozhodčí doložka. Podpisy všech strany byly umístěny až za ručitelským závazkem i rozhodčí doložkou.

¹²⁸ Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 3958/2013.

Dovolací soud však odkázal na svou předchozí judikaturu (především na již výše citované rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 111/2009) a znovu uvedl, že spor mezi ručitelem a věřitelem by bylo možné rozhodovat v rozhodčím řízení pouze v případě, že by ručitel a věřitel přímo projevíli vlastní vůli přenést pravomoc o rozhodování sporu mezi nimi do rozhodčího řízení, ať už v rozhodčí doložce, v ručitelském prohlášení nebo jiným způsobem.

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že judikatura Nejvyššího soudu ČR je v zásadě ustálena v nemožnosti aplikace rozhodčí smlouvy sjednané mezi věřitelem a primárním dlužníkem rovněž na ručitele jako třetí osobu. Dovolací soud přitom dospěl k uvedenému závěru ve třech odlišných situacích; poprvé v rozhodnutí Rc 2/2010, kdy byla rozhodčí smlouva sjednána ve všeobecných obchodních podmínkách (avšak s výslovným odkazem na ni obsaženým ve smlouvě hlavní), přičemž z pohledu smlouvy hlavní měla být vztáhnuta na *neakcesorický* zajišťující směnečný právní vztah. Identický závěr dovolací soud dovodil v rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 111/2009, kdy byla rozhodčí smlouva sice opět sjednána ve všeobecných obchodních podmínkách, ale z pohledu smlouvy hlavní již měla být vztáhnuta na *akcesorický* ručitelský právní vztah. Tento závěr byl konečně potvrzen v rozhodnutí Rc 54/2014, kdy byla rozhodčí smlouva sjednána přímo ve smlouvě hlavní a kde navíc existovala totožnost osoby ručitele a statutárního orgánu (jednatele) primárního dlužníka z hlavní smlouvy, který „vše“ podepsal.

Pomineme-li skutečnost, že je přinejmenším nekorektní, když Nejvyšší soud ČR v každém z výše uvedených pozdějších rozsudků bez dalšího odkazoval na svou údajnou prejudikaturu týkající se skutkově zásadně odlišných okolností, nelze se zbavit dojmu, že (obdobně jako Ústavní soud v nálezu III. ÚS 4084/12)¹²⁹ poněkud pominul celý koncept oddělitelnosti rozhodčí smlouvy (doložky) od smlouvy hlavní. Osobně se domnívám, že dovolací soud se měl daleko více zabývat konkrétními zcela odlišnými okolnostmi jednotlivých případů, aby skutečně relevantně posoudil, zda v daném případě šlo (resp. opravdu nešlo) rozhodčí smlouvu (byť formálně obsaženou v nějaké smlouvě hlavní) vztáhnout též na vztah s třetí osobou – ručitelem.

---

¹²⁹ Viz část 2.2.1 výše.

Zejména třetí posuzovaný případ (tj. rozhodnutí Rc 54/2014), kde byla rozhodčí smlouva obsažena přímo ve smlouvě hlavní společně s ručitelským závazkem – tj. vše bylo sjednáno na téže listině – a navíc existovala totožnost osoby ručitele a statutárního orgánu (jednatele) primárního dlužníka, se jeví jako „učebnicový“ příklad, kdy by bylo lze legitimně aplikovat rozhodčí smlouvu na ručitele jako třetí osobu. Podpůrně lze v tomto směru odkázat například na argumentaci Nejvyššího soudu ČR obsaženou v jeho – již výše citovaných – rozhodnutích sp. zn. 29 Cdo 1130/2011 a sp. zn. 29 Cdo 3613/2009, kde dovolací soud posuzoval situaci, kdy smlouva hlavní, rozhodčí smlouva i ujednání o zajišťovací funkci směnky byly na téže listině a shledal jejich závaznost pro třetí osobu. Obdobně lze odkázat na podstatu argumentace vyplývající z rozhodnutí Rc 39/2010.¹³⁰

Bez ohledu na shora uvedené však nelze než uzavřít, že ustálená judikatura Nejvyššího soudu ČR se jednoznačně staví proti (byť jen potenciální možnosti) aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu, není-li výslovně ujednáno jinak. Slova dovolacího soudu jsou v tomto směru všeríkající:

„Z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení nevyplývá, že by se rozhodčí doložka měla a mohla vztahovat i na ostatní subjekty mimo vztah založený rozhodčí smlouvou.“¹³¹

---

¹³⁰ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3727/2007 ze dne 30. 6. 2009 (rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 39/2010) – vyhlášená právní věta: „*Podepsal-li směnečný rukojmí smlouvu, jejíž součástí byla směnečná dohoda mezi remitentem a výstavkyní směnky vlastní, jako jednatel výstavkyně, vztahuje se směnečná dohoda i na vztah mezi remitentem a směnečným rukojmím, nedošlo-li mezi nimi k jiné dohodě.*“

¹³¹ Srov. odůvodnění citovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (tj. rozhodnutí Rc 2/2010, rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 111/2009 i rozhodnutí Rc 54/2014). Shodně též BŘÍZA, P., HOKR, T.: „Czech Republic“. In: *International Arbitration 2016*. Second Edition. Global Legal Insights, 2016; s. 102.

5. OPRAVNĚNÉ TŘETÍ OSOBY (*THIRD-PARTY BENEFICIARIES*)

Dalším samostatným okruhem případů, kdy můžeme uvažovat o aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu, je uzavření hlavní smlouvy ve prospěch třetího (*contractus in favorem tertii*) obsahující rovněž rozhodčí smlouvu (doložku). Smlouvu ve prospěch třetího uzavírají věřitel (*stipulant*) a dlužník (*promitent*), který má plnit třetímu (*beneficient; third-party beneficiary*).

Podle obecných zásad smluvního práva platí, český právní řád přitom nevyjímá, že třetí osoba může být pouze oprávněna k převzetí plnění (pak jde o nepravou smlouvu ve prospěch třetího), nebo může mít přímé právo na plnění (pak jde o pravou smlouvu ve prospěch třetího). V prvním případě zůstává oprávněným ze smlouvy věřitel, a to například i pokud jde o uplatnění práv z vad. V druhém případě se stává oprávněným třetí osoba se všemi právy, jež s tím souvisí. Pro účely této práce budu třetí osoby oprávněné ze smlouvy hlavní obecně označovat jako „*oprávněné třetí osoby*“, v rámci této kapitoly pak hlavní smlouvou vždy myslím smlouvu ve prospěch oprávněné třetí osoby. Při dalších úvahách je pak současně vždy potřeba mít na paměti skutečnost, že pouhý status oprávněné třetí osoby jako beneficenta z hlavní smlouvy sjednané v její prospěch ji bez dalšího k ničemu nezavazuje a neklade na ni žádné povinnosti, ani pokud jde o případnou *povinnost* řešit spory v rozhodčím řízení.¹³²

Jelikož vztah dlužníka a oprávněné třetí osoby je dán hlavní smlouvou, v principu platí, že oprávněná třetí osoba je vázána všemi souvisejícími ujednáními dohodnutými mezi signatáři hlavní smlouvy. Obsahuje-li hlavní smlouva rozhodčí smlouvu, lze si nepochybně klást otázku, zda vůbec či za jakých podmínek bude taková doložka aplikovatelná i na oprávněnou třetí osobu. Právě to je předmětem této kapitoly, ve které se opět nejprve zaměřím na mezinárodní arbitrážní praxi, přičemž samostatně pojednám o tzv. aktivní i pasivní rozhodčí legitimaci oprávněné třetí osoby (viz část 5.1 níže) a poté v rámci české právní úpravy samostatně analyzuji stávající zákonnou úpravu uzavírání smlouvy ve prospěch třetího i možnost uzavření rozhodčí smlouvy na základě veřejné rozhodčí nabídky (viz část 5.2 níže).

---

¹³² Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.165.

5.1. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE

Mezinárodní arbitrážní praxe je v otázce aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na oprávněnou třetí osobu rozmanitá. Born hned v úvodu příslušné kapitoly týkající se posuzované problematiky píše, že taková možnost v některých právních řádech existuje a oprávněná třetí osoba má za jistých okolností jednak možnost *dovolat se* rozhodčí smlouvy obsažené ve smlouvě hlavní sjednané v její prospěch, jednak je takovou rozhodčí smlouvou *vázána*:

„In some legal systems, non-parties to a contract may, in certain circumstances, claim the benefits of that contract as third party beneficiaries. In such circumstances, the third party may either be able to invoke or may be bound by an arbitration clause contained in the contract. [...]

[A] number of national courts and arbitral tribunals have held that a party who invokes the provisions of a contract, claiming third party beneficiary rights, is bound by the arbitration clause contained in the contract, and also entitled to invoke that clause.“¹³³

S ohledem na to se nám nabízí dvě základní otázky. První otázkou je, za jakých podmínek se může oprávněná třetí osoba *dovolávat* rozhodčí smlouvy vůči signatáři smlouvy hlavní sjednané v její prospěch a obsahující danou rozhodčí smlouvu. Tuto situaci můžeme po vzoru „aktivní procesní legitimace“ přirovnat k jakési „aktivní rozhodčí legitimaci“ třetí oprávněné osoby vůči signatáři hlavní smlouvy. Druhou otázkou je, za jakých podmínek bude mít totéž procesní právo signatář hlavní smlouvy vůči oprávněné třetí osobě. Jinými slovy, je aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy toliko jejím právem, či též *povinností* rozhodovat spory ze smlouvy hlavní v rozhodčím řízení? Tuto situaci můžeme po vzoru „pasivní procesní legitimace“ přirovnat k jakési „pasivní rozhodčí legitimaci“ třetí oprávněné osoby vůči signatáři hlavní smlouvy.

5.1.1. Aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby

Jak již bylo uvedeno výše, možnost oprávněné třetí osoby *dovolat se* rozhodčí smlouvy vůči signatářům hlavní smlouvy sjednané v její prospěch a obsahující danou

¹³³ Srov. Born 2014, s. 1455–1456; zvýraznění přidáno.

rozhodčí smlouvu představuje pomyslnou „aktivní rozhodčí legitimaci“ oprávněné třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy. Jde o jistou procesní způsobilost oprávněné třetí osoby vystupovat v rozhodčím řízení s ohledem na rozhodčí smlouvu na straně žalující. Jinými slovy, jde o možnost oprávněné třetí osoby podat na základě rozhodčí smlouvy proti signatářům hlavní smlouvy rozhodčí žalobu a projednat ji v rozhodčím řízení.

Abychom vůbec mohli učinit závěr o tom, že oprávněná třetí osoba má aktivní rozhodčí legitimaci, musíme v tomto směru předně posoudit existenci vůle (úmyslu) na straně signatářů hlavní smlouvy. Při hledání odpovědi na otázku, zda signatáři hlavní smlouvy skutečně poskytli, respektive měli v úmyslu poskytnout oprávněné třetí osobě takovou procesní způsobilost, lze jistě souhlasit s Bornem, že předmětná vůle musí být objektivně seznatelná a je třeba vycházet z dobré víry signatářů hlavní smlouvy:

„The essential inquiry in third party beneficiary cases is the parties' intentions: did they or did they not intend to confer rights under the arbitration agreement on third parties? The goal of this analysis is to determine the parties' objective, good faith intentions.“¹³⁴

Tím však stále neodpovídáme na podstatu dané otázky, totiž *za jakých podmínek* má oprávněná třetí osoba možnost dovolat se rozhodčí smlouvy vůči signatářům hlavní smlouvy sjednané v její prospěch.

Brekoulakis dospívá k závěru, že ve většině jurisdikcí má oprávněná třetí osoba v zásadě automaticky právo (možnost) dovolat se rozhodčí smlouvy vůči signatářům hlavní smlouvy, pokud se jí podaří prokázat, že má z dané smlouvy nějaký podstatný materiální prospěch či nárok (*substantive benefit*):

„It follows, that in most jurisdictions the necessary threshold for the third-party beneficiary to be entitled to rely on the arbitration clause is to establish that the parties purported to confer on the third party a substantive benefit right under the contract containing the arbitration agreement. Once this point is proved, the third-party beneficiary will automatically be entitled to enforce the arbitration clause contained in the relevant contract.“¹³⁵

---

¹³⁴ Srov. Born 2014, s. 1457.

¹³⁵ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 2.158.

Podíváme-li se naopak k Bornovi, ten výslovně uvádí, že rozhodující otázkou je, zda signatáři hlavní smlouvy měli skutečně vůli (úmysl) přiznat oprávněné třetí osobě právě též právo (možnost) dovolávat se rozhodčí smlouvy:

„In determining whether a third party is benefitted by an arbitration agreement, the decisive issue is whether the signatories intended to confer that benefit on the third party (i.e., the right to invoke the arbitration agreement).“¹³⁶

V doktríně tedy můžeme nalézt jednoznačnou podporu a legitimní argumenty ve prospěch dvou přístupů pro dovození existence aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy:

- aktivní rozhodčí legitimaci oprávněné třetí osoby je možné dovozovat ze samotné skutečnosti, že signatáři hlavní smlouvy přiznali oprávněné třetí osobě nějaký materiální nárok (prospěch) z dané smlouvy – aktivní rozhodčí legitimace je tedy vnímána jako kvalitativní vlastnost samotného materiálního nároku vyplývajícího z hlavní smlouvy; případně
- aktivní rozhodčí legitimaci oprávněné třetí osoby je možné dovozovat tehdy, prokážeme-li, že signatáři hlavní smlouvy měli skutečnou vůli (úmysl) přiznat oprávněné třetí osobě právě právo (možnost) iniciovat projednání a rozhodování sporů ze smlouvy v rozhodčím řízení – aktivní rozhodčí legitimace je tak vnímána jako určitý prospěch sám o sobě.

Osobně se domnívám, že oba dva přístupy bychom měli aplikovat současně – zajisté nelze dovozovat existenci aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby vůči signatářům smlouvy hlavní, pokud obě strany nějakým právně relevantním způsobem neprojeví svou vůli (úmysl) být danou rozhodčí smlouvou vázány. Z pohledu signatářů bude klíčová vlastní textace rozhodčí doložky, jakož i celkové vyznění hlavní smlouvy a okolnosti jejího uzavírání; z pohledu oprávněné třetí osoby je potřebným projevem vůle samotná iniciace rozhodčího řízení.

Současně ale ze samotné podstaty věci platí, že oprávněná třetí osoba objektivně musí mít nějaký materiální nárok (prospěch) ze smlouvy hlavní. Právě toto kritérium je třeba blíže zkoumat, jde-li o *konkrétní podmínky* aktivní rozhodčí legitimace oprávněné

---

¹³⁶ Srov. *Born 2014*, s. 1458.

třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy. V tomto směru se proto níže zaměřím na posouzení několika případů, jež se objevily v mezinárodní arbitrážní praxi.

Například ve věci *Nisshin Shipping v. Cleaves & Co*¹³⁷ z roku 2003 anglický soud odmítl prohlásit nedostatek pravomoci rozhodců projednat rozhodčí žalobu uplatněnou lodním dohodcem (*broker*) proti rejdařům (*shipowners*) ohledně zaplacení provizního poplatku (*commision*) za zprostředkování pronájmu plavidla dohodnutého ve smlouvě o provozu dopravního prostředku (*charterparty*), kterou lodní dohodce za rejdaře vyjednal s objednatelem přepravy a jež obsahovala i rozhodčí doložku. Anglický soud nárok lodního dohodce jako oprávněné třetí osoby na zaplacení provizního poplatku vyplývajícího z hlavní smlouvy posoudil jako materiální nárok (*substantive term*) ve smyslu zákona *Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999* a aplikoval na situaci ustanovení § 8 odst. 1 téhož zákona, které zjednodušeně stanoví, že pokud z hlavní smlouvy obsahující rozhodčí doložku vyplývá pro třetí osobu nějaký materiální nárok, pak je oprávněná třetí osoba pro účely uplatnění daného nároku vůči povinnému signatáři hlavní smlouvy považována za stranu rozhodčí smlouvy.¹³⁸ Anglický soud současně situaci analogicky přirovnal k singulární sukcesi pohledávky:

*„The third party never was expressed to be a party to the arbitration agreement but, in view of the fact that he has in effect become a statutory assignee of the promisee’s right of action against the promisor and because, by reason of the underlying policy of the 1999 Act [...] he is confined to the means of enforcement provided by the contract to the promisee, namely arbitration.“*¹³⁹

---

¹³⁷ Srov. rozhodnutí anglického soudu *Commercial Court* ve věci *Nisshin Shipping Co Ltd v. Cleaves & Company Ltd* ze dne 7. 11. 2003, [2003] EHW 2002 (Comm).

¹³⁸ Srov. ustanovení § 8 odst. 1 *Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999*:
„Where—(a) a right under section 1 to enforce a term (‘the substantive term’) is subject to a term providing for the submission of disputes to arbitration (‘the arbitration agreement’), and (b) the arbitration agreement is an agreement in writing for the purposes of Part I of the Arbitration Act 1996,—the third party shall be treated for the purposes of that Act as a party to the arbitration agreement as regards disputes between himself and the promisor relating to the enforcement of the substantive term by the third party“ (dostupné on-line, cit. 22. 6. 2016).

¹³⁹ Citováno podle *Brekoulakis 2010*, marg. 2.152 (v podrobnostech viz marg. 2.147–2.152).

Anglické soudy výše uvedené závěry dále rozvedly například ve věci *Mulchrone v. Swiss Life (UK)*¹⁴⁰ z roku 2005 v tom smyslu, že oprávněná třetí osoba se může dovolávat rozhodčí doložky, prokáže-li, že signatáři hlavní smlouvy obsahující rozhodčí doložku měli úmysl přiznat jí materiální nárok z dané smlouvy.¹⁴¹ Obdobně rozhodovaly soudy americké soudy ve věci *Cargill v. M/T Pavel Dybenko*¹⁴² z roku 1993 či ve věci *Continental Casualty v. American National Insurance*¹⁴³ z roku 2005 ohledně sporu ze zajištění, případně též francouzské či rakouské soudy.¹⁴⁴

Pokud bychom se naopak chtěli podívat na situace, kdy aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na oprávněnou třetí osobu připuštěna nebyla, můžeme se zaměřit například na starší rozhodnutí amerických soudů ve věci *Ahn v. Rooney, Pace Inc.*¹⁴⁵ z roku 1985 ve sporu týkajícím se investičních nástrojů. Klient si otevřel u svého investičního zprostředkovatele (*introducing broker*) na základě smlouvy dva investiční účty, přičemž faktickou správu a úschovu investičních nástrojů i vypořádání příslušných obchodů zajišťoval známý obchodník s cennými papíry (*Bear Stearns; clearing broker*) na základě samostatné smlouvy uzavřené s klientem, jež obsahovala rozhodčí doložku. Z důvodu domnělého podvodu s cennými papíry podal klient žalobu na svého investičního zprostředkovatele; ten se domáhal zastavení soudního řízení s odkazem na svůj status oprávněné třetí osoby ze smlouvy (obsahující rozhodčí doložku) sjednané mezi klientem a obchodníkem s cennými papíry. Soud však takovou argumentaci odmítl s odůvodněním, že nárok investičního zprostředkovatele z dané smlouvy byl pouze vedlejší (náhodný; *incidental*), protože se nemůže dovolávat rozhodčí smlouvy. Brekoulakis tyto závěry zobecňuje následovně:

---

¹⁴⁰ Srov. rozhodnutí anglického soudu *Commercial Court* ve věci *Mulchrone v. Swiss Life (UK) plc* ze dne 20. 6. 2005, [2005] EHC 1808 (Comm).

¹⁴¹ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.153:
„[I]f a third party establishes that the parties purported to confer on the third party a substantive right under the contract containing the arbitration agreement [...]“

¹⁴² Srov. rozhodnutí amerického soudu *Second Circuit Court of Appeals* ve věci *Cargill International SA v. M/T Pavel Dybenko* ze dne 19. 4. 1993, 991 F.2d 1012 (2nd Cir. 1993).

¹⁴³ Srov. rozhodnutí amerického soudu *Seventh Circuit Court of Appeals* ve věci *Continental Casualty Co v. American National Insurance Co* ze dne 5. 8. 2005, 417 F.3d 727 (7th Cir. 2005).

¹⁴⁴ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.154–2.157.

¹⁴⁵ Srov. rozhodnutí amerického soudu *S. D. New York District Court* ve věci *Kyung Sup Ahn v. Rooney, Pace Inc.* ze dne 19. 12. 1985, 624 F. Supp. 368 (S.D.N.Y. 1985).

„[T]he third-party beneficiary must prove that the benefit conferred to it in the contract that contains arbitration clause is substantial rather than incidental.“¹⁴⁶

Jiným příkladem může být ICC arbitráž č. 9839 z roku 1999 týkající se náhrady odměny za poskytované přeshraniční transakční poradenství. Významná celosvětově působící poradenská společnost Q poskytovala na základě hlavní (později vypovězené) smlouvy obsahující rozhodčí doložku uzavřené se svým vlastním americkým výhradním zástupcem Q-Z transakční poradenství, do něhož byla zapojena mimo jiné i španělská pobočka společnosti Q (tj. Q-Spain). Posledně jmenovaná společnost prokazatelně byla oprávněna nárokovat část odměny za poskytnuté poradenské služby, avšak hlavní smlouva uzavřená mezi společnostmi Q a Q-Z stanovila, že společnost Q-Z je povinna (po odečtení vlastní provize) uhradit získanou odměnu společnosti Q, která byla naopak povinna uhradit příslušné dílčí provize ostatním participujícím společnostem či svým pobočkám (tj. ostatním „členům týmu“). Za těchto okolností rozhodčí tribunál uzavřel, že společnost Q-Spain není oprávněnou třetí osobou z hlavní smlouvy uzavřené mezi společnostmi Q a Q-Z, protože není oprávněna uplatnit svůj nárok vůči společnosti Q-Z na základě rozhodčí doložky obsažené v dané smlouvě.¹⁴⁷

Ve světle shora uvedeného je tedy možné učinit následující závěry. Klíčovou podmínkou dovození aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy je prokázání existence jejího podstatného, nikoliv vedlejšího (náhodného) materiálního nároku (prospěchu) z hlavní smlouvy. Pro přiznání takového procesního postavení oprávněné třetí osobě však zásadně není potřeba – přinejmenším v kontextu mezinárodní obchodní arbitráže – unést žádné zvláštní či snad zvýšené důkazní břemeno;¹⁴⁸ naopak by se dalo říci, že jeho úroveň je spíše snížena. Jestliže se – posuzováno optikou běžných reálií mezinárodního obchodního styku – podaří prokázat záměr signatářů hlavní smlouvy poskytnout na jejím základě nějaký podstatný materiální nárok ve prospěch oprávněné třetí osoby, pak lze uzavřít, že právo (možnost) dovolat se rozhodčí smlouvy vůči signatářům hlavní smlouvy na ni přechází v zásadě automaticky (bez dalšího).

---

¹⁴⁶ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.163.

¹⁴⁷ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.159–2.162.

¹⁴⁸ Na odlišné názory upozorňuje např. *Born 2014*, s. 1458 (pozn. č. 275).

Uvedená situace tedy není nepodobna aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu v kontextu singulární sukcese. Ve své podstatě jde rovněž o důslednou aplikaci principu oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní a její skutečnou extenzi na (oprávněnou) třetí osobu.

Nyní, když jsme zodpověděli otázku, za jakých podmínek se může oprávněná třetí osoba dovolávat rozhodčí doložky vůči signatářům smlouvy hlavní sjednané v její prospěch, zaměřím se na druhou výše předestřenu otázku, totiž zda je aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy toliko jejím právem, či též povinností rozhodovat spory ze smlouvy hlavní v rozhodčím řízení.

5.1.2. Pasivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby

Za jistý rub aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby vůči signatářům hlavní smlouvy můžeme považovat její pasivní rozhodčí legitimaci. Jde o pomyslné právo (možnost) signatáře hlavní smlouvy dovolat se rozhodčí doložky vůči oprávněné třetí osobě, respektive povinnost oprávněné třetí osoby podrobit se (strpět) na základě rozhodčí doložky obsažené ve smlouvě hlavní sjednané v její prospěch projednání případného sporu z hlavní smlouvy v rozhodčím řízení.

V úvodu této kapitoly bylo uvedeno, že pouhý *status* oprávněné třetí osoby jako beneficenta z hlavní smlouvy sjednané v její prospěch ji sám o sobě a bez dalšího k ničemu nezavazuje a neklade na ni žádné povinnosti. Logicky by tak šlo namítnout, že ani povinnost řešit spory v rozhodčím řízení, jak v celku výstižně shrnuje Brekoulakis:

„The prevailing view is that the mere status of third-party beneficiary imposes no duty to arbitrate.“¹⁴⁹

S uvedeným závěrem lze nepochybně souhlasit a na jeho základě bychom celou polemiku o pasivní rozhodčí legitimaci oprávněné třetí osoby mohli v zásadě uzavřít. To by však bylo poněkud předčasné. Je totiž třeba rozlišovat dvě situace:

- *zaprvé*, pokud se oprávněná třetí osoba aktivně domáhá podstatného materiálního nároku vyplývajícího ze smlouvy hlavní vůči signatáři dané smlouvy, avšak činí tak u obecných soudů; a

---

¹⁴⁹ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.165; zvýraznění přidáno.

- *zadruhé*, pokud se signatář hlavní smlouvy sjednané ve prospěch oprávněné třetí osoby domáhá v rámci arbitráže určení, že dané třetí osobě určitý materiální nárok z dotčené smlouvy nesvědčí.

Brekoulakis i Born shodně dospívají k závěru, že toliko v prvním z uvedených případů lze dojít k závěru, že oprávněná třetí osoba má povinnost podrobit se (strpět) projednání sporu v rozhodčím řízení. Praktickým důsledkem toho pak je, že v případě uplatnění takového nároku u obecných soudů se signatář hlavní smlouvy může domáhat zastavení soudního řízení z důvodu existence rozhodčí doložky (smlouvy).

„[I]f, and only if, the third-party beneficiary chooses to exercise the substantive benefit offered to it, it will be bound by the arbitration clause contained in the main contract. Accordingly, if a third-party beneficiary brings action against the promisor before a national court seeking to enforce the substantive benefit, the court action must be stayed. But if the promisor commences arbitration proceedings against the third-party beneficiary requesting the tribunal to declare that the third party is not entitled to the substantive benefit, the third-party beneficiary may successfully challenge the tribunal’s jurisdiction, on the ground that it is not bound by the arbitration clause in the main contract.“¹⁵⁰

„[A] third party may be bound by an arbitration agreement if it asserts rights that it enjoys by virtue of its status as a third party beneficiary to a contract containing an arbitration clause; in these instances, the relevant intentions of the signatories will focus on the underlying contractual rights ([...]).“¹⁵¹

Na první pohled by se snad čtenáři mohlo zdát, že takto kategorické závěry nejsou opodstatněné, neboť (jak již bylo uvedeno výše) aktivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby spočívá toliko v její *možnosti* dovolávat rozhodčí doložky vůči signatářům smlouvy hlavní sjednané v její prospěch.

Rozhodne-li se však oprávněná třetí osoba sama a aktivně domáhat podstatného materiálního nároku vyplývajícího ze smlouvy hlavní vůči signatáři dané smlouvy, fakticky tím akceptuje její podmínky („materializuje“ svůj *status* oprávněné třetí osoby

---

¹⁵⁰ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 2.165.

¹⁵¹ Srov. *Born 2014*, s. 1458.

jako beneficenta z hlavní smlouvy sjednané v její prospěch, který ji sám o sobě a bez dalšího k ničemu nezavazuje a neklade na ni žádné povinnosti), a nadále tak již není dán žádný legitimní důvod, proč by v principu neměla být vázána i související rozhodčí smlouvou.

Pokud jde ale o druhý případ, kdy by oprávněná třetí osoba (jako žalovaná strana) měla povinnost podrobit se (strpět) projednání sporu v rozhodčím řízení zahájeném signatářem hlavní smlouvy (jako žalující stranou), je zřejmé, že zde zcela absentuje jakýkoli projev vůle oprávněné třetí osoby domáhat se ze smlouvy hlavní čehokoli, pročez není jakkoli projevena její vůle v tom směru, že daný spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení.

5.2. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Jde-li o možnost aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na oprávněnou třetí osobu v českém právu, lze nepochybně vycházet z výslovného zákonného ustanovení o možnosti uzavření smlouvy ve prospěch třetí osoby podle § 1767 nového občanského zákoníku. Otázkou je, zda na základě citovaného ustanovení přichází v úvahu rovněž uzavření rozhodčí smlouvy ve prospěch, respektive se třetí osobou (viz část 5.2.1 níže). S ohledem na specifický případ, s nímž jsem se setkal ve své dosavadní praxi, se potom zaměřím rovněž na otázku možnosti uzavření rozhodčí smlouvy na základě veřejné rozhodčí nabídky (viz část 5.2.2 níže).

5.2.1. Uzavření rozhodčí smlouvy jako smlouvy ve prospěch třetího

Jak již bylo uvedeno výše, v českém právu vyplývá možnost uzavření smlouvy ve prospěch třetí osoby z ustanovení § 1767 nového občanského zákoníku, které stanoví:

„(1) Má-li podle smlouvy dlužník plnit třetí osobě, může věřitel požadovat, aby jí dlužník splnil.

(2) Podle obsahu, povahy a účelu smlouvy se posoudí, zda a kdy také třetí osoba nabyla přímé právo požadovat splnění. Má se za to, že třetí osoba takové právo nabyla, má-li být plnění hlavně k prospěchu právě jí.

(3) Námitky ze smlouvy má dlužník také proti třetí osobě.“

Smlouva ve prospěch třetího byla výslovně upravena i v předchozí právní úpravě, konkrétně v ustanovení § 50 starého občanského zákoníku.¹⁵² Nejvyšší soud ČR přitom ve svém rozsudku sp. zn. 33 Odo 824/2005 ze dne 30. 11. 2005 jednoznačně vyložil dané ustanovení tak, že jako smlouvu ve prospěch třetího lze v principu uzavřít jakoukoli smlouvu. Není proto žádného legitimního důvodu, proč by takovou smlouvou nemohla být i smlouva rozhodčí:

„Smlouvy ve prospěch třetího netvoří samostatný smluvní typ, jsou pouze obměnou jiných smluv, ať již pojmenovaných, či nepojmenovaných; ve prospěch třetí osoby lze uzavřít tedy kteroukoli smlouvu, pokud to není v rozporu s její povahou.“¹⁵³

Stávající právní úprava nejenom vychází z obdobného pojetí institutu smlouvy ve prospěch třetího, oproti předchozí právní úpravě navíc nový občanský zákoník výslovně zdůrazňuje, že smlouva ve prospěch třetího se neomezuje jenom na případy, kdy oprávněná třetí osoba nabude přímé právo požadovat plnění, ale zahrnuje i tzv. nepravou smlouvu ve prospěch třetího. S ohledem na to a ve světle shora citované judikatury¹⁵⁴ lze proto jednoznačně souhlasit se závěry komentářové literatury, že dlužník má ve vztahu k oprávněné třetí osobě rovněž „procesní námitky absence příslušnosti či pravomoci v důsledku rozhodčí doložky.“¹⁵⁵ Je-li potom dána pasivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby, tím spíše je dána též její aktivní rozhodčí legitimace. Tento závěr ostatně obstojí i ve srovnání s mezinárodní arbitrážní praxí (viz část 5.1 výše).

¹⁵² Srov. ustanovení § 50 starého občanského zákoníku:

„(1) Účastníci mohou uzavřít smlouvu také ve prospěch třetí osoby.

(2) Není-li v tomto zákoně stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak, je tato osoba ze smlouvy oprávněna okamžikem, kdy s ní projeví souhlas. Dlužník má proti ní tytéž námitky jako proti tomu, s kým smlouvu uzavřel. Vzdá-li se tato osoba svého práva, zanikne dluh, nebylo-li dohodnuto, že v tomto případě má být plněno tomu, s nímž dlužník smlouvu uzavřel.

(3) Dokud třetí osoba nedá souhlas, platí smlouva jen mezi těmi, kdo ji uzavřeli; právo na plnění má účastník, který plnění ve prospěch třetí osoby vyhradí, nebylo-li dohodnuto jinak. Totéž platí, jestliže třetí osoba souhlas odepřela.“

¹⁵³ Srov. odůvodnění rozsudku sp. zn. 33 Odo 824/2005; zvýraznění přidáno.

¹⁵⁴ Srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 739/2005 ze dne 27. 4. 2005:

„Závazkový vztah vzniklý na základě smlouvy váže jen účastníky této smlouvy, a jde-li o smlouvu ve prospěch třetí osoby, též tuto osobu, jakmile ke smlouvě přistoupí.“

¹⁵⁵ Srov. HULMÁK, M. A KOL.: *Občanský zákoník V: Závazkové právo: Obecná část (§ 1721–2054): Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014; s. 243.

5.2.2. *Uzavření rozhodčí smlouvy na základě veřejné rozhodčí nabídky*

Jak již bylo uvedeno výše, ve své dosavadní praxi jsem se rovněž setkal s otázkou aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na oprávněnou třetí osobu na základě tzv. veřejné rozhodčí nabídky, a to v rámci tzv. doménových sporů. Jedná se o majetkové spory týkající se doménových jmen spadajících pod vyšší („národní“) doménu ‘.cz’ zapsaných v centrálním (elektronickém) registru doménových jmen, který je spravován zájmovým sdružením právnických osob CZ.NIC. Důvodem, proč tato otázka vyvstala právě v této souvislosti, je odborné veřejnosti „nechvalně“ známý rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011 ze dne 17. 12. 2013.

Konkrétně šlo o případ, kdy Nejvyšší soud ČR rozhodoval o dovolání žalobce, který se u obecných soudů neúspěšně domáhal zrušení rozhodčího nálezu vydaného v jeho neprospěch Rozhodčím soudem při HKČR a AKČR v doménovém sporu se společností SUZUKI MOTOR CZECH, s.r.o. Rozhodčí řízení přitom bylo zahájeno oprávněnou třetí osobou na základě veřejné rozhodčí nabídky učiněné při registraci sporné domény u sdružení CZ.NIC. Než se však dostanu k vlastnímu rozboru tohoto kontroverzního rozhodnutí, je potřeba uvést jeho širší kontext.

Při registraci konkrétní domény u sdružení CZ.NIC zájemce o danou doménu historicky vždy uděloval svůj souhlas s aktuální verzí tzv. pravidel registrace, a to včetně výslovného odsouhlasení aktuální verze tzv. pravidel alternativního řešení sporů obsahujících standardizovanou verzi veřejné rozhodčí nabídky. Takovou nabídkou se zájemce o příslušnou doménu neodvolatelně veřejně podrobil pravomoci Rozhodčího soudu při HKČR a AKČR ve věci majetkového sporu, v němž třetí osoba napadne doménu držitele, pokud taková třetí osoba projeví vůči držiteli vůli podrobit se pravomoci uvedeného rozhodčího soudu v souladu s platným řádem pro řešení sporů o domény ‘.cz’. Taková veřejná rozhodčí nabídka pak byla pravidelně „obnovována“ při prodloužování registrace příslušné domény. Sdružení CZ.NIC totiž vždy provedlo prodloužení registrace domény pouze v tom případě, že od jejího stávajícího držitele obdrželo příslušný pokyn, při kterém držitel opětovně vyslovil souhlas s aktuální verzí pravidel registrace, včetně aktuálních pravidel alternativního řešení sporů obsahujících veřejnou rozhodčí nabídku.

Třetí osoba, která se registrací příslušné domény zapsaným držitelem cítila dotčena na svých právech, zpravidla v důsledku porušení své ochranné známky nebo v důsledku nekalosoutěžního jednání držitele domény spočívajícího ve spekulativní registraci domény s cílem ji dále zpeněžit (cybersquatting), pak mohla proti držiteli sporné domény iniciovat na základě veřejné rozhodčí nabídky on-line rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při HKČR a AKČR. Výsledkem takového řízení bylo vydání rozhodčího nálezu, kterým mohlo být držiteli mimo jiné uloženo, aby se zdržel trvalého užívání a provozování sporné domény a aby ji převedl na třetí osobu tak, že tato bude zapsána jako její nový držitel v centrálním registru doménových jmen spravovaném sdružením CZ.NIC. Tento způsob řešení doménových sporů byl rychlý, levný a vcelku efektivní, a proto též v praxi hojně využíváný; zásadní ránu mu však přinesl výše citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011, který zpochybnil samotnou možnost uzavřít rozhodčí smlouvu na základě veřejné rozhodčí nabídky.

Odvolací soud daný případ posoudil tak, že ze strany žalobce jako držitele sporné domény se jednalo o veřejný návrh na uzavření rozhodčí smlouvy podle starého obchodního zákoníku, který byl přijat žalovaným jako třetí osobou podáním rozhodčí žaloby k Rozhodčímu soudu při HKČR a AKČR. Dovolací soud však tento závěr výslovně odmítl s odůvodněním, které je možno shrnout tak, že návrh na uzavření rozhodčí smlouvy údajně nelze adresovat předem neurčenému okruhu subjektů:

„[N]elze tzv. veřejnou rozhodčí nabídku v projednávané věci považovat za veřejný návrh na uzavření smlouvy, kterým by došlo k uzavření rozhodčí smlouvy mezi účastníky. [...]

*Rozhodčí smlouva se může podle § 2 ZRŘ týkat jednotlivého již vzniklého sporu (smlouva o rozhodci) nebo všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů (rozhodčí doložka). Cílem rozhodčí smlouvy, jako dvoustranného právního úkonu, je přitom přenést pravomoc rozhodovat vzniklý spor mezi konkrétními subjekty před rozhodce do rozhodčího řízení. Obě strany sporu, resp. budoucího sporu, musí v rozhodčí smlouvě vyjádřit souhlas s konáním rozhodčího řízení. **Veřejné prohlášení, které držitel doménového jména činí ve smlouvě uzavírané s registrátorem vůči***

neurčitému okruhu třetích osob, že bude případné vzniklé spory řešit v rozhodčím řízení, není vyjádřením adresné vůle řešit vzniklé spory v rozhodčím řízení.¹⁵⁶

Výše uvedené závěry Nejvyššího soudu ČR však podle mého názoru při bližším posouzení neobstojí, a to hned z několika důvodů. Zaprvé, požadavek *adresnosti vůle* v citovaném zákonném ustanovení jednoduše není obsažen:

„Rozhodčí smlouva se může týkat

- a) jednotlivého již vzniklého sporu (smlouva o rozhodci), nebo
- b) všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů (rozhodčí doložka).“¹⁵⁷

Dovolací soud přitom nepředstřel žádný argument na podporu svých závěrů, neodkázal na jakoukoli předchozí judikaturu, ani v tomto směru neprovedl jakékoli srovnání se zahraniční praxí;¹⁵⁸ naopak výslovně uvedl, že klíčové je vyjádření souhlasu obou stran sporu s konáním rozhodčího řízení v dané věci, avšak jeho existenci nijak nezkoumal. Souhlasná vůle je přitom na straně držitele sporné domény zřejmá již ze skutečnosti, že on sám učinil při registraci (respektive při jejím prodloužení) veřejnou rozhodčí nabídku, na straně třetí osoby pak taková souhlasná vůle vyplývá ze samotné podstaty jednání, kterým je podání rozhodčí žaloby a zahájení rozhodčího řízení.

Zadruhé, dovolací soud zcela přehlédl skutečnost, že ustanovení § 2 odst. 3 písm. b) zákona o rozhodčím řízení jednoznačně stanoví, že rozhodčí smlouva uzavíraná *ex ante* ohledně všech v budoucnu vzniklých sporů se může týkat jednak sporů z určitého právního vztahu, jednak sporů z vymezeného okruhu právních vztahů:

„Rozhodčí smlouva se může týkat [...] všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu **nebo** z vymezeného okruhu právních vztahů ([...]).“¹⁵⁹

Právním vztahem se v právní doktríně rozumí „společenský vztah více subjektů, kteří mají navzájem subjektivní práva a subjektivní povinnosti;“ takový vztah přitom

¹⁵⁶ Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 3895/2011; zvýraznění přidáno.

¹⁵⁷ Srov. ustanovení § 2 odst. 3 písm. b) zákona o rozhodčím řízení.

¹⁵⁸ Srov. způsob řešení sporů z doménových jmen ‘.eu’ (srov. KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. A KOL.: *op. cit.*, s. 364 an.).

¹⁵⁹ Zvýraznění přidáno.

může být relativní nebo absolutní. Pokud jde o právní vztahy relativní, ty „jsou svou podstatou korelativní, tj. mají na obou stranách, tzn. na straně oprávněných i povinných, určitý počet určitých subjektů, jako je např. právní vztah dlužníka a věřitele;“ jde-li naopak o právní vztahy absolutní, v nich „jeden subjekt je určitý, tj. ten, který má tzv. absolutní právo či povinnost, a tomuto jeho právu resp. povinnosti odpovídá povinnost, resp. právo, neurčitého počtu neurčitých subjektů.“¹⁶⁰

Přesně na tyto situace míří výše citované ustanovení zákona o rozhodčím řízení, když výslovně rozlišuje mezi tím, že může dojít k uzavření rozhodčí smlouvy v rámci relativního (konkrétního) právního vztahu (*spory z určitého právního vztahu*), anebo v rámci absolutního právního vztahu (*spory z vymezeného okruhu právních vztahů*). V doktríně je v tomto směru používáno označení *neomezený kompromis* s následujícím významem:

„[N]ejde o jediný právní vztah jako u obvyklé rozhodčí doložky, ale o neurčitý počet vztahů, který při uzavření tohoto typu rozhodčí smlouvy není stranám znám. ZRŘ i toto ujednání pokládá za rozhodčí doložku.“¹⁶¹

Pro uzavření rozhodčí smlouvy ohledně sporů z vymezeného okruhu právních vztahů se přímo nabízí veřejná rozhodčí nabídka, neboť také směřuje vůči neurčitému počtu neurčitých subjektů. V kontextu doménových sporů je pak absolutní povaha právního vztahu nabíledni, jelikož na základě registrace příslušné domény u sdružení CZ.NIC zapsaný držitel prokazatelně uplatňuje práva k dané doméně *erga omnes*, čímž může dojít k objektivnímu zásahu do práv třetí osoby.

Navíc platí, že v okamžiku přijetí veřejné rozhodčí nabídky třetí osobou, která byla dotčena na svých právech v rámci vymezeného okruhu právních vztahů (majetkové spory ohledně příslušné domény), prokazatelně dochází k její konkretizaci. Jinými slovy, dochází k uzavření rozhodčí smlouvy mezi konkrétními stranami, jež v tomto směru *adresně* projeví svou vůli. Tím je naplněna podstata a smysl rozhodčí smlouvy coby projevu shodné vůle stran o tom, že jejich spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení. Takto projevená vůle stran by též měla být v maximální možné míře respektována v souladu s principem *pacta sunt servanda*.

¹⁶⁰ Srov. KNAPP, V.: *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995; s. 202 (všechny citace).

¹⁶¹ Srov. KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. A KOL.: *op. cit.*, s. 349–350.

Zatřetí, uvedené závěry Nejvyššího soudu ČR se jednoznačně týkaly předchozí právní úpravy veřejné nabídky podle starého obchodního zákoníku, a rozhodně by tak neměly být aplikovatelné na platnou právní úpravu. Navzdory tomu jsem se ve své dosavadní praxi již setkal se závěry soudů prvních stupňů, jež z citovaného rozhodnutí nadále vycházejí. Takový přístup je třeba důrazně odmítnout z následujících důvodů.

Veřejná nabídka je nově upravena v § 1780 an. nového občanského zákoníku; z pohledu argumentace obsažené v odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011 je pak podstatné, že stávající úprava je jednak založena na jiném principu přijetí návrhu a vzniku smlouvy, jednak je dispozitivní.

Smlouva podle předchozí úpravy nemohla vzniknout před potvrzením, zatímco nyní vznikne již *akceptací* a potvrzení (oznámení), bude-li včasné, nebude mít tento právní účinek. Pokud bychom tedy doslova vycházeli ze závěrů Nejvyššího soudu, že „*veřejnou rozhodčí nabídku v projednávané věci [nelze] považovat za veřejný návrh na uzavření smlouvy, kterým by došlo k uzavření rozhodčí smlouvy mezi účastníky,*“¹⁶² protože návrhem rozhodčí smlouvy bylo *stricto sensu* až podání rozhodčí žaloby a její akceptací by bylo až ono potvrzení (oznámení), tyto závěry již neplatí.

Ustanovení § 1744 nového občanského zákoníku totiž výslovně upravuje možnost přijetí nabídky konkludentním jednáním bez nutnosti doručit oferentovi oznámení o akceptaci návrhu oblatem:

„S přihlédnutím k obsahu nabídky nebo k praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo je-li to obvyklé, může osoba, které je nabídka určena, nabídku přijmout tak, že se podle ní zachová, zejména poskytne-li nebo přijme-li plnění. Přijetí nabídky je účinné v okamžiku, kdy k jednání došlo, došlo-li k němu včas.“

Je proto namístě zabývat se tím, zda k uzavření rozhodčí smlouvy může dojít postupem podle § 1744 nového občanského zákoníku tak, že oblát se podle nabídky přímo zachová, tj. podá rozhodčí žalobu k příslušnému rozhodci, respektive stálému rozhodčímu soudu. Jak vyplývá z výše uvedeného, citované ustanovení v daném směru stanoví toliko požadavek přihlížet k obsahu samotné nabídky, zavedené praxi stran nebo obvyklosti takového jednání. Jestliže to z uvedeného vyplývá, pak je smlouva uzavřena

---

¹⁶² Srov. odůvodnění rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 3895/2011; zvýraznění přidáno.

okamžikem, kdy se oblát zachoval podle nabídky, nikoli až okamžikem, kdy oferent získal o tomto jednání vědomost.¹⁶³

Jak již bylo uvedeno výše, podstatou a smyslem rozhodčí smlouvy je projev shodné vůle sporných stran o tom, že jejich spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení. Aplikovatelnost § 1744 občanského zákoníku se proto nabízí ze samotné podstaty věci – pokud oblát přijme nabídku rozhodčí smlouvy učiněnou oferentem tím, že se podle ní zachová (tj. podá rozhodčí žalobu a zahájí rozhodčí řízení), prokazatelně tím projevuje svou vůli projednat a rozhodnout daný spor v rozhodčím řízení. Oferent takovou vůli projevil již samotným návrhem rozhodčí smlouvy. Jinými slovy, obě strany projevily shodnou vůli projednat a rozhodnout jejich spor v rozhodčím řízení. Tyto závěry se pak *mutatis mutandis* uplatní i při uzavírání rozhodčí smlouvy na základě veřejné rozhodčí nabídky. Ustanovení § 1782 nového občanského zákoníku totiž nestanoví žádnou odchylku od obecné právní úpravy přijetí nabídky (akceptace) a na tomto závěru se shoduje též komentářová literatura:

„Smlouva vzniká v okamžiku, kdy nabývá účinků přijetí veřejné nabídky. V tomto ustanoví komentované ustanovení žádnou odchylku od obecné úpravy v § 1745. Nejsou omezeny možnosti přijetí.“¹⁶⁴

„Vzhledem k právě uvedenému se po dlouhém váhání přikláníme k závěru, že ustanovení § 1780 a násl. nejsou zakotvením nějakého zvláštního institutu, ale, přes své systematické zařazení, pouhým doplňkem obecné úpravy kontraktace pro všechny oferty učiněné neurčitému okruhu osob [...].¹⁶⁵

Jinými slovy, u veřejné rozhodčí nabídky nejsou nijak omezeny zákonné možnosti způsobu jejího přijetí (včetně konkludentního jednání podle § 1744 nového občanského zákoníku), k perfektnímu uzavření rozhodčí smlouvy proto z povahy věci může dojít i podáním rozhodčí žaloby k příslušnému rozhodci, respektive stálému rozhodčímu soudu.

---

¹⁶³ Srov. s. 435 konsolidované verze důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku: „Jedná-li se o případy uvedené v navrženém ustanovení, bude smlouva uzavřena okamžikem, kdy se akceptující zachoval podle nabídky, nikoli až okamžikem, kdy oferent získal o tomto jednání vědomost.“

¹⁶⁴ Srov. HULMÁK, M. A KOL.: *op. cit.*, s. 277.

¹⁶⁵ Srov. ŠVESTKA J., DVOŘÁK J., FIALA J. A KOL.: *Občanský zákoník: Komentář: Svazek V.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014; s. 122.

Nejvyšší soud ČR ve shora citovaném rozhodnutí konečně výslovně uzavřel, že veřejnou rozhodčí nabídku nelze posuzovat ani jako smlouvu ve prospěch třetího podle ustanovení § 50 starého občanského zákoníku,¹⁶⁶ jak předtím dovodil odvolací soud. Byť podle názoru dovolacího soudu třetí osoba nemusí být ve smlouvě individuálně určena, na základě uvedení objektivních skutečností musí být určitelná. Veřejná nabídka k uzavření smlouvy však podle názoru dovolacího soudu představuje jednostranné neadresované právní jednání (úkon), ze kterého nevyplývá objektivní určitelnost třetí osoby. Skutečnost, že se kdokoli může cítit dotčen na svých právech příjemcem veřejné nabídky, a proto podá žalobu k rozhodčímu soudu, takovou objektivní určitelnost třetí osoby údajně nepředstavuje. Dovolací soud poté bez jakékoli souvislosti (či snad nějakých relevantních závěrů) uzavřel, že cílem rozhodčích smluv je podřízení se smluvních stran pravomoci rozhodčího soudu, tedy otázka procesní povahy, nikoli hmotněprávní závazek dlužníka vůči věřiteli plnit ve prospěch třetí osoby.

Ani tyto závěry Nejvyššího soudu ČR však neobstojí. Jak již bylo uvedeno výše, ustanovení § 2 odst. 3 písm. b) zákona o rozhodčím řízení výslovně předjímá možnost sjednat rozhodčí smlouvu pro *spory z vymezeného okruhu právních vztahů* (v rámci tzv. neomezeného kompromisu). Dotčená třetí osoba je pak objektivně určitelná právě v rámci daného okruhu právních vztahů vymezeného v samotné veřejné rozhodčí nabídce (majetkové spory týkající se konkrétní domény) a tím, že ji přijme (zahájí příslušnou arbitráž), prokazatelně dochází i k její individualizaci. Závěry dovolacího soudu jsou nadto bez zjevného důvodu v rozporu s výše popsanou zahraniční praxí, z níž vyplývá, že je možné, aby rozhodčí smlouva byla aplikovatelná i na třetí osoby oprávněné z určitého právního vztahu či jím dotčené (*third-party beneficiaries*). Registrací příslušné domény na konkrétního držitele přitom objektivně může být zasaženo do práv třetích osob, jež s ní na rozdíl od registrovaného držitele nemohou fakticky nijak nakládat. Závěry vyplývající z citovaného rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011 je proto třeba jednoznačně odmítnout.

---

¹⁶⁶ Viz část 5.2.1 výše.

6. KONCERNOVÁ TEORIE (*GROUP OF COMPANIES DOCTRINE*)

Zřejmě nejkontroverznější teorií umožňující v principu aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu (nesignatáře smlouvy) je tzv. *group of companies doctrine*. Jak vyplývá již ze samotného názvu této teorie a jak je podrobně rozvedeno v rámci této kapitoly, její výchozí a nezbytnou podmínkou je *koncernová propojenost* signatářské a nesignatářské společnosti (*group of companies*). Tím je též jednoznačně vymezen (či spíše omezen) okruh třetích osob, na něž lze na základě této teorie potenciálně aplikovat rozhodčí smlouvu – jsou jimi pouze nesignatářské *koncernové* společnosti.

S ohledem na právě uvedené se proto při překladu „*group of companies doctrine*“ přidržím pojmu „*koncernová teorie*“, který v českém právním diskursu užívá například Bělohlávek.¹⁶⁷ Přestože se lze u některých autorů setkat s doslovným překladem „*teorie skupiny společností*“,¹⁶⁸ ten je dle mého názoru poněkud zavádějící, když nedostatečně akcentuje právě nezbytnost existence *koncernové propojenosti* dotčených společností; za „skupinu společností“ lze totiž *stricto sensu* považovat například i zájmové sdružení právnických osob, tzv. joint ventures apod. Při této příležitosti rovněž zdůrazňuji, že pro účely této práce nechávám stranou jakékoli terminologické či právně-teoretické úvahy týkající se koncernového práva coby svébytné oblasti právní. Níže proto pojmy jako *skupina společností*, *podnikatelské uskupení* a *koncern*, respektive *skupinová společnost* a *koncernová společnost* užívám *promiscue*; vždy přitom vycházím z nutné premisy *koncernové propojenosti* signatářské a nesignatářské společnosti.

Na úvod této kapitoly je rovněž třeba zdůraznit, že při možné aplikaci koncernové teorie je vždy potřeba mít na paměti, že koncernový způsob realizace a řízení skupinové (často nadnárodní) obchodní činnosti, tj. společné podnikání mateřské a řady dceřiných společností, je založen na skutečnosti, že každá skupinová společnost má svou vlastní právní osobnost a za svou obchodní činnost nese též pouze ona sama odpovědnost (nikoli koncern jako celek či snad jiné skupinové společnosti).

---

¹⁶⁷ Srov. Bělohlávek 2012, s. 149. Bělohlávek dokonce hovoří o tzv. „koncernovém účinku rozhodčí smlouvy“ (srov. tamtéž, s. 150).

¹⁶⁸ Srov. PELIKÁN, R.: *Právní subjektivita*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012.

Tato kapitola je strukturována tak, že se nejprve pokouším o stručné vymezení podstaty koncernové teorie (viz část 6.1 níže). Následuje posouzení známého případu *Dow Chemical v. Isover Saint Gobain*, který koncernovou teorii pomyslně proslavil (viz část 6.2 níže). Poté podrobně analyzuji konkrétní podmínky aplikovatelnosti koncernové teorie (viz část 6.3 níže) a každé z nich věnuji samostatnou pasáž. Dále se v rámci komparace zaměřuji na mezinárodní arbitrážní praxi (viz část 6.4 níže) a nakonec provádím stručné srovnání s českou právní úpravou (viz část 6.5 níže).

6.1. PODSTATA KONCERNOVÉ TEORIE

Stručně lze vymezit podstatu koncernové teorie tak, že v principu umožňuje aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na nesignatářskou společnost působící v rámci téhož koncernu jako signatářská společnost dané smlouvy – tj. koncernová společnost, která s druhou smluvní stranou formálně uzavřela dotčenou (rozhodčí) smlouvu. Prakticky se koncernová teorie projevuje tak, že rozhodci uznávají svou pravomoc rozhodovat příslušný spor v rámci arbitráže jak ve vztahu k signatářské koncernové společnosti, tak ve vztahu k nesignatářské koncernové společnosti.

Jinými slovy, podstatou koncernové teorie je jistá pomyslná vázanost koncernově propojených společností jednou a toutéž rozhodčí smlouvou, je-li alespoň jedna z těchto společností formálním signatářem dané smlouvy. Přitom zcela pochopitelně vycházím z premisy, že signatářská i nesignatářská koncernová společnost jsou samostatné entity mající vlastní právní osobnost (subjektivitu). V konečném důsledku je tedy možné říci, že na základě koncernové teorie fakticky dochází k *extenzi* rozhodčí smlouvy na třetí osobu – nesignatářskou koncernovou společnost.

Vcelku výstižně shora uvedené shrnují například Fouchard, Gaillard & Golman:

„A question with which both arbitrators and the courts are often confronted is whether an arbitration agreement signed by a company belonging to a group of companies can be extended to include another company of the same group which has not signed the agreement.“¹⁶⁹

---

¹⁶⁹ Srov. Fouchard, Gaillard & Golman 1999, marg. 500; zvýraznění přidáno.

Ke stejným závěrům dochází i Brekoulakis, který dále zdůrazňuje, že k aplikaci koncernové teorie ohledně extenze účinků rozhodčí smlouvy přistupuje zásadně toliko mezinárodní arbitrážní praxe:

„The group of companies doctrine [...] has been relied on mainly by international tribunals to ‘extend’ arbitration agreements signed by one or more companies in a group to non-signatory members of the same group.“¹⁷⁰

Tím se též přesouváme k historickým okolnostem „vzniku“ koncernové teorie. Její pomyslnou kolébkou je totiž Francie, kde se vyvinula právě v kontextu mezinárodní obchodní arbitráže, a oním zásadním případem, který koncernovou teorii „proslavil“, je spor *Dow Chemical v. Isover Saint Gobain*, na který se nyní zaměřím.

6.2. PŘÍPAD *DOW CHEMICAL V. ISOVER SAINT GOBAIN*

Skutkové okolnosti ICC arbitráže ve věci *Dow Chemical v. Isover Saint Gobain*¹⁷¹ sahají do druhé poloviny minulého století. Jak vyplývá již z názvu případu, na jedné straně stála skupina společností sdružená v rámci mezinárodního koncernu Dow Chemical. Všechny společnosti z této průmyslové skupiny byly sdruženy kolem americké společnosti *Dow Chemical Company* coby mateřské společnosti (dále jen „*Dow Chemical USA*“). Tato společnost pak měla ve světě řadu dceřiných společností, mezi nimi švýcarskou společnost *Dow Chemical AG* mající další dceřinou společnost *Dow Chemical Europe*, dále francouzskou společnost *Dow Chemical France* a konečně též venezuelskou společnost *Dow Chemical Venezuela*. Na straně druhé naproti tomu zpočátku vystupovala francouzská společnost *Boussois-Isolation* a poté – v důsledku postoupení práv (viz kapitola 3 výše) – francouzská společnost *Isover Saint Gobain* (dále jen „*Isover*“).

Podstata obchodní spolupráce stran spočívala v dodávkách (a následném prodeji) zařízení na tepelnou izolaci pro francouzský trh. V roce 1965 uzavřela společnost *Dow Chemical Venezuela* na straně jedné se společností *Boussois-Isolation* na straně druhé příslušnou distribuční smlouvu. Tato smlouva byla později na obou stranách postoupena

¹⁷⁰ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.02; zvýraznění přidáno.

¹⁷¹ Srov. ICC Interim Award No. 4131 ve věci *Dow Chemical v. Isover Saint Gobain* ze dne 23. 9. 1982. Pro výňatky z odůvodnění mezitímního nálezu srov. IX Yearbook Commercial Arbitration (1984), s. 131 an. Srov. též *Born 2014*, s. 1445–1447; příp. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.04–5.06.

na jiné společnosti, konkrétně ze společnosti *Dow Chemical Venezuela* na společnost *Dow Chemical AG* a ze společnosti *Boussois-Isolation* na již zmiňovanou společnost *Isover*. V roce 1968 pak došlo k uzavření druhé distribuční smlouvy, tentokrát mezi společnostmi *Dow Chemical Europe* na straně jedné a společnostmi *Boussois-Isolation* a dalšími francouzskými společnostmi na straně druhé. I tato smlouva byla později na druhé smluvní straně postoupena na společnost *Isover*.

Obě distribuční smlouvy stanovily, že dodávky požadovaných zařízení mohou být uskutečňovány prostřednictvím společnosti *Dow Chemical France* (což se poté v praxi skutečně dělo) anebo jiné dceřiné společnosti *Dow Chemical USA*; tato mateřská společnost pak vlastnila potřebné patenty a ochranné známky, měla absolutní (100%) vlastnickou i řídicí kontrolu nad všemi dceřinými společnostmi a fakticky organizovala výrobu a distribuci požadovaných zařízení. Obě distribuční smlouvy rovněž – což je z pohledu této práce podstatné – obsahovaly standardní rozhodčí doložku ve prospěch ICC arbitráže.¹⁷²

Jak to již v obchodní praxi bývá, při dodávkách a následném užívání zařízení se vyskytly určité problémy, jež vyústily v řadu soudních řízení iniciovaných společnostmi *Isover*. Naopak čtyři přímo zainteresované společnosti *Dow Chemical* (*Dow Chemical France*, *Dow Chemical USA*, *Dow Chemical AG* a *Dow Chemical Europe*) společně zahájily proti společnosti *Isover* ICC arbitráž s tím, že právě ona byla odpovědná za škodu vzniklou v souvislosti s užíváním zařízení ve Francii.

V rozhodčím řízení žalovaný *Isover* – mimo jiné a vcelku pochopitelně – vznesl námitku, že rozhodčí senát vůbec nemá pravomoc rozhodovat o nárocích uplatněných společnostmi *Dow Chemical France* a *Dow Chemical USA*, neboť tyto nebyly signatáři distribučních smluv a v nich obsažených rozhodčích doložek. Jinými slovy, že mezi uvedenými společnostmi nebyly platně sjednány rozhodčí smlouvy. Rozhodčí tribunál byl tedy nucen posoudit a rozhodnout zásadní procesní otázku, zda v tomto směru může v rozhodčím řízení pokračovat. Závěr tribunál byl přitom jednoznačný, když mezitímním nálezem ze dne 23. 9. 1982 (dále jen „*nález Dow Chemical*“) uzavřel, že má pravomoc zabývat se všemi uplatněnými nároky.

---

¹⁷² Srov. IX Yearbook Commercial Arbitration (1984), s. 132.

Pro potřeby této práce lze stručně shrnout, že rozhodčí tribunál dospěl k výše uvedenému závěru pomocí aplikace obecných pravidel a zásad mezinárodního obchodu (*substantive rules of international commerce*), jejichž součástí je podle něj i koncernová teorie. Na základě této teorie a po posouzení skutkových okolností případu pak tribunál uzavřel, že rozhodčí smlouvy bylo lze vztáhnout i na společnosti *Dow Chemical France* a *Dow Chemical USA*, neboť:

- (i) všechny dotčené společnosti Dow Chemical patřily do téže skupiny, jíž bylo lze považovat za jedinou ekonomickou realitu (*une réalité économique unique*);
- (ii) zmiňované nesignatářské koncernové společnosti se fakticky aktivně podílely na uzavření, realizaci i ukončení distribučních smluv; a v neposlední řadě
- (iii) mezi stranami existovala společná vůle (úmysl) stran (*common intention*), že všechny společnosti Dow Chemical mají být stranami (rozhodčí) smlouvy.

Slovy samotného nálezu Dow Chemical:

„Considering that irrespective of the distinct juridical identity of each of its members, a group of companies constitutes one and the same economic reality (une réalité économique unique) of which the arbitral tribunal should take account when it rules on its own jurisdiction [...].

Considering, in particular, that the arbitration clause expressly accepted by certain of the companies of the group should bind the other companies which, by virtue of their role in the conclusion, performance, or termination of the contracts containing said clauses, and in accordance with the mutual intention of all parties to the proceedings, appear to have been veritable parties to these contracts or to have been principally concerned by them and the disputes to which they may give rise.“¹⁷³

Rozhodčí tribunál nadto doplnil své úvahy odkazem na dva předchozí ICC nálezy s tím, že tato rozhodnutí rovněž vyvozují závěry z ekonomické reality podnikatelské skupiny a jsou plně v souladu s potřebami mezinárodního obchodu, čemuž odpovídají specifická pravidla mezinárodní arbitráže:

---

¹⁷³ Srov. IX Yearbook Commercial Arbitration (1984), s. 136.

„Considering that ICC arbitral tribunals have already pronounced themselves to this effect (see the awards in Case No. 2375 of 1975 [...]; and in Case No. 1434 of 1975 [...]). The decisions of these tribunals progressively create caselaw which should be taken into account, because it draws conclusions from economic reality and conforms to the needs of international commerce, to which rules specific to international arbitration, themselves successively elaborated should respond.“¹⁷⁴

Pro úplnost se sluší uvést, že v jistém slova smyslu „precedenční“¹⁷⁵ náleží Dow Chemical obstál i v následném soudním přezkumu před francouzským soudem *Cour d'appel de Paris* v rámci řízení o zrušení tohoto nálezu.¹⁷⁶

6.3.   PODMÍNKY APLIKOVATELNOSTI KONCERNOVÉ TEORIE

Ve světle shora uvedeného je možno vytušit, že prostá existence koncernové propojenosti signatářské a nesignatářské společnosti neumožňuje *bez dalšího* extenzi rozhodčí smlouvy na nesignatářskou koncernovou společnost. V této části se proto blíže zaměřím na konkrétní podmínky aplikovatelnosti koncernové teorie (netřeba přitom zdůrazňovat, že dané podmínky je třeba posuzovat ve světle konkrétních skutkových okolností toho kterého případu). Například Fouchard, Gaillard & Golman píší, že vedle koncernové propojenosti je klíčovou podmínkou skutečná vůle (úmysl) stran (*true intention of the parties*):

„Clearly, however, it is not so much the existence of a group that results in the various companies of the group being bound by the agreement signed by only one of them, but rather the fact that such was the true intention of the parties.“¹⁷⁷

---

¹⁷⁴ Srov. IX Yearbook Commercial Arbitration (1984), s. 136. Rozhodčí senát dále poukázal na jedno americké rozhodnutí nesoucí se ve stejném duchu (srov. tamtéž, s. 137):

„That it is not without interest to recall that an American arbitral tribunal recently reached a similar result, referring to U.S. national court decisions and observing that ‘it is neither sensible nor practical to exclude (from the arbitral jurisdiction) the claims of companies who have an interest in the venture and who are members of the same corporate family.’ (Society of Maritime Arbitrators, Inc., New York, Partial Final Award No. 1510, 28 November 1980 [...]).“

¹⁷⁵ Brekoulakis upozorňuje, že s ohledem na princip neveřejnosti (a mnohdy též důvěrnosti) obchodní arbitráže je velmi obtížné, aby se nějaké rozhodnutí stalo precedentem, náleží Dow Chemical však takovým rozhodnutím je; srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.06 (pozn. č. 8).

¹⁷⁶ Srov. *Fouchard, Gaillard & Golman 1999*, marg. 503.

¹⁷⁷ Srov. tamtéž, marg. 500.

Brekoulakis uvádí, že klíčovou roli v diskusi ohledně podmínek aplikovatelnosti koncernové teorie představuje otázka souhlasu (*consent*) či existence společné vůle stran rozhodovat spory v arbitráži (*common intention to arbitrate*), a to ve spojení s existencí těsné koncernové struktury mezi signatářskou a nesignatářskou společností (*existence of a tight group structure*), při splnění podmínky aktivní účasti nesignatářské společnosti na vlastním procesu uzavírání, realizace a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu (*active role of the non-signatory company in the negotiations, performance, or termination of the contract containing an arbitration clause*).¹⁷⁸

Rovněž podle Borna lze koncernovou teorii v principu aplikovat na třetí osobu-nesignatáře rozhodčí smlouvy, je-li jednak součástí téhož podnikatelského uskupení (koncernu), dále je ovládanou nebo ovládající osobou jiné koncernové společnosti, jež fakticky podepsala rozhodčí smlouvu, a konečně sama se účastnila sjednání nebo se účastní realizace hlavní smlouvy:

*„[W]here a company is part of a corporate group, is subject to the control of (or controls) a corporate affiliate that has executed a contract and is involved in the negotiation or performance of that contract...“*¹⁷⁹

Moses zdůrazňuje, že pro možnost aplikovatelnosti koncernové teorie je klíčové zapojení nesignatářské koncernové společnosti do rozličných aspektů dané obchodní transakce, jakož i vzájemná provázanost povinností a odpovědností se signatářskou koncernovou společností. Autorka poukazuje i na další důležité aspekty jako je kontrola a financování signatářské společnosti ze strany nesignatářské společnosti či solventnost signatářské společnosti:

*„Usually, the companies are all involved in various aspects of a project, and their obligations and responsibilities are interrelated. [...] The three other companies controlled and financed the signatory corporation and were the only ones that were solvent.“*¹⁸⁰

Takto bychom mohli pokračovat u jiných autorů, což se však jeví nadbytečné.

---

¹⁷⁸ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.10 a část II, kapitola 5.C (s. 154–164).

¹⁷⁹ Srov. Born 2009, s. 1167; shodně Born 2014, s. 1445.

¹⁸⁰ Srov. MOSES, L. M.: *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. Second Edition. Cambridge University Press, 2012, s. 38.

Ze shora uvedeného lze totiž vcelku jednoznačně vymezit následující tři podmínky pro potenciální aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na nesignatářskou koncernovou společnost jako třetí osobu na základě koncernové teorie:

- (iv) silná (těsná) koncernová propojenost signatářské a nesignatářské společnosti;
- (v) aktivní (významná) účast nesignatářské společnosti na procesu uzavírání, realizaci a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu; a
- (vi) společná vůle (úmysl) stran rozhodovat spory v arbitráži.

Níže se pokusím tyto podmínky podrobně analyzovat.

6.3.1. Silná (těsná) koncernová propojenost signatářské a nesignatářské společnosti

První podmínkou pro potenciální aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě koncernové teorie je existence, resp. prokázání silné (těsné) koncernové propojenosti mezi signatářskou společností, která hlavní smlouvu (obsahující rozhodčí smlouvu) formálně uzavřela, a nesignatářskou společností, jež má být danou smlouvou vázána. Jak jsem již uváděl výše, Brekoulakis toto kritérium výstižně vymezuje následovně: „*existence of a tight group structure*.“¹⁸¹

V obecné rovině lze existenci silné (těsné) koncernové propojenosti signatářské a nesignatářské společnosti ztotožnit s tím, co bylo v nálezů Dow Chemical vymezeno jako podmínka jediné ekonomické reality koncernových společností.¹⁸²

Born stejné kritérium vymezuje tak, že signatářská i nesignatářská společnost musí být jednak součástí téhož podnikatelského uskupení, jednak musí jít o vzájemně ovládanou nebo ovládající osobou:

„*[W]here a company is part of a corporate group [and] is subject to the control of (or controls) a corporate affiliate that has executed a contract*.“¹⁸³

---

¹⁸¹ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.15 an.

¹⁸² Srov. (1984) IX Yearbook Commercial Arbitration 136:
„*[A] group of companies constitutes one and the same economic reality (une réalité économique unique)*.“

¹⁸³ Srov. Born 2014, s. 1167.

Pro splnění uvedené podmínky však z podstaty věci nestačí prostá skutečnost, že signatářská a nesignatářská společnost budou členy téhož podnikatelského uskupení, tj. že budou koncernově propojené. Tato skutečnost je pouhým východiskem dalších úvah. Born výslovně kritizuje případy, kdy rozhodčí tribunály přistoupily k aplikaci koncernové teorie toliko na základě prosté existence koncernu.¹⁸⁴ Vždy je třeba přistoupit ke kvalitativnímu posouzení intenzity vzájemné propojenosti koncernových společností, jež musí být silná (těsná). Pro lepší pochopení toho, co bychom si pod takovou mírou propojenosti koncernových společností měli představit, se níže zaměřím na několik příkladů z mezinárodní arbitrážní praxe.

Prvním příkladem může být ICC arbitráž č. 5894 z roku 1989, ve které rozhodčí tribunál na základě koncernové teorie připustil aplikovatelnost rozhodčí smlouvy sjednané formálně mezi dvěma mateřskými společnostmi rovněž na jejich dceřiné (nesignatářské) společnosti, a to na stranách obou účastníků (tj. žalobce i žalovaného). Rozhodčí tribunál své rozhodnutí odůvodnil tak, že nesignatářské dceřiné společnosti podílející se na realizaci smluv na leasingové financování, jež obsahovaly rozhodčí smlouvy, sice nebyly „prázdné schránky“ založené toliko za účelem realizace dotčených smluv, ale příslušnou činnost vykonávaly pod přísnou kontrolou a podle pokynů svých mateřských společností, které (mnohdy jednostranně) činily všechna důležitá obchodní i finanční rozhodnutí.¹⁸⁵

Z dalších příkladů vyplývá, že rozhodčí smlouvu uzavřenou buď mateřskou, nebo dceřinou společností lze potenciálně vztáhnout na druhou z nich (tj. na nesignatářskou společnost), pokud je mateřská společnost schopna vykonávat, respektive pokud vykonává *významný* stupeň kontroly (*significant degree of control*) nad dceřinou společností; ten ale *prima facie* není prokázán určitou procentuální výší vlastnického podílu v dceřiné společnosti připadajícího mateřské společnosti.¹⁸⁶ Potřebný stupeň kontroly vykonává mateřská společnost zejména tehdy, pokud její jednání anebo rozhodnutí mají fakticky významný dopad na finanční anebo právní postavení dceřiné společnosti.

---

¹⁸⁴ Srov. Born 2014, s. 1449.

¹⁸⁵ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.16:
„[T]he subsidiaries though they were not sham companies set up solely for the purpose of the said agreements, were operating to carry them out under the close control and following the instructions of the parent companies which made all the important decisions commercial as well as financial either unilaterally or jointly.“

¹⁸⁶ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.17.

Například v ICC arbitráži č. 8385 z roku 1995 rozhodčí tribunál připustil vztažení rozhodčí smlouvy na nesignatářskou mateřskou společnost s odůvodněním, že významný stupeň kontroly byl prokázán konkrétními akcemi (jednáním) mateřské společnosti, jež vedlo k insolvenční dceřiné společnosti.¹⁸⁷

Významný stupeň kontroly může vyplývat rovněž z toho, že různé koncernové společnosti sdílí potřebné duševní vlastnictví, majetek či finanční anebo lidské zdroje, a to včetně například shodného názvu (tj. shodné obchodní firmy či její podstatné části), společných kanceláří a jiných obchodních prostor, vedoucích zaměstnanců, bankovních účtů či patentů a ochranných známek.¹⁸⁸ V tomto směru je možno odkázat na již výše posuzovaný nálezn Dow Chemical.

Stejně tak nezřídka rozhodčí tribunály dochází k závěru, že koncernové společnosti tvoří jedinou ekonomickou realitu (*same/single economic reality/unit*) v případech, kdy jsou finanční zdroje jedné společnosti cíleně a účelově použity na finanční podporu anebo restrukturalizaci jiné společnosti z dané skupiny.¹⁸⁹

Obecně však mezi rozhodčími tribunály převládá spíše velmi zdrženlivý přístup k tomu, aby na základě koncernové teorie aplikovaly rozhodčí smlouvy rovněž na fyzické osoby mající významné manažerské postavení v signatářských společnostech. V podrobnostech je možno odkázat například na Brekoulakise.¹⁹⁰

Ještě lepší představu ohledně toho, co si máme představit pod silnou (těsnou) koncernovou propojeností signatářské a nesignatářské společnosti, získáme při pohledu na některá rozhodnutí amerických soudů, jakkoli se *stricto sensu* týkají použití tzv. doktríny *piercing the corporate veil*, respektive aplikovatelnosti teorie alter ega (viz část 7.2 níže). Tak například v rozhodnutí ve věci *Perpetual Real Estate Services v. Michaelson Properties*¹⁹¹ z roku 1992 americké soudy posuzovaly, zda jiná osoba (v daném případě zakladatel) vykonává nepatřičnou kontrolu a nadvládu nad dotčenou společností,

---

¹⁸⁷ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.18.

¹⁸⁸ Srov. tamtéž, marg. 5.19 an.

¹⁸⁹ Srov. tamtéž, marg. 5.21.

¹⁹⁰ Srov. tamtéž, marg. 5.23 an.

¹⁹¹ Srov. rozhodnutí *Fourth Circuit Court of Appeals* ve věci *Perpetual Real Estate Services, Inc. v. Michaelson Properties, Inc.* ze dne 8. 9. 1992, 974 F.2d 545 (4th Cir. 1992).

přičemž zohledňovaly, (i) zda byly dodrženy zákonné náležitosti řádného vedení dané společnosti, (ii) zda byla řádně vedena její dokumentace, (iii) zda byly vypláceny dividendy a (iv) zda v ní působili i jiní jednatelé (členové představenstva).¹⁹²

V dalším rozhodnutí ve věci *In re Silicone Breast Implants Products Liability Litigation*¹⁹³ z roku 1995 pak americké soudy posuzovaly existenci podstatné kontroly nad dceřinou společností ve světle toho, zda byly splněny následující faktory:¹⁹⁴

- mateřská a dceřiná korporace mají stejné členy představenstva (jednatele),
- mateřská a dceřiná korporace mají společná obchodní oddělení,
- mateřská a dceřiná korporace podávají vzájemně harmonizovaná daňová přiznání,
- mateřská korporace financuje společnost dceřinou,
- mateřská korporace iniciovala vznik a založení korporace dceřiné,
- dceřiná korporace podniká s hrubě neodpovídajícím kapitálem,
- mateřská korporace hradí platy a další výdaje korporace dceřiné,
- dceřiná korporace nepodniká v jiných oblastech než v těch, jež jí jsou svěřeny korporací mateřskou,
- mateřská korporace používá majetek dceřiné korporace jako svůj,
- každodenní podnikání obou korporací není důsledně oddělováno a
- dceřiná korporace nedodržuje základní povinnosti jako vedení oddělených záznamů a účetnictví, svolávání valných hromad, schůzí představenstva.

Jinými slovy, ze způsobu, jakým bylo zacházeno s danou korporací, buď fyzickou osobou (typicky výhradním či výrazně majoritním akcionářem či společníkem), nebo další korporací (mateřskou či ovládající) musí být patrné, že oddělená právní podstata ovládané korporace byla fakticky popřena.¹⁹⁵

---

¹⁹² Srov. GLÜCKSELIG, R.: „Průlom do právní autonomie obchodních společností“. In: *Právní rozhledy* č. 5/2002, s. 219–223.

¹⁹³ Srov. rozhodnutí amerického soudu *N. D. Alabama District Court* ve věci *In re Silicone Breast Implants Products Liability Litigation* ze dne 25. 4. 1995, 887 F. Supp. 1447 (N.D. Ala. 1995).

¹⁹⁴ Srov. GLÜCKSELIG, R.: *op. cit.*, s. 219–223.

¹⁹⁵ Srov. *tamtéž*.

6.3.2. *Aktivní (významná) účast nesignatářské společnosti na uzavírání, realizaci a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu*

Pro potenciální aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě koncernové teorie však nestačí pouhé prokázání existence silné (těsné) koncernové propojenosti signatářské a nesignatářské společnosti. Druhou a neméně důležitou podmínkou aplikovatelnosti koncernové teorie je, že nesignatářská společnost, jež má být vázána rozhodčí smlouvou, se musí aktivně (významně) podílet na uzavírání, realizaci a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu.

Uvedené kritérium bývá v obecné rovině definováno v zásadě shodně všemi autory či rozhodčími tribunály; v tomto směru lze opět citovat například nálezy Dow Chemical, Brekoulakise či Borna:

„[T]he arbitration clause expressly accepted by certain of the companies of the group should bind the other companies which, by virtue of their role in the conclusion, performance, or termination of the contracts containing said clauses.”¹⁹⁶

„[T]he active role of the non-signatory company in the negotiations, performance, or termination of the contract containing an arbitration clause.”¹⁹⁷

„[A] company [...] is involved in the negotiation or performance of that contract [executed by an affiliated company].”¹⁹⁸

V mezinárodní obchodní praxi rozhodně není neobvyklé, aby zejména v rámci nadnárodních koncernů s členitou strukturou společností byla vlastním podpisem hlavní smlouvy (obsahující rozhodčí smlouvu) pověřena nějaká skupinová společnost, přestože předmětná smlouva byla dojednána či má být fakticky realizována jinou společností ze skupiny. Rozhodčí tribunály pro případnou extenzi rozhodčí smlouvy na nesignatářskou skupinovou společnost na základě koncernové teorie budou posuzovat míru zapojení dané společnosti do kontraktačního procesu (*negotiation stage*), do vlastní realizace (plnění) smlouvy (*performance stage*) a do ukončování smluvní spolupráce (*termination stage*).

---

¹⁹⁶ Srov. (1984) IX Yearbook Commercial Arbitration 136.

¹⁹⁷ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.25 an.

¹⁹⁸ Srov. *Born 2009*, s. 1167; *Born 2014*, s. 1445.

Například v již zmiňované ICC arbitráži č. 6000 z roku 1988 rozhodčí tribunál připustil aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na žalovanou nesignatářskou mateřskou společnost v situaci, kdy bylo prokázáno, že mezi danou společností a žalobcem probíhala v rámci kontraktačního procesu přímá písemná korespondence, že daná společnost spíše než signatářská dceřiná společnost působila jako exkluzivní distributor produktů žalobce ve smyslu uzavřené výhradní distribuční smlouvy a že když došlo ke sporu a probíhalo smírné jednání, byla to opět nesignatářská mateřská společnost, která žalobci zaslala důležité dokumenty (včetně výpovědi smlouvy).¹⁹⁹

Dalším příkladem může být rozhodnutí v ICC arbitráži č. 11160 z roku 2002, ve kterém rozhodčí tribunál uzavřel, že rozhodčí smlouva sjednaná mezi venezuelskou pobočkou latinskoamerické strojírenské společnosti (žalobce) a venezuelskou dceřinou společností jedné evropské strojírenské společnosti (žalovány byly obě společnosti) je aplikovatelná rovněž na poslední jmenovanou společnost, tj. evropskou – mateřskou a nesignatářskou – strojírenskou společnost. Důvody pro takový závěr byly následující:

- mezi výběrovým řízením zahájeným v roce 1993 a podpisem smlouvy v roce 1998 byl žalobce v souvislosti s realizací projektu v pracovním a právním kontaktu toliko s žalovanou nesignatářskou mateřskou společností;
- kontraktační jednání ohledně smlouvy probíhalo mezi žalobcem a žalovanou nesignatářskou mateřskou společností;
- v počáteční fázi projektu byly příslušné platby podle smlouvy uskutečňovány žalovanou nesignatářskou mateřskou společností;
- v obou žalovaných společnostech byli stejní členové managementu odpovědní za realizaci projektu; a konečně
- většina klíčových jednání probíhala v sídle žalované nesignatářské mateřské společnosti ve Spojeném království a nikoli v caracaském sídle signatářské dceřiné společnosti.²⁰⁰

Specifický typ případů představují situace, kdy několik skupinových společností podepíše s druhou smluvní stranou několik samostatných, avšak vzájemně a úzce provázaných (či jinak bezprostředně souvisejících) hlavních smluv, z nichž ne všechny

¹⁹⁹ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.27.

²⁰⁰ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.28–5.29.

obsahují rozhodčí smlouvu. V takovém případě, existuje-li na základě daných smluv uzavřených mezi více skupinovými společnostmi „smluvní síť“ vzájemně a úzce provázaných (či jinak bezprostředně souvisejících) práv a povinností, na jejímž základě dochází k zapojení různých skupinových společností do různých fází daného projektu (typicky např. u investiční výstavby), rozhodčí tribunály mohou potenciálně vztáhnout rozhodčí smlouvu i na nesignatářské koncernové společnosti z dané „smluvní sítě“. V podrobnostech si dovoluji odkázat se na Brekoulakise.²⁰¹

Z pohledu této práce je podstatné, že míra zapojení nesignatářské společnosti do procesu uzavírání, realizace a ukončování smlouvy musí být v každém případě *aktivní* (kvalitativně významná). Brekoulakis rovněž upozorňuje, že převládající mezinárodní arbitrážní praxe se zdá posuzovat míru zapojení nesignatářské společnosti ve všech fázích smluvního vztahu.²⁰² Jinými slovy, pro potenciální aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na nesignatářskou společnost na základě koncernové teorie je podstatné, aby se tato společnost aktivně (významně) podílela jak na kontrakčním procesu, tak na vlastní realizaci hlavní smlouvy i na jejím ukončování. Z toho logicky vyplývá požadavek, aby koncern, respektive nesignatářská společnost, na níž má být rozhodčí smlouva vztažena, existovaly již v době uzavírání smlouvy.

Z výše uvedeného je tak možno učinit si alespoň přibližnou představu o tom, jaké skutkové okolnosti případu je třeba brát v úvahu při posuzování toho, zda došlo ke splnění druhé podmínky aplikovatelnosti koncernové teorie.

6.3.3. Společná vůle (úmysl) stran rozhodovat spory v arbitráži

Ani existence, resp. prokázání silné (těsné) koncernové propojenosti signatářské a nesignatářské společnosti a současně aktivní (významná) účast nesignatářské společnosti na uzavírání, realizaci a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu však nepostačují pro závěr o aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na nesignatářskou společnost jako třetí osobu na základě koncernové teorie. Třetí – a v jistém smyslu nejdůležitější – podmínkou pro takový závěr je prokázání existence společné vůle (úmyslu) stran rozhodovat spory v arbitráži (*common intention of the parties to arbitrate*).

---

²⁰¹ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.30 an.

²⁰² Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.39.

Brekoulakis na základě důkladné analýzy dostupných rozhodnutí a doktrinálních závěrů výslovně upozorňuje, že soudy i rozhodčí senáty přistupují k aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na nesignatářské koncernové společnosti na základě koncernové teorie pouze tehdy, pokud jsou dostatečně přesvědčeny, že v daném případě opravdu existovala společná vůle (úmysl) stran (*common intention*), aby nesignatářská koncernová společnost byla skutečnou stranou hlavní smlouvy a v ní obsažené rozhodčí smlouvy (doložky):

„[C]ourts and tribunals will extend an arbitration clause to a non-signatory member of a group, only if they are satisfied that the non-signatory company was by reference to the ‘common intention of the parties’ a genuine party to the contract which contained the arbitration clause.“²⁰³

Rovněž Born opakovaně a konzistentně zdůrazňuje, že právě prokázání existence společné vůle (úmyslu) stran (*common intention*) rozhodovat spory v arbitráži je oním pomyslným základním kamenem pro možnou aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na nesignatářskou společnost na základě koncernové teorie. Tuto podmínku je současně třeba posuzovat z objektivního hlediska a optikou dobré víry, což koncernovou teorii zásadně odlišuje od teorie alter ega (viz kapitola 7 níže):

„[T]he doctrine provides that a non-signatory may be bound by an arbitration agreement where a group of companies exists and the parties have engaged in conduct (such as negotiation or performance of the relevant contract) or made statements indicating the intention, assessed objectively and in good faith, that the non-signatory be bound and benefited by the relevant contracts.“²⁰⁴

„In contrast, the group of companies doctrine is ordinarily a means of identifying the parties’ intentions, which does not disturb or affect the legal personality of the entities in question. Rather, as usually formulated, the group of companies doctrine is akin to principles of agency or implied consent, whereby the corporate affiliations among distinct entities provide the foundation for concluding that they were intended to be parties to an agreement, notwithstanding their formal status as non-signatories.“²⁰⁵

---

²⁰³ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.10.

²⁰⁴ Srov. Born 2009, s. 1170–1171; Born 2014, s. 1448–1449.

²⁰⁵ Srov. Born 2009, s. 1172; Born 2014, s. 1450.

Ke stejným závěrům dochází i Fouchard, Gaillard & Golman, když uvádí, že důvodem potenciální vázanosti ostatních koncernových společností rozhodčí smlouvou podepsanou pouze jednou z nich není ani tak samotná existence skupiny, ale spíše fakt, že taková byla skutečná vůle (úmysl) stran (*true intention*):

„Clearly, however, it is not so much the existence of a group that results in the various companies of the group being bound by the agreement signed by only one of them, but rather the fact that such was the true intention of the parties.“²⁰⁶

Aby rozhodčí tribunál mohl učinit závěr o existenci, či neexistenci společné vůle (úmyslu) stran rozhodovat spory v arbitráži, bude z praktického hlediska postaven před zodpovězení otázky, zda skupina společností na straně jedné nechala druhou smluvní stranu skutečně a legitimně předpokládat či věřit (*genuinely believe*), že nesignatářská koncernová společnost je skutečnou stranou (rozhodčí) smlouvy (*genuine party to the contract*), přestože ji formálně nepodepsala. Za tím účelem je třeba posoudit konkrétní jednání a celkové chování (vystupování; *conduct and behaviour*) na straně koncernové skupiny (především nesignatářské společnosti, na níž má být rozhodčí smlouva aplikována) i druhé smluvní strany jednající s koncernovou skupinou.

Zaprvé, bude muset být prokázáno, že nesignatářská koncernová společnost jednala a chovala se natolik jako skutečná strana smlouvy, že to v daném směru bylo způsobilé druhou smluvní stranu zmást či přivést v omyl. Jako příklad je možno uvést mezitímní rozhodčí nález v již zmiňované ICC arbitráži č. 6000 z roku 1988, kdy signatářská dceřiná společnost posílala druhé smluvní straně písemnou korespondenci na hlavičkovém papíře nesignatářské mateřské společnosti a uváděla, že nesignatářská společnost je ve skutečnosti výhradním distributorem dotčeného zboží. V daném případě odpovědný zástupce obou koncernových společností současně jasně deklaroval, že ve vztahu k dotčené smlouvě jsou obě tyto společnosti „stejné“.²⁰⁷

Obdobně v ICC arbitráži č. 5103 z roku 1988 rozhodčí tribunál poukázal na to, že koncernová společnost B podepsala dotčenou rámcovou smlouvu a bylo jí fakturováno za zboží, jež bylo přímo dodáváno jiné koncernové společnosti C. V rámcové smlouvě byly dále jako kupující uvedeny obě společnosti (B „a/nebo“ C). Konsolidovaná účetní

---

²⁰⁶ Srov. Fouchard, Gaillard & Golman 1999, marg. 500.

²⁰⁷ Srov. Brekoulakis 2010, marg. 5.53.

rozvaha za obě společnosti („B/C skupinu“) byla druhé smluvní straně předložena na hlavičkovém papíře společnosti C. Dílčí smlouvy, kde byla kupujícím výslovně jen společnost C, byly opět podepsány za společnost B s připojením jejího razítka. A v určitých případech byly konkrétní lodní zásilky účtovány přímo společnosti C, zatímco „zpozdě“ za jejich vyložení bylo účtováno společnosti B, případně „zpozdě“ za vyložení jiné zásilky bylo účtováno společnosti B, zatímco dobropis za chybějící či poškozený obsah zásilky byl vystaven na společnost C.²⁰⁸

Zadruhé, bude muset být prokázáno, že druhá smluvní strana skutečně a legitimně předpokládala či věřila tomu, že nesignatářská koncernová společnost v daném vztahu vystupuje jako skutečná strana smlouvy. To půjde usuzovat zejména za situace, kdy se osvědčí zájem nesignatářské společnosti na společném jednání za celou skupinu či na realizaci obchodního vztahu za celou skupinu. Jako příklad je možno uvést nálezy Dow Chemical, kde rozhodčí tribunál uzavřel, že druhá smluvní strana (společnost Isover, resp. její právní předchůdce) nepřikládala sebemenší význam výběru společnosti v rámci koncernu Dow Chemical, s níž uzavírala (podepisovala) dotčené smlouvy.²⁰⁹

6.4. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE

Jak již bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, potenciální aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě koncernové teorie představuje v současnosti v tomto směru jednu z nejkontroverznějších teorií. Zřejmě tak nepřekvapí, že v řadě jurisdikcí se ke koncernové teorii soudy staví spíše zdrženlivě, ne-li zcela odmítavě.

Jako příklad je možno uvést Anglii, kde soudy výslovně odmítly aplikovatelnost koncernové teorie podle anglického práva. Rozhodčí nálezy vydané na základě této teorie vůči nesignatářské společnosti či v její prospěch tak může být před anglickými soudy v zásadě úspěšně napadnut, jak vyplývá například z rozhodnutí ve věci *Peterson Farms v. C&M Farming*²¹⁰ z roku 2004. Na toto rozhodnutí upozorňuje rovněž Born²¹¹ či již výše citovaná *Studie Global Arbitration Review*. K obdobným závěrům je možno dojít

---

²⁰⁸ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.54.

²⁰⁹ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.51.

²¹⁰ Srov. rozhodnutí anglického soudu *Commercial Court* ve věci *Peterson Farms Inc v. C&M Farming Ltd* ze dne 4. 2. 2004, [2004] EWHC 121 (Comm).

²¹¹ Srov. *Born 2014*, s. 1452.

rovněž podle švýcarského práva, jakkoli tamní nejvyšší soud (*Tribunal fédéral*) odmítl v jednom svém rozhodnutí z roku 2003 zrušit rozhodčí nález vydaný v rozhodčím řízení vedeném podle švýcarského práva (smlouva hlavní se řídila libanonským právem), přestože došlo k extenzi rozhodčí smlouvy na nesignatářskou společnost na základě koncernové teorie.²¹²

Ze *Studie Global Arbitration Review* vyplývá, že koncernovou teorii jako takovou neuznává vedle již zmiňovaného anglického či švýcarského práva například ani právní řád americký, čínský, německý, rakouský či švédský. V případě Německa lze ale upozornit na rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora (*Bundesgerichtshof*), který uzavřel, že aplikace koncernové teorie sama o sobě nepředstavuje porušení německého veřejného pořádku (*public policy*):²¹³

„*The German Supreme Court (BGH), however, has clarified that the mere application of the ‘group of companies doctrine’ under the applicable foreign law does not per se amount to a violation of German public policy.*“²¹⁴

O něco otevřenější přístup k potenciální aplikovatelnosti koncernové teorie lze nalézt v kanadském právním řádu. V tomto směru stojí za zmínku například rozhodnutí ontarijského nejvyššího soudu (*Ontario Superior Court of Justice*) ve věci *Xerox*²¹⁵ z roku 2006 či ještě dřívější rozhodnutí quebeckého nejvyššího soudu (*Court of Appeal of Quebec*) ve věci *Décarel*²¹⁶ z roku 1996. Obě rozhodnutí jsou zmiňována i ve *Studii Global Arbitration Review*.²¹⁷

Tradičně pak bývá koncernová teorie spojována s francouzským právním řádem, a to především v návaznosti na nález *Dow Chemical*, který – jak již bylo uvedeno výše – obstál i v následném soudním přezkumu před *Cour d’appel de Paris* v rámci řízení

---

²¹² Srov. rozhodnutí švýcarského soudu *Tribunal fédéral* ve věci *X S.A.L., Y. S.A.L. and A v. Z Sàrl.* ze dne 16. 10. 2003, 4P.115/2003 (22 ASA Bull. 364 [2004]); srov. též *Born 2014*, s. 1453 (pozn. č. 251).

²¹³ Srov. rozhodnutí německého soudu *Bundesgerichtshof* (BGH) ve věci III ZR 371/12 ze dne 8. 5. 2014, *SchiedsVZ 2014*, 151.

²¹⁴ Srov. *Studii Global Arbitration Review*, otázka č. 12 (Germany).

²¹⁵ Srov. rozhodnutí kanadského soudu *Ontario Superior Court of Justice* ve věci *Xerox Canada Ltd. v. MPI Technologies Inc.*, 2006 CanLII 41006 (Ont. S.C.J.).

²¹⁶ Srov. rozhodnutí kanadského soudu *Court of Appeal of Quebec* ve věci *Décarel inc. c. Concordia Project Management Ltd.*, 1996 CanLII 5747 (QC CA).

²¹⁷ Srov. *Studii Global Arbitration Review*, otázka č. 12 (Canada).

o zrušení tohoto nálezu.²¹⁸ V podrobnostech se odkazují na Foucharda, Gaillarda & Golmana, kteří podrobně analyzují navazující rozhodovací praxi francouzských soudů.²¹⁹ Pro úplnost však podotýkám, že ani francouzské právo koncernovou teorií výslovně neuznává a její aplikace je v arbitrážní praxi nadále spíše výjimečná.

Ve světle shora uvedeného se tak nabízí vcelku legitimní a logická otázka, na jakém právním základě rozhodčí tribunály dochází k závěru o možné aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na nesignatářské společnosti na základě koncernové teorie. Převládajícím trendem je v tomto směru aplikace nadnárodních či nenárodních pravidel jako jsou mezinárodní obchodní zvyklosti (*usages of international trade*), nadnárodní hmotněprávní normy užívané v kontextu mezinárodního obchodu (*transnational substantive rules*) či přímo *lex mercatoria*. Důvodem je skutečnost, že národní právní řády jednak typicky obsahují jasná pravidla ohledně uzavírání smlouvy (respektive okamžiku uzavření smlouvy), jež značně limitují (ne-li přímo vylučují) volní úvahu rozhodčího senátu ohledně existence společné vůle (úmyslu) stran (*common intention*) rozhodovat spory v arbitráži, jednak většina národních právních řádů jednoznačně podporuje obecný princip oddělené právní osobnosti (subjektivity) právnických osob (tj. signatářské i nesignatářské koncernové společnosti) a současně jejich omezené individuální odpovědnosti, což *de facto* znemožňuje aplikaci koncernové teorie.²²⁰

V praxi tedy rozhodčí senáty typicky začnou svou úvahu u principu oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní. Na základě toho u rozhodčí smlouvy dovedí možnost aplikace odlišných pravidel oproti hmotnému právu, kterým se řídí smlouva hlavní, a to nadnárodních či nenárodních pravidel (již výše zmiňované mezinárodní obchodní zvyklosti, nadnárodní hmotněprávní normy či *lex mercatoria*). Následně rozhodčí senát posoudí platnost a rozsah rozhodčí smlouvy a otázku existence společné vůle stran (*common intention*) rozhodovat spory v arbitráži. Dovedí-li její existenci i ve vztahu k nesignatářské koncernové společnosti, podpoří tento závěr ještě odkazem na již dříve vydané relevantní rozhodčí nálezy a/nebo respektované doktrinální závěry.

---

²¹⁸ Srov. bod 107 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah* či *Studii Global Arbitration Review*, otázka č. 12 (France).

²¹⁹ Srov. *Fouchard, Gaillard & Golman 1999*, marg. 502 an.

²²⁰ Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.59–5.60.

6.5. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Jde-li o možnost aplikovatelnosti koncernové teorie v českém právu rozhodčího řízení, čtenáře zřejmě nepřekvapí, že výslovná právní úprava v tomto směru absentuje. V české právní doktríně se pak jedná o problematiku zásadně pomíjenou, odhlédneme-li od stručného pojednání obsaženého – spíše pro úplnost – u Bělohlávka²²¹ či stejně stručně u Břízy & Hokra:

*„As a matter of fact, arbitral practice in the Czech Republic generally does not recognise the binding nature of an arbitration agreement concluded by a parent company, on its subsidiary, an entity in the same corporate group, an entity in the related legal relationship or any other third party, unless it explicitly agreed to it [...]“*²²²

Přesto si v návaznosti na již provedené posouzení § 2 odst. 3 písm. b) zákona o rozhodčím řízení (viz část 5.2.2 výše) dovoluji tvrdit, že citované ustanovení by díky své textaci, že *rozhodčí smlouva se může týkat všech sporů, které by v budoucnu vznikly z vymezeného okruhu právních vztahů* (upravující tzv. neomezený kompromis), mohlo být interpretováno v tom smyslu, že „okruh právních vztahů“ pokrývá rovněž situace vznikající v rámci skupiny společností a na základě koncernové teorie (pochopitelně při splnění výše vymezených podmínek) v principu umožňuje aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na nesignatářskou koncernovou společnost.

Jistý prostor pro aplikaci koncernové teorie se nabízí i v rámci výslovné zákonné úpravy možnosti uzavření smlouvy ve prospěch třetí osoby (ustanovení § 1767 nového občanského zákoníku²²³ – viz část 5.2.1 výše), a to včetně možnosti sjednání smlouvy o *plnění* třetí osoby (ustanovení § 1769 nového občanského zákoníku²²⁴).

²²¹ Srov. Bělohlávek 2012, s. 149 an. V pozn. č. 51 činí stručnou zmínku o existenci koncernové teorie rovněž NOVÝ, Z.: „Imunita státu a uznání a výkon rozhodčího nálezu v mezinárodní investiční arbitráži“. In: *Právní rozhledy* č. 5/2015.

²²² Srov. BŘÍZA, P., HOKR, T.: *op. cit.*, s. 102.

²²³ Srov. ustanovení § 1767 nového občanského zákoníku:
„(1) Má-li podle smlouvy dlužník plnit třetí osobě, může věřitel požadovat, aby jí dlužník splnil.
(2) Podle obsahu, povahy a účelu smlouvy se posoudí, zda a kdy také třetí osoba nabyla přímé právo požadovat splnění. Má se za to, že třetí osoba takové právo nabyla, má-li být plnění hlavně k prospěchu právě jí.
(3) Námitky ze smlouvy má dlužník také proti třetí osobě.“

²²⁴ Srov. ustanovení § 1769 nového občanského zákoníku:

Uvedený závěr by byl z praktického hlediska velmi žádoucí – zvláště v situacích, kdy jsou obchodní společnosti stále častěji zakládány účelově jako dceřiné společnosti zvláštního určení (SPV – *Special Purpose Vehicle*) zpravidla pro realizaci jednoho konkrétního projektu. Případný spor mezi koncernovými společnostmi a druhou stranou by totiž mohl být řešen efektivně, hospodárně a bez rizika vydání protichůdných rozhodnutí různých orgánů v rámci jednoho (rozhodčího) řízení. Pro takový postup lze z hlediska „konceptního“ nalézt podporu i v platném občanském soudním řádu (jehož ustanovení se podle § 30 ZRŘ použijí *přiměřeně* i na rozhodčí řízení), který v civilním sporném řízení připouští pluralitu účastníků na straně žalobce i žalovaného, a to i u tzv. nesolidárních závazků²²⁵ (včetně výslovného zakotvení příslušnosti soudu pro související řízení²²⁶), a předjímá i možnost vedlejšího účastenství.²²⁷ Procesní institut vedlejšího účastenství je ostatně výslovně promítnut rovněž do ustanovení § 14 odst. 1 platného jednacího řádu RS při HKČR a AKČR.²²⁸ V neposlední řadě lze odkázat na výše uvedenou mezinárodní arbitrážní praxi. Navzdory shora uvedenému si však dovoluji vyslovit odhad, že ve světle již citovaného rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011 a s ohledem na celkově spíše protiarbitrážní judikaturu českých soudů v dohledné době nelze očekávat praktickou aplikaci koncernové teorie v českém právu rozhodčího řízení.

„Zaváže-li se někdo zajistit pro druhou stranu, aby jí třetí osoba splnila, zavazuje se tím, že se u třetí osoby přimluví, aby ujednané plnění poskytla. Zaváže-li se však někdo k tomu, že třetí osoba splní, co bylo ujednáno, nahradí škodu, kterou věřitel utrpí, pokud k splnění nedojde.“

²²⁵ Srov. ustanovení § 91 odst. 1 občanského soudního řádu:

„Je-li žalobců nebo žalovaných v jedné věci několik, jedná v řízení každý z nich sám za sebe.“

²²⁶ Srov. ustanovení § 89 občanského soudního řádu:

„Soud, který je příslušný k řízení o určité věci, je příslušný i k řízení o věcech s ní spojených a o vzájemných návrzích žalovaného, s výjimkou věcí uvedených v § 88.“

²²⁷ Srov. ustanovení § 93 odst. 1 občanského soudního řádu:

„Jako vedlejší účastník může se vedle žalobce nebo žalovaného zúčastnit řízení ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku.“

²²⁸ Srov. ustanovení § 14 odst. 1 jednacího řádu RS při HKČR a AKČR:

„Kromě stran (žalobce a žalovaného) se může řízení účastnit jako vedlejší účastník ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku a zaplatí poplatek za rozhodčí řízení, připustí-li to rozhodčí senát.“

7. TEORIE ALTER EGA (*PIERCING THE CORPORATE VEIL*)

V obecné rovině platí, že klasický korporátní vztah (mateřská-dceřiná společnost) není zásadně a sám o sobě dostatečným důvodem pro extenzi účinků rozhodčí smlouvy na třetí osobu (pomineme nyní výše popsané případy, kdy se uplatní koncernová teorie). Výjimkou z tohoto obecného pravidla je však situace, kdy mateřská a dceřiná společnost (případně jiná osoba – typicky většinový vlastník – a dotčená společnost) fakticky přestávají být samostatnými entitami a druhá z nich vystupuje pouze coby jakési alter ego první z uvedených. V takovém případě je potřeba tzv. protrhnout firemní závoj²²⁹ (v anglosaském a mezinárodním právu se pro to používá termín *pierce the corporate veil*), a to zpravidla za použití teorie alter ega. V praxi tím dochází k průlomu do právní – především majetkové – autonomie obchodních společností. Teorii alter ega je přitom možno aplikovat i na situaci, kdy na jedné straně vystupuje stát (vláda) a jím kontrolovaná entita, jak vyplývá z případu *Dallah v. Pákistán*.

Jak lze seznat z výše uvedeného, v této kapitole se budu věnovat možnosti extenze rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě teorie alter ega. Nejprve se pokusím o stručné vymezení podstaty uvedené doktríny (viz část 7.1 níže), poté se již tradičně zaměřím na mezinárodní arbitrážní praxi (viz část 7.2 níže) a stručné srovnání s českou právní úpravou (viz část 7.3 níže).

7.1. PODSTATA TEORIE ALTER EGA

Podstatou teorie alter ega je výjimečné protržení firemního závoje, tj. prolomení právní a zejména majetkové autonomie obchodních společností. Nosnou myšlenkou celé doktríny je snaha reagovat na nespravedlivé až absurdní důsledky aplikace práva, respektive dogmatického setrvávání na majetkové oddělenosti dceřiné a mateřské společnosti (respektive společnosti a jejich společníků) bez ohledu na zásadní změny ve vývoji obchodních styků a fungování kapitálových společností, jež se odehrály od počátku 19. století, kdy začalo docházet k jejich hromadnému zakládání a rozšíření.

---

²²⁹ Uvedený překlad užívá např. Žižlavský (srov. ŽIŽLAVSKÝ, M.: „Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu“. In: *Bulletin advokacie* č. 1–2/2012).

Doktrína představuje prolomení právní subjektivity společnosti (respektive její absolutní majetkové samostatnosti) a přenesení odpovědnosti za její závazky na osoby stojící v jejím pozadí, a to s ohledem na zásady spravedlnosti a dobré víry. Tyto osoby by jinak byly chráněny „štítem“ majetkové samostatnosti „ovládané“ společnosti.²³⁰ Jinými slovy, jednání určité (samostatné) společnosti je připisováno jiné osobě (subjektu), která jí daný akt „diktuje“. Jinými slovy, věřitel může na základě teorie alter ega žalovat nejenom společnost, s níž uzavřel (rozhodčí) smlouvu, ale též osobu stojící v jejím pozadí (ať již fyzickou či právnickou).

Born zdůrazňuje, že pro aplikaci teorie alter ega je podstatné, aby osoba stojící v pozadí dotčené společnosti (představující alter ego) skutečně zásadním způsobem zasahovala do jejích běžných (každodenních) záležitostí a zájmů a takovou kontrolu fakticky zneužívala:

„[T]he essential theory of the ‘alter ego’ doctrine in most jurisdictions is that one party so strongly dominates the affairs of another party, and has sufficiently misused such control, that it is appropriate to disregard the two companies’ separate legal forms, and to treat them as a single entity. In the context of arbitration agreements, demonstrating an ‘alter ego’ relationship under most developed legal systems requires convincing evidence that one entity dominated the day-to-day actions of another and/or that it exercised this power to work fraud or other injustice or inequity on a third party or to evade statutory or other legal obligations.“²³¹

Stejně tak Brekoulakis vidí podstatu teorie alter ega ve dvou podmínkách, první je existence excesivní korporátní a finanční kontroly společnosti osobou stojící v jejím pozadí a druhou je podvodné využití (či spíše zneužití) podnikové struktury:

„Overall, emphasis is given to two broad elements. First, excessive corporate and financial control. Here courts referred to control that is not limited to majority

---

²³⁰ Srov. Born 2009, s. 1172; shodně Born 2014, s. 1450:

„The alter ego theory is a rule of law that is invoked to disregard or nullify the otherwise applicable effects of incorporation or separate legal personality. The outcome of this analysis is that one entity is deemed either non-existent or merely an unincorporated part of other entity. This result is often achieved without regard to the parties’ intentions at the time of contracting, based on considerations of equity and good faith.“

²³¹ Srov. Born 2014, s. 1432–1433.

stock ownership, but control that amounts to complete domination of one company over another, in terms of capital, finance, and business policies and practices, showing that the subsidiary has no separate mind, will, or existence of its own. [...]

*Second, fraudulent use of the corporate structure to transfer and allocate resources between companies with the purpose of avoiding liability and defeating the interests of their contractual counterparties. [...] It is required that the parent company intended to evade an obligation or statute, to commit fraud or a crime.*²³²

Moses pak zdůrazňuje, že propojené entity mohou pomyslně ztratit své právně samostatné osobnosti, jestliže z jejich jednání vyplývá opuštění podstaty oddělenosti. K tomu může dojít například tehdy, když propojené entity sdílejí jednu kancelář (sídlo) a stejný personál (či jeho významnou část), jsou řízeny stejným managementem (resp. personálně shodnými statutárními orgány) či dochází k prolínání jejich finančních prostředků (např. používají jeden společný účet a hradí z něj své samostatné dluhy). Pro možnost aplikovatelnosti teorie alter ega na třetí osobu-nesignatáře rozhodčí smlouvy jsou přitom klíčové dvě podmínky: (i) ovládající společnost musí vykonávat absolutní kontrolu nad ovládanou společností přinejmenším v kontextu dané smlouvy (obchodní transakce) a (ii) tato kontrola musela být (vy)užita (zneužita) k právně neaprobovanému jednání, jež poškodilo druhou smluvní stranu domáhající se svých práv:

*„[O]ne entity is the alter ego of the other with respect to the obligations of an arbitration agreement if: 1. the owner [parent] exercised complete control over the [subsidiary] corporation with respect to the transaction at issue; and 2. such control was used to commit a fraud or wrong that injured the party seeking to pierce the corporate veil.*²³³

Porovnáme-li tedy teorii alter ega (v kontextu doktríny protržení firemního závoje) s koncernovou teorií, je možné říci následující. Teorie alter ega komplexně postihuje excesivní (podvodný) výkon nadvlády osoby stojící v pozadí společnosti, od jejíž právní autonomie má být abstrahováno, a to na základě práva místa rozhodčího

---

²³² Srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.75–5.76.

²³³ Srov. *MOSES, L. M.: op. cit.*, s. 39.

řízení s cílem dohnat takovou osobu k majetkové odpovědnosti za dluhy vytvořené společností představující alter ego jiné osoby. Naopak koncernová teorie umožňuje toliko faktickou extenzi rozhodčí smlouvy na koncernově propojené společnosti, a to zpravidla na základě nadnárodních či nenárodních pravidel (mezinárodní obchodní zvyklosti, nadnárodní hmotněprávní normy či *lex mercatoria*).

7.2. MEZINÁRODNÍ ARBITRÁŽNÍ PRAXE

V mezinárodním kontextu, ať jde o jurisdikce jako Anglie, Švýcarsko, Německo, Francie, Kanada, Nizozemsko nebo Čína, dochází k protržení firemního závoje (často na základě teorie alter ega) ve velmi výjimečných případech.²³⁴ Zřejmě nejrozvinutější je v tomto směru praxe v USA, níže se proto zaměřím zejména na vybranou judikaturu amerických soudů.

Ve věci *Volkswagenwerk v. Klippan*²³⁵ z roku 1980 americké soudy sice odmítly konstatovat pravomoc nad zahraniční německou společností, vymezily však faktory, které mohou poukazovat na skutečnost, že dceřinou společnost lze považovat za pouhé alter ego mateřské společnosti. Lasák je výstižně shrnuje následovně:²³⁶

- mateřská společnost vlastní veškeré nebo většinu účastnických cenných papírů dceřiné společnosti,
- členové představenstva nebo ředitelé mateřské společnosti jsou současně členy statutárních orgánů dceřiné společnosti,
- mateřská společnost dceřinou společnost výrazně financuje,
- mateřská společnost hradí výdaje dceřiné společnosti a uhrazuje její ztráty,
- statutární orgány dceřiné společnosti přijímají pokyny od mateřské společnosti a jednají v její prospěch, a
- dceřiná společnost obchoduje toliko s mateřskou společností a nemá žádný majetek, vyjma majetku převedeného na ni mateřskou společností.

---

²³⁴ Srov. *Born 2014*, s. 1433–1435.

²³⁵ Srov. rozhodnutí amerického soudu *Alaska Supreme Court* ve věci *Volkswagenwerk, AG v. Klippan, GmbH* ze dne 9. 5. 1980, 611 P.2d 498 (1980).

²³⁶ Srov. LASÁK, J.: „Soumrak formální samostatnosti osob tvořících podnikatelská seskupení v otázce jurisdikční“. In: *Právní rozhledy* č. 18/2008, s. 665.

Ve věci *Sea-Land Services. v. Pepper Source*²³⁷ z roku 1991 již americké soudy přistoupily k protržení firemního závoje v rámci žaloby námořního dopravce o dlužné přepravné ve výši cca 87.000 USD vůči výhradnímu akcionáři odesílatele (obchodní společnosti), který byl v mezidobí zrušen pro neplacení daní (a neměl žádná další aktiva), a dalším čtyřem společnostem ovládaným výhradním akcionářem odesílatele. Odvolací soud přitom uvedl, že k protržení firemního závoje na základě teorie alter ega musí být splněny následující dvě podmínky.

Zaprvé, zájmů a vlastnictví musí existovat do takové míry, že již fakticky nejde rozpoznat majetkoprávní samostatnost daných osob. Při posouzení uvedené podmínky je potom třeba vzít v úvahu, (i) zda došlo k selhání ve vedení odpovídající dokumentace a při dodržování dalších náležitostí řádné správy společnosti, od jejíž autonomie má být abstrahováno, (ii) zda byly smíšeny peněžní prostředky daných osob či jiný jejich majetek, (iii) zda společnost, od jejíž právní autonomie má být abstrahováno, je výrazně kapitálově podhodnocena, a (iv) zda ten, kdo takovou společnost ovládal, s jejím majetkem zacházel jako s vlastním.

Zadruhé, musí být prokázáno, že respektování oddělené právní existence dané společnosti by umožnilo spáchat podvod či by vedlo k bezpráví. Při rozboru tohoto faktoru soud konstatoval, že stačí, aby žalobce prokázal jeden ze dvou zmíněných elementů, tedy že by byly naplněny znaky podvodu (jako úmyslného činu) anebo by došlo k bezpráví (jako objektivnímu stavu).²³⁸

V další již výše citované věci *Perpetual Real Estate Services v. Michaelson Properties*²³⁹ z roku 1992 americké soudy uzavřely, že společnost je alter egem (*alter ego, alias, stooge, or dummy*) jiné osoby (v daném případě zakladatele), jež měla být hnána k vlastní odpovědnosti z následujících důvodů:

- jiná osoba vykonávala nepatřičnou kontrolu a nadvládu nad určitou společností představující její alter ego, soudy přitom posuzovaly, (i) zda byly dodrženy zákonné náležitosti řádného vedení dané společnosti, (ii) zda byla řádně vedena

---

²³⁷ Srov. rozhodnutí amerického soudu *Seventh Circuit Court of Appeals* věci *Sea-Land Services, Inc. v. Pepper Source*, 941 F.2d 519 (7th Cir. 1991); konečné rozhodnutí ze dne 21. 5. 1993, 993 F.2d 1309 (7th Cir. 1993).

²³⁸ Srov. GLÜCKSELIG, R.: *op. cit.*, s. 219–223.

²³⁹ Viz pozn. č. 191 výše.

její dokumentace, (iii) zda byly vypláceny dividendy a (iv) zda v ní působili i jiní jednatele (členové představenstva); a současně

- „ovládaná“ společnost představující alter ego byla nástrojem či zástěrkou použitou pro zakrytí nezákonného jednání, podvodu či trestné činnosti.²⁴⁰

K obdobným závěrům dospěly americké soudy v již výše citované věci *In re Silicone Breast Implants Products Liability Litigation*²⁴¹ z roku 1995.

S ohledem na shora uvedené lze uzavřít, že americké soudy přistupují k protržení firemního závoje (*piercing the corporate veil*) na základě teorie alter ega, pokud jsou kumulativně splněny následující dvě základní podmínky. *Zaprvé*, ze způsobu, jakým jiná osoba (typicky výhradní či výrazně majoritní akcionář či společník nebo mateřská či ovládající společnost) zacházela s „ovládanou“ společností představující alter ego (od jejíž autonomie má být odhlédnuto), je patrné, že oddělená právní podstata takové společnosti byla fakticky popřena (typicky například vykonáváním podstatné kontroly, ignorováním její majetkové samostatnosti anebo nedodržením požadavků na její řádné vedení a správu).²⁴² *Zadruhé*, důsledným respektováním právní samostatnosti „ovládané“ společnosti představující alter ego by došlo k výrazné nespravedlnosti, kterou ze společenského hlediska není možné či žádoucí tolerovat.

Z evropské judikatury je zajisté třeba zmínit rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *SAR Schotte v. Parfums Rotshild*²⁴³ z roku 1987. V podrobnostech ohledně okolností případu lze odkázat na Lasáka,²⁴⁴ z našeho pohledu je podstatný závěr soudu

²⁴⁰ Srov. GLÜCKSELIG, R.: *op. cit.*, s. 219–223.

²⁴¹ Viz pozn. č. 193 výše.

²⁴² Brekoulakis shrnuje kritéria pro posouzení dané podmínky následovně:

- *gross undercapitalization of the subsidiary;*
  - *non-payment or overpayment of dividends;*
  - *withdrawal of funds by the dominant shareholders, sometimes for personal purposes;*
  - *absence of corporate formalities in terms of behaviours and documentation;*
  - *guarantee of corporate liabilities by majority shareholders in their individual capacity;*
  - *non-functioning of corporate officers and directors;*
  - *concealment or misrepresentation of members of the groups; and*
  - *absence or inaccuracy of corporate records*
- (srov. *Brekoulakis 2010*, marg. 5.74).

²⁴³ Srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *SAR Schotte GmbH v. Parfums Rotshild SARL* (SAR Schotte) ze dne 9. 12. 1987, C-218/86 [1987].

²⁴⁴ Srov. LASÁK, J.: *op. cit.*, s. 663–669.

o tom, že právně samostatná dceřiná společnost mající (i) shodný či velmi podobný název a (ii) stejný management jako mateřská společnost může být považována jako její alter ego (*extension of another company*), pokud (iii) obě společnosti jednají společně vůči třetím osobám v rámci obchodního styku (úzká spolupráce na uzavírání a realizaci určité smlouvy).

Pro lepší pochopení právě uvedeného uvádím několik odstavců z odůvodnění citovaného rozhodnutí v úplném znění:

„The question referred concerns a case in which two companies bear the same name and are under common management, and in which one of those undertakings, although not a dependent branch or agency of the other, nevertheless enters into transactions on behalf of the other and thus acts as its extension in business relations.

It should be added that in the present case Rothschild GmbH not only took part in the negotiations and in the conclusion of the contract but was also responsible, during the performance of the contract, for ensuring that the deliveries contracted for were made and that invoices were paid. Moreover, the correspondence addressed to Schotte seemed to indicate that it was acting as a place of business of Parfums Rothschild SARL.

In such a case, third parties doing business with the establishment acting as an extension of another company must be able to rely on the appearance thus created and regard that establishment as an establishment of the other company even if, from the point of view of company law, the two companies are independent of each other.

The close connection between the dispute and the court called upon to hear it must be assessed not only on the basis of the legal relations between legal entities established in different Contracting States but also by reference to the way in which these two undertakings behave in their business relations and present themselves vis-à-vis third parties in their commercial dealings.“²⁴⁵

V rámci rozhodčí praxe pak lze citovat následující závěry rozhodčího tribunálu v ICC arbitráži č. 8163 (nález z roku 1996):

---

²⁴⁵ Srov. body 13–16 rozhodnutí ve věci *SAR Schotte v. Parfums Rotshild*.

„To pierce the corporate corporate veil is only necessary and permitted if the company which is originally liable is unable to fulfil its obligations because it has no assets or financial resources. Only then it could be an abuse of rights of the individuals behind the company by using it as a shield to protect their personal assets and funds.“²⁴⁶

7.3. ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

V českém právu výslovná zákonná úprava teorie alter ega absentuje, v české právní doktríně je teorie nejčastěji zmiňována v rámci obchodně-právního pojednání o protržení firemního závoje (*piercing the corporate veil*).

Například Lokajíček zdůrazňuje v rámci mezinárodního srovnání aspekt, kdy jediný společník zneužívá privilegia inkorporace a omezeného ručení za závazky společnosti, přičemž dochází k závěru, že protržení firemního závoje je možné i v českém právu²⁴⁷ a v principu nevylučuje ani použitelnost teorie alter ega, jakkoli tak nečiní v kontextu rozhodčího řízení:

„Jiným důvodem pro užití piercingu soudy je tzv. teorie alter ega (alter ego theory). Uplatňují ji soudy jak v USA, tak i ve Velké Británii a Irsku a její pomocí řeší některé případy, kdy společnost je pouhým ‘alter egem’ nebo také slovy soudů ‘klamem’ nebo ‘maskou’ často jediného společníka zneužívajícího ve skutečnosti privilegia inkorporace a omezeného ručení za závazky společnosti. Soudy alter ego teorii používají především v případech, kdy společník: a) nakládá s majetkem společnosti jako s vlastním, b) navenek se vydává za osobně odpovědného za závazky společnosti nebo c) vloží nedostatečný kapitál do společnosti a aktivně se podílí na jejím řízení.“²⁴⁸

Za zmínku stojí rovněž Bělohávek, který stručně upozorňuje na možnost aplikace teorie alter ega ze strany amerických soudů v rámci svého článku o tzv. hromadných

---

²⁴⁶ Citováno podle Brekoulakis 2010, marg. 5.78.

²⁴⁷ Lokajíček se přitom odvolává na starší rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 387/2006 ze dne 26. 6. 2007, kde soud opřel svou argumentaci o povinnost loajality společníka vůči společnosti.

²⁴⁸ Srov. LOKAJÍČEK, J.: „Doktrína Piercing the Corporate Veil neboli prolomení majetkové samostatnosti právnické osoby a její možnosti v českém obchodním právu“. In: *Právní rozhledy* č. 12/2011, s. 429.

žalobách.²⁴⁹ Ještě stručnější zmínku o existenci teorie alter ega činí Nový v kontextu svého článku o imunitě státu a uznání a výkonu rozhodčího nálezu v mezinárodní investiční arbitráži.²⁵⁰ V české judikatuře se pojem *alter ega* vyskytuje zásadně v kontextu postavení obhájce jako „alter ega“ obviněného.²⁵¹

Obečně lze říci, že možnost aplikace rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě teorie alter ega v českém právu je spíše mizivá. U většiny autorů se doktrína těší okrajovému zájmu toliko v rámci mezinárodní komparace a ve světle dlouhodobě spíše protiarbitrážní a z hlediska účinků rozhodčí smlouvy jednoznačně restriktivní judikatury českých soudů nelze v tomto směru očekávat její aplikaci ani v soudní, respektive rozhodčí praxi.

---

²⁴⁹ Srov. BĚLOHLÁVEK, A. J.: „Účast na řízeních o hromadných žalobách v zahraničí a uznání a výkon rozsudků v těchto věcech v jiných zemích“. In: *Právní rozhledy* č. 13–14/2016, s. 472.

²⁵⁰ Srov. NOVÝ, Z.: *op. cit.*, pozn. č. 51.

²⁵¹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 1148/2007 ze dne 30. 1. 2008 či usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2580/09 ze dne 16. 10. 2009.

8. PŘÍPAD *DALLAH* v. *PÁKISTÁN*

Čas od času se snad v každém odvětví práva objeví případ, mezinárodní obchodní arbitráž nevyjímaje, který se do jeho dějin zapíše tak trochu nechvalně. Pokud jde o otázku aplikovatelnosti rozhodčí doložky na třetí osoby a výkon rozhodčích nálezů podle Newyorské úmluvy, je jedním z nich případ známý jako *Dallah v. Pákistán*. Ve sporu vystupovala jako žalobce společnost *Dallah Real Estate and Tourism Holding Company* (dále jen „*Dallah*“) proti žalované vládě *Islámské republiky Pákistán* (dále jen „*pákistánská vláda*“). Přestože se s ohledem na žalovanou stranu může zdát, že šlo o spor z mezinárodní ochrany investic, jednalo se o běžnou mezinárodní obchodní arbitráž.

Případ *Dallah v. Pákistán* se od původní ICC arbitráže dostal současně až před anglický Nejvyšší soud UK²⁵² a francouzský soud *Cour d'appel de Paris*.²⁵³ Nechvalné na celé věci je pak to, že oba soudy, jež se v mezinárodní arbitrážní komunitě těší značnému respektu a bývají shodně označovány za tzv. proarbitrážní, dospěly ke zcela protichůdným závěrům.

V této kapitole se zaměřím na podrobný rozbor případu *Dallah v. Pákistán*. Nejprve shrnu základní, avšak podstatné skutkové okolnosti případu (viz část 8.1 níže), jakož i průběh ICC arbitráže a několika paralelních soudních řízení vedených před pákistánskými soudy (viz část 8.2 níže). Poté se zaměřím na analýzu klíčových částí rozhodnutí rozhodčího senátu, a to s důrazem na otázku aplikovatelnosti rozhodčí doložky na třetí osobu (viz část 8.3 níže), následovanou rozborem soudních řízení o uznání a výkon, respektive zrušení rozhodčího nálezu vedených současně před anglickými (viz část 8.4 níže) a francouzskými soudy (viz části 8.5 níže). V návaznosti na to ve stručnosti shrnu kritiku, jež se na rozdílnost závěrů těchto soudů snesla napříč mezinárodní arbitrážní komunitou, a pokusím se vyvodit z případu *Dallah v. Pákistán* určitá zobecnění (viz část 8.6 níže).

---

²⁵² Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu UK ve věci *Dallah Real Estate and Tourism Holding Company v. The Ministry of Religious Affairs, Government of Pakistan* ze dne 3. 11. 2010, [2010] UKSC 46.

²⁵³ Srov. rozhodnutí francouzského soudu *Cour d'appel de Paris* ve věci *Gouvernement du Pakistan v. Societe Dallah Real Estate & Tourism Holding Co* ze dne 17. 2. 2011.

8.1. ZÁKLADNÍ SKUTKOVÉ OKOLNOSTI PŘÍPADU

Skutkové okolnosti případu se odehrály již v polovině 90. let minulého století, kdy v polovině roku 1995 (po několikaměsíčních jednáních) uzavřela saudskoarabská společnost Dallah s pákistánskou vládou předběžnou dohodu (tzv. *Memorandum of Understanding*) s cílem vybudovat v Saudské Arábii za stovky milionů USD²⁵⁴ rozsáhlé ubytovací kapacity pro pákistánské poutníky na jejich cestě do Mekky a tyto ubytovací kapacity následně dlouhodobě pronajmout pákistánské straně. Součástí transakce bylo též zajištění úvěrového financování celého projektu.²⁵⁵

Za pákistánskou vládu podmínky dohody vyjednávalo především Ministerstvo náboženských záležitostí (*Ministry of Religious Affairs*; dále jen „*MORA*“), přičemž oficiální korespondenci s protistranou zajišťoval tajemník MORA (používaje k tomu hlavičkový papír ministerstva). Pákistán sice na základě speciálního prezidentského dekretu za účelem realizace projektu založil samostatnou, avšak dočasnou právní entitu *Awami Hajj Trust* mající vlastní právní osobnost i svéprávnost (dále jen „*Trust*“),²⁵⁶ většina funkcí v Trustu nicméně byla prezidentským dekretem přidělena vysokým pákistánským státním úředníkům, a to včetně klíčové pozice tajemníka správní rady a vrchního správce Trustu, jež připadla zmiňovanému tajemníkovi MORA.²⁵⁷ Zasedáním

---

²⁵⁴ Předběžná hodnota projektu byla vyčíslena na částku ve výši 240 mil. USD a později byla navýšena až na částku ve výši 345 mil. USD.

²⁵⁵ Srov. body 3–7 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*; příp. *Born & Jorek 2011*.

²⁵⁶ Trust byl založen v průběhu vyjednávání smlouvy na základě dekretu (*ordinance*) pakistánského prezidenta. Podle tehdy platné pakistánské ústavy však měl jakýkoli prezidentský dekret pozbýt platnosti čtyři měsíce od svého vyhlášení, pokud nebyl znovu prodloužen. Ve skutečnosti byla situace ještě o něco komplikovanější, jak vyplývá z bodu 4 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*: „[O]n 21 January 1996 the President of Pakistan promulgated Ordinance No VII establishing the Trust with effect from 14 February 1996. Under article 89(2) of the Constitution of Pakistan, an Ordinance so promulgated ‘shall stand repealed at the expiration of four months from its promulgation’, although, under the same article, it should before then have been laid before Parliament, upon which it would have taken effect as a bill. In the event, Parliament appears never to have been involved, but further Ordinances were promulgated to recreate and continue the Trust, viz Ordinance No XLIX of 1996 on a date unknown (presumably prior to 21 May 1996) and No LXXXI of 1996 on 12 August 1996.“

²⁵⁷ Srov. tamtéž, bod 5:

„The Ordinances [...] prescribed, in particular, that the secretary of the Ministry of Religious Affairs (‘MORA’) should act as secretary of the Board of Trustees and [...] as Managing Trustee of the Trust.“

správní rady pak fakticky předsedal pákistánský premiér, ačkoli formálně neměl v Trustu žádnou funkci.²⁵⁸

V září 1996 uzavřela společnost Dallah a Trust smlouvu zakotvující podmínky celého projektu předtím fakticky dojednaného s pákistánskou vládou (dále jen „*Smlouva*“). Z formálního hlediska sice pákistánská vláda nebyla signatářem Smlouvy, měla však podle ní poskytnout záruku na úvěrové financování projektu. Smlouva dále obsahovala ustanovení, že Trust může na pákistánskou vládu kdykoli postoupit nebo převést svá práva a povinnosti podle Smlouvy bez předchozího písemného souhlasu společnosti Dallah.²⁵⁹ Ve Smlouvě konečně byla i vcelku standardní rozhodčí doložka ve prospěch ICC arbitráže v Paříži.²⁶⁰

Pákistánští vládní činitelé a vysocí státní úředníci komunikovali se společností Dallah i po uzavření Smlouvy intenzivně a stejným způsobem jako dříve (přestože někteří v Trustu neměli žádnou funkci) a dojednávali podrobnosti realizace Smlouvy a celého projektu. V listopadu 1996 nicméně došlo k pádu tehdejší pákistánské vlády, následně nebyl vydán potřebný „obnovovací“ prezidentský dekret pro prodloužení fungování Trustu, který tak v prosinci 1996 přestal z právního hlediska existovat. Z realizace Smlouvy nakonec sešlo.

V lednu 1997 proto napsal tajemník MORA společnosti Dallah (opětovně používaje hlavičkový papír ministerstva, avšak podle všeho nevěda, že Trust již právně neexistuje) dopis týkající se ukončení Smlouvy. Trust (tehdy již neexistující) se bezprostředně poté začal před pákistánskými obecnými soudy domáhat určení, že mezi ním a společností Dallah neexistuje žádný právní vztah vyplývající ze Smlouvy. Pákistánský soud však tuto žalobu zamítnul s tím, že Trust přestal existovat již v prosinci 1996, a žalobu tak měla podat pákistánská vláda, na níž přešly práva a povinnosti Trustu podle Smlouvy.²⁶¹

---

²⁵⁸ Srov. odůvodnění *Rozhodnutí CAP/Dallah*; příp. *Born & Jorek 2011*.

²⁵⁹ Srov. bod 7 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

²⁶⁰ Srov. tamtéž; rozhodčí doložka byla následujícího znění:
„*Any dispute or difference of any kind whatsoever between the Trust and Dallah arising out of or in connection with this Agreement shall be settled by arbitration held under the Rules of Conciliation and Arbitration of the International Chamber of Commerce, Paris, by three arbitrators appointed under such Rules.*“

²⁶¹ Srov. tamtéž, body 47–48.

8.2. ICC ARBITRÁŽ A PARALELNÍ SOUDNÍ ŘÍZENÍ V PÁKISTÁNU

V květnu 1998 (v návaznosti na výše popsané okolnosti) zahájila společnost Dallah proti pákistánské vládě ICC arbitráž s odůvodněním, že pákistánská vláda byla stranou Smlouvy, a tudíž se na ni vztahuje i sjednaná rozhodčí doložka.²⁶² V rámci ICC arbitráže se společnost Dallah domáhala po pákistánské vládě náhrady nemalých nákladů vzniklých v souvislosti s nerealizovanou Smlouvou.

Spíše na okraj lze podotknout, že rozhodčí tribunál byl složen z velmi prominentních právníků – bývalého předního britského soudce, lorda Mustilla²⁶³ (coby rozhodce za žalobce, tj. nominovaného společností Dallah), bývalého předního pákistánského soudce, doktora Shaha²⁶⁴ (coby rozhodce za žalovaného, který byl nominován ze strany ICC),²⁶⁵ a význačného libanonského advokáta a respektovaného rozhodce, doktora Mahmassaniho²⁶⁶ (coby předsedy rozhodčího tribunálu).

Jakmile byla rozhodčí žaloba doručena pákistánské vládě, zahájila tato v červnu 1998 před pákistánskými obecnými soudy nové (druhé) soudní řízení, v němž se ve stručnosti domáhala trvalého soudního zákazu (*declaratory decree/ permanent injunction*) v tom smyslu, že společnost Dallah nemůže po pákistánské vládě požadovat ze Smlouvy jakékoli plnění, neboť Smlouva je mezi nimi neplatná. Toto řízení nakonec

---

²⁶² Srov. tamtéž, bod 49:

„Dallah invoked ICC arbitration against the Government on 19 May 1998, on the basis that the Government was party to the Agreement.“

²⁶³ Michael John Mustill (†2015) zastával v letech 1992–1997 funkci *Lord of Appeal in Ordinary*, což byla před zřízením Nejvyššího soudu UK *de facto* nejvyšší soudcovská funkce spojená s členstvím v horní komoře britského parlamentu (*House of Lords of the United Kingdom*), který působil jako nejvyšší soudní instance. Srov. článek uveřejněný na webových stránkách *Wikipedia.org* (dostupné on-line, cit. 13. 7. 2015).

²⁶⁴ Nasim Hasan Shah (†2015) zastával v letech 1993–1994 funkci *Chief Justice of Pakistan*, tj. nejvyšší soudcovskou funkci u Nejvyššího soudu Pákistánu. Srov. článek uveřejněný na webových stránkách *Wikipedia.org* (dostupné on-line, cit. 13. 7. 2015).

²⁶⁵ Rozhodce za žalovaného byl nominován ze strany ICC z toho důvodu, že pákistánská vláda se záměrně aktivně neúčastnila rozhodčího řízení – mimo jiné právě tím, že nejmenovala „svého“ rozhodce, či že odmítla podepsat tzv. *Terms of Reference* coby klíčového procesního dokumentu upravujícího průběh řízení; srov. bod 9 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

²⁶⁶ Ghaleb Mahmassani je význačným advokátem v Bejrútu (Libanon) a v letech 2000–2005 zastával funkci člena Mezinárodního rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (*Member of the ICC International Court of Arbitration*). Srov. článek uveřejněný na webových stránkách *Thebusinessyear.com* (dostupné on-line, cit. 13. 7. 2015).

skončilo v lednu 1999 pro zpětvzetí žaloby, když v mezidobí pákistánská vláda zahájila další, v pořadí již třetí soudní řízení před pákistánskými obecnými soudy.

V tomto třetím soudním řízení se pákistánská vláda ve stručnosti domáhala určení, že není právním nástupcem Trustu, ani na ni nepřešly žádná práva a povinnosti Trustu podle Smlouvy. Společnost Dallah však úspěšně uplatnila námitku, že pákistánská vláda není aktivně legitimována k předmětné žalobě, kterou procesně založila (s ohledem na probíhající ICC arbitráž) na specifickém ustanovení pákistánského zákona o rozhodčím řízení, které umožňuje straně rozhodčí smlouvy domáhat se za jistých okolností soudního rozhodnutí týkajícího se rozhodčí smlouvy, když současně namítá, že vůbec není stranou příslušné rozhodčí smlouvy (resp. Smlouvy jako takové).²⁶⁷

V červnu 2001 vydal rozhodčí tribunál v rámci ICC arbitráže první předběžný (jurisdikční) nález týkající se klíčové sporné otázky, zda pákistánská vláda vůbec byla skutečnou stranou Smlouvy, respektive zda byla vázána rozhodčí smlouvou zakládající pravomoc ICC spor rozhodovat (v tomto případě je otázka oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní do jisté míry bezpředmětná, neboť podstatou argumentace pákistánské vlády bylo, že nebyla stranou ani jedné z nich). Odpověď rozhodčího tribunálu byla kladná, když uzavřel, že pákistánská vláda byla skutečnou stranou (*true party*) Smlouvy a jako taková byla vázána i rozhodčí smlouvou ve prospěch ICC. Jinými slovy, rozhodčí tribunál dospěl k závěru, že má pravomoc rozhodovat o žalobním nároku společnosti Dallah (viz níže). V lednu 2004 byl vydán druhý předběžný (tentokrát již meritorní) nález týkající se otázky existence odpovědnosti pákistánské vlády za způsobenou škodu. V červnu 2006 pak rozhodčí tribunál vydal konečný nález, kterým společnost Dallah přiznal částku převyšující 20,5 mil. USD.

V návaznosti na výše uvedené společnost Dallah podala návrh na uznání a výkon končeného nálezu proti pákistánské vládě v Anglii podle Newyorské úmluvy (jelikož místem rozhodčího řízení a vydání nálezu byla Paříž, jednalo se z pohledu anglického práva o cizí rozhodčí nález).²⁶⁸ Pákistánská vláda kromě toho podala k příslušnému francouzskému soudu návrh na zrušení všech tří výše uvedených nálezů.

---

²⁶⁷ Srov. body 49–53 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

²⁶⁸ Srov. článek I(1) Newyorské úmluvy; srov. též bod 14 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

Přestože následná řízení před anglickými a francouzskými soudy směřovala formálně k uznání a výkonu konečného nálezu, respektive k jeho zrušení, podstata celého sporu leží především v otázce, zda pákistánská vláda vůbec byla skutečnou stranou Smlouvy, a zda tak byla vázána rozhodčí smlouvou zakládající pravomoc ICC spor ze Smlouvy rozhodovat. Pro účely této práce se proto v rámci takto vymezené otázky dále podrobně zaměřím na analýzu prvního předběžného (jurisdikčního) nálezu a související řízení před anglickými a francouzskými soudy.

8.3. ANALÝZA ROZHODNUTÍ ROZHODČÍHO SENÁTU

Jak již bylo uvedeno výše, rozhodčí tribunál v prvním předběžném (jurisdikčním) nálezu uzavřel, že má pravomoc rozhodovat o žalobním nároku společnosti Dallah uplatněném proti pákistánské vládě.²⁶⁹ Tento svůj závěr opřel o následující argumentaci.

Rozhodčí tribunál vycházel z předpokladu, že je v principu možné, aby třetí osoba byla vázána rozhodčí smlouvou, kterou formálně nepodepsala (*non-signatory*), a to na základě některé z řady právních teorií jako je postoupení, teorie alter ega nebo koncerbová teorie:

„[A] non-signatory may be bound by an arbitration agreement, by virtue of any one of a number of legal theories such as representation, assignment, succession, alter ego or the theory of group of companies.“²⁷⁰

Aplikovat na daný případ výše uvedené doktrinní závěry však podle rozhodčího tribunálu samo o sobě nestačí, proto dále argumentoval, že v rozhodčích nálezech stejně jako v soudní judikatuře se již všeobecně uznává, že v oblasti mezinárodní arbitráže mohou být účinky rozhodčí smlouvy rozšířeny i na třetí osobu, která ji formálně nepodepsala (*non-signatory*; respektive která formálně nepodepsala hlavní smlouvou obsahující rozhodčí doložku), jestliže tato třetí osoba byla přímo zapojena do kontrakčního procesu²⁷¹ a realizace dané smlouvy, což zakládá předpoklad existence

²⁶⁹ Srov. bod 2 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*:

„The tribunal in a first partial award dated 26 June 2001 concluded that the Government was a true party to the Agreement and as such bound by the arbitration clause, and so that the tribunal had jurisdiction to determine Dallah’s claim against the Government.“

²⁷⁰ Srov. bod 34 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah* obsahující citace z nálezu.

²⁷¹ Kontrakční proces lze *largo sensu* chápat jako souhrn všech okolností, v jejichž rámci strany směřují k uzavření smlouvy. Sestává z rozličných druhů komunikace, vzájemných kontaktů

společné vůle stran (*common intention*), aby tato třetí osoba byla skutečnou stranou (*true party*) smlouvy:

„Arbitral as well as judicial case-law has widely recognised that, in international arbitration, the effects of the arbitration clause may extend to parties that did not actually sign the main contract but that were directly involved in the negotiation and performance of such contract, such involvement raising the presumption that the common intention of all parties was that the non-signatory party would be a true party to such contract and would be bound by the arbitration agreement.“²⁷²

Rozhodčí tribunál však zdůraznil, že principiální možnost aplikovatelnosti rozhodčí doložky na třetí osobu (v posuzovaném případě na pákistánskou vládu) je třeba důkladně posuzovat ve světle konkrétních skutkových okolností. Především je nutné podrobně analyzovat chování a jednání stran před, v průběhu a po uzavření hlavní Smlouvy (obsahující rozhodčí doložku) s cílem určit, zda třetí osoba může být vzhledem k své úloze při vyjednávání, provádění a ukončení Smlouvy posuzována jako její strana, respektive příslušné rozhodčí smlouvy:

„In fact, any reply to the present issue relating to whether or not the Present Defendant is a Party to the Arbitration Agreement depends on the factual circumstances of the case and requires a close scrutiny of the conduct and of the actions of the parties before, during and after the implementation of the main Agreement in order to determine whether the Defendant may be, through its role in the negotiation, performance and termination of such Agreement, considered as a party thereto, and hence to the Arbitration Agreement.“²⁷³

Výše uvedené principy podle rozhodčího tribunálu vyplývají z aplikovatelných nadnárodních obecných zásad a zvyklostí odrážejících základní požadavky spravedlnosti, jakož i koncept dobré víry v mezinárodním obchodě. Tyto nadnárodní

---

a společných jednání, jejichž účelem je oboustranná výměna informací, vyjasňování vzájemných pozic a dohadování konečného a oboustranně akceptovatelného znění smlouvy, z výslovných právních úkonů i jiného chování, jemuž je přiznána právní relevance. Srov. PELIKÁNOVÁ, I.: *Obchodní právo: Obligační právo*. Čtvrtý díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009; s. 179.

²⁷² Srov. bod 36 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah* obsahující citace z nálezu.

²⁷³ Srov. tamtéž.

zásady a zvyklosti jsou přitom součástí francouzského práva mezinárodních arbitrází, coby práva v dané věci rozhodného:

„By reason of the international character of the Arbitration Agreement coupled with the choice, under the main Agreement, of institutional arbitration under the ICC Rules without any reference in such Agreement to any national law, the Tribunal will decide on the matter of its jurisdiction and on all issues relating to the validity and scope of the Arbitration Agreement and therefore on whether the Defendant is a party to such Agreement and to this Arbitration, by reference to those transnational general principles and usages reflecting the fundamental requirements of justice in international trade and the concept of good faith in business.“²⁷⁴

Rozhodčí tribunál poté důkladně analyzoval skutkové okolnosti případu, přičemž vzal v potaz, že z právního hlediska byl Trust samostatnou právní entitou. Dále uvedl, že sám fakt, že Trust byl přímo zřízen pákistánskou vládou (formálně vzato na základě speciálního prezidentského dekretu) způsobem souladným s platnými předpisy, sám o sobě nestačí k závěru, že by bylo lze přehlížet jeho právní samostatnost, respektive považovat pákistánskou vládu za stranu rozhodčí i hlavní smlouvy.²⁷⁵

Následně se rozhodčí tribunál zaměřil na posouzení chování a jednání stran před, v průběhu a po uzavření hlavní Smlouvy, zejména na jejich úlohu při vyjednávání, provádění a ukončení Smlouvy. V tomto směru uzavřel, že Trust byl organicky i operativně (funkčně) pod striktní kontrolou pákistánské vlády, jeho finanční i organizační nezávislost byla převážně teoretická a všechno týkající se Smlouvy bylo vždy činěno vládou společně s Trustem. Přestože byl Trust teoreticky samostatnou právní entitou, fakticky jednal jako součást pákistánské vlády, s níž byl plně propojen; navíc byl dočasně zařízen na základě politického rozhodnutí pouze za účelem realizace Smlouvy a k jeho zániku došlo rovněž toliko s ohledem na příslušné politické změny.²⁷⁶

Rozhodčí tribunál nakonec dospěl k závěru, že Trust byl pouhým alter egem pákistánské vlády a ve světle chování a jednání všech zúčastněných stran před, v průběhu a po uzavření Smlouvy byla právě pákistánská vláda ve své podstatě skutečně

---

²⁷⁴ Srov. bod 33 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah* obsahující citace z nálezu.

²⁷⁵ Srov. tamtéž, bod 35.

²⁷⁶ Srov. bod 37 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

zainteresovanou stranou Smlouvy, protože byla vázána Smlouvou i rozhodčí doložkou v ní obsaženou.²⁷⁷

„Therefore, the Trust appears as having been no more than the alter ego of the Defendant which appears, in substance, as the real party in interest, and therefore as the proper party to the Agreement and to the Arbitration with the Claimant.“²⁷⁸

Rozhodčí tribunál tak při posuzování otázky aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na pákistánskou vládu coby třetí osobu zohledňoval dvě roviny. První rovinou byl vztah mezi Trustem a pákistánskou vládou, na který rozhodčí senát uplatnil doktrínu alter ega. Druhou rovinou byla míra zapojení pákistánské vlády do vyjednávání, provádění a ukončení Smlouvy, což v očích rozhodčího senátu odůvodnilo předpoklad existence společné vůle stran (*common intention*), aby vláda byla skutečnou stranou (*true party*) Smlouvy (a tím i v ní obsažené rozhodčí doložky). Tento předpoklad byl dle rozhodčího senátu podle všeho naplněn.

8.4. NÁSLEDNÉ ŘÍZENÍ PŘED ANGLICKÝMI SOUDY

Po vydání konečného nálezu podala společnost Dallah v Anglii návrh na uznání a výkon konečného nálezu proti pákistánské vládě. V říjnu 2006 vydal příslušný anglický soudce rozhodnutí (*Order*), kterým prohlásil vykonatelnost konečného nálezu v Anglii; pákistánská vláda se však proti tomuto rozhodnutí úspěšně odvolala (srpen 2008). Proti tomuto se naopak neúspěšně odvolala společnost Dallah k anglickému *Court of Appeal* (červenec 2009) a celá věc se nakonec dostala až před Nejvyšší soud UK.²⁷⁹ V mezidobí (konkrétně v srpnu 2009) společnost Dallah podala návrh na prohlášení vykonatelnosti konečného nálezu rovněž ve Francii. Naopak v prosinci 2009 pákistánská vláda podala ve Francii návrh na zrušení všech tří výše uvedených nálezů (viz níže).

---

²⁷⁷ Srov. též *Born & Jorek 2011*.

²⁷⁸ Srov. bod 37 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah* obsahující citace z nálezu.

²⁷⁹ Srov. bod 10 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*:
„Leave to enforce the final award in England was given by Order of Christopher Clarke J dated 9 October 2006 on a without notice application by Dallah. The Government’s application to set aside the leave led to a three day hearing with oral evidence before Aikens J in July 2008. His judgment setting aside the Order is dated 1 August 2008 (...). A further three day hearing led to the Court of Appeal’s dismissal of Dallah’s appeal on 20 July 2009 (...), against which the present appeal lies.“

Pro účely této práce (a s ohledem na její omezený rozsah) není možné zabývat se všemi detaily rozhodnutí Nejvyššího soudu UK ve věci *Dallah*. Podstatné je, jak se Nejvyšší soud UK vypořádal s otázkou, (i) zda v posuzovaném případě existovala společná vůle stran (*common intention*), aby pákistánská vláda byla skutečnou stranou Smlouvy, a byla tak vázána i smlouvou rozhodčí (otázka vymezená soudcem lordem Mancem²⁸⁰), respektive (ii) za jakých okolností by bylo lze aplikovat rozhodčí smlouvu na třetí osoby (otázka vymezená soudcem lordem Collinsem²⁸¹).²⁸²

Společnost *Dallah* argumentovala tím, že pákistánská vláda vždy fakticky byla nejmenovanou stranou Smlouvy (*unnamed party to the Agreement*) obsahující rozhodčí doložku. Soudce lord Mance v odůvodnění svého stanoviska shrnul, že tento argument byl v řízení před anglickými soudy postaven na tvrzení, že mezi stranami existovala společná vůle (*common intention*), aby pákistánská vláda byla skutečnou stranou (*true party*) Smlouvy (a byla tak vázána i rozhodčí smlouvou), přestože v ICC arbitráži společnost *Dallah* tvrdila, že Trust byl toliko alter egem pákistánské vlády, případně že pákistánská vláda byla právním nástupcem Trustu, a tak na ni přešly jeho práva a povinnosti podle Smlouvy.²⁸³

---

²⁸⁰ Srov. bod 2 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*:
„*The central issue before the English courts is whether the Government can establish that, applying French law principles, there was no such ‘common intention’ on the part of the Government and Dallah as would make the Government a [true] party [to the Agreement and as such to the arbitration clause].*“

²⁸¹ Srov. bod 73 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*:
„*The main issue involves consideration of these questions: (...) (b) the application of arbitration agreements to non-signatories (including States) in French law, and the role of transnational law or rules of law in French law (...).*“

²⁸² V anglickém soudnictví je zvykem, že všichni rozhodující soudci dávají k projednávané věci své vlastní odůvodněné stanovisko; často se však (zpravidla stručně) připojí ke stanovisku jiného soudce. To ostatně vyplývá i ze samotného *Rozhodnutí UKSC/Dallah*, kde klíčová stanoviska vydali soudci lord Mance a lord Collins a stanoviska zbývajících tří soudců na ně *de facto* pouze odkazují.

²⁸³ Srov. bod 11 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*:
„*The ‘validity’ of the arbitration agreement depends in the present case upon whether there existed between Dallah and the Government any relevant arbitration agreement at all. Dallah’s case is that the Government has at all times been an unnamed party to the Agreement containing the arbitration clause. Before the English courts, this case has been founded on a submission that it was the common intention of the parties that the Government should be such a party to the Agreement. Before the arbitral tribunal Dallah put the matter differently. It argued that either the Trust was the alter ego of the Government or the Government was the successor to the Trust or to the rights and obligations which the Trust had under the Agreement prior to its demise. Neither of these ways of putting the case is now pursued.*“

Pákistánská vláda naproti tomu ve stručnosti trvala na svém stanovisku, že mezi ní a společností Dallah neexistuje platná rozhodčí smlouva (ani Smlouva), protože v souladu s článkem V (1) (a) Newyorské úmluvy žádala odepření uznání a výkonu konečného nálezu v Anglii.

Pokud jde o otázku existence společné vůle stran uzavřít rozhodčí smlouvu (resp. též Smlouvu), Nejvyšší soud UK zdůraznil, že existuje značný rozdíl mezi závěrem (a důkazy jej prokazujícími), že jedna ze stran smlouvy je pouhým alter egem třetí osoby, a mezi závěrem, že existuje společná vůle stran, aby třetí osoba byla stranou smlouvy uzavřené s jinou stranou (tj. s jednou ze strany smlouvy). První závěr závisí na vlastnostech a vztahu jedné ze stran smlouvy a třetí osoby; druhý závěr závisí na společné vůli druhé strany smlouvy a třetí osoby (příp. i na vůli první strany smlouvy):

„There is a considerable difference between a finding (and between the evidence relevant to a finding) that one of two contracting parties is the alter ego of a third person and a finding that it was the common intention of the other party to the contract that the third person should be a party to the contract made with the first party. The former depends on the characteristics and relationship of the first contracting party and the third person. The latter depends on a common intention on the part of the second contracting party and the third person (and possibly also on the part of the first contracting party [...]).“²⁸⁴

Jinými slovy, je-li smlouva (obsahující rozhodčí doložku) formálně uzavřena mezi stranami A a B a strana C je onou pomyslnou třetí osobou (*non-signatory*), pak prokázání závěru o existenci alter ega bude záviset na vlastnostech a povaze vztahu strany A se stranou C, kdežto prokázání závěru o existenci společné vůle (*common intention*) bude záviset na společné vůli strany B uzavřít smlouvu se stranou C.

Podle Nejvyššího soudu UK se však rozhodčí tribunál (dostatečně) nezabýval otázkou existence společné vůle společnosti Dallah a pákistánské vlády, aby druhá jmenovaná jako třetí osoba byla skutečnou stranou rozhodčí smlouvy (resp. i Smlouvy). Lord Mance podotkl, že i kdyby tomu tak bylo, test použitý rozhodčím tribunálem není dostatečný pro závěr o existenci společné vůle stran podle rozhodného francouzského práva (lord Mance se v tomto směru odvolal na závěry vyplývající z rozhodnutí

---

²⁸⁴ Srov. bod 39 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah* obsahující citace z nálezu.

francouzského soudu ve věci *Dalico*²⁸⁵ a tomu předcházející judikatury;²⁸⁶ pro úplnost lze uvést, že francouzské právo bylo v řízení před anglickými soudy prokazováno formou znaleckých posudků a prohlášení).

Pokud jde o otázku, za jakých okolností by bylo lze aplikovat rozhodčí smlouvu na třetí osobu (v souladu s rozhodným francouzským právem), Nejvyšší soud UK uzavřel, že rozhodčí senát měl aplikovat následující test, aby mohl případně dospět k závěru, že pákistánská vláda (tj. třetí osoba) byla skutečnou (byť nejmenovanou) stranou rozhodčí smlouvy (obsažené ve Smlouvě).²⁸⁷

S ohledem na ustálený princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy (doložky) od smlouvy hlavní lze podle soudu rozhodčí smlouvu v mezinárodním obchodním styku vztáhnout na třetí osobu přímo zapojenou do realizace smlouvy hlavní, prokáže-li se, že příslušná smluvní situace (*contractual situation*), vzájemné aktivity a běžné obchodní styky mezi stranami (tj. mezi stranou hlavní smlouvy a třetí osobou) umožňují předpokládat, že tyto strany souhlasily s rozhodčí smlouvou, jejíž existence a rozsah jim byl znám, přestože nejsou signatáři hlavní smlouvy, v níž je daná rozhodčí smlouva formálně obsažena:

*„According to the customary practices of international trade, the arbitration clause inserted into an international contract has its own validity and effectiveness which require that its application be extended to the parties directly involved in the performance of the contract and any disputes which may result therefrom, provided that it is established that their contractual situation, their activities and the normal commercial relations existing between the parties allow it to be presumed that they have accepted the arbitration clause of which they knew the existence and scope, even though they were not signatories of the contract containing it.“*²⁸⁸

---

²⁸⁵ Srov. rozhodnutí francouzského soudu *Cour de cassation* ve věci *Municipalité de Khoms El Mergeb v. Dalico* ze dne 20. 12. 1993, [1994] 1 Rev. Arb. 116.

²⁸⁶ Srov. rozhodnutí francouzských soudů uvedená v bodě 18 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

²⁸⁷ Srov. body 14, 18 a 39–40 (lord Mance) a body 118–122 (lord Collins) odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

²⁸⁸ Srov. body 18 a 120 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*, jež shodně odkazují na rozhodnutí francouzského soudu *Cour d'appel de Paris* ve věci *Orri v. Société des Lubrifiants Elf Aquitaine* ze dne 11. 1. 1990. Lord Collins používá překlad v detailech se lišící.

Přehledněji řečeno, rozhodčí smlouvu lze podle Nejvyššího soudu UK aplikovat v mezinárodní obchodní arbitráži na třetí osobu za předpokladu, že:

- daná třetí osoba je přímo zapojena do realizace hlavní smlouvy; a
- s ohledem na skutkové okolnosti případu (tj. s ohledem na zapojení stran do a jejich chování při vyjednávání, provádění a ukončení hlavní smlouvy)²⁸⁹ lze předpokládat, že mezi stranami existuje společná vůle, aby třetí osoba byla vázána rozhodčí smlouvou; *příčemž*
- obě strany jsou srozuměny s existencí a rozsahem rozhodčí smlouvy.

Nejvyšší soud UK po vlastním přezkoumání skutkových okolností případu uzavřel, že rozhodčí tribunál dospěl k nedůvodnému závěru o tom, že by pákistánská vláda byla skutečnou stranou (*true party*) Smlouvy, a tím i rozhodčí smlouvy, resp. že by zde existovala společná vůle stran (*common intention*), aby tomu tak bylo.²⁹⁰

S ohledem na „jednoznačnost“ závěrů Nejvyššího soudu UK se ale na tomto místě sluší připomenout, že rozhodčí tribunál podle všeho neaplikoval kritéria odlišná zásadně (pokud vůbec) od kritérií vymezených anglickými soudy. Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodčí tribunál rozšířil účinky rozhodčí smlouvy (resp. též Smlouvy) na pákistánskou vládu (třetí osobu) s ohledem na její přímé zapojení do kontraktačního procesu a faktické realizace Smlouvy, což mělo založit předpoklad existence společné vůle stran, že vláda byla skutečnou stranou obou smluv. Rozhodčí tribunál přitom nezkoumal nic jiného než chování a jednání stran před, v průběhu a po uzavření Smlouvy (tedy příslušnou smluvní situaci, vzájemné aktivity a běžné obchodní styky stran).

8.5. NÁSLEDNÉ ŘÍZENÍ PŘED FRANCOUZSKÝMI SOUDY

V srpnu 2009, tj. v průběhu řízení o uznání a výkon konečného nálezu před anglickými soudy podala společnost Dallah nový návrh na prohlášení vykonatelnosti konečného nálezu, tentokrát ve Francii (na jejímž území byl konečný nález v rámci ICC arbitráže domicilované v Paříži z právního hlediska vydán). Z veřejně dostupných zdrojů

---

²⁸⁹ Lord Collins to parafrázoval srozumitelněji (srov. bod 119 odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*): „[T]he courts will consider the involvement and behaviour of all the parties during the negotiation, performance and, if applicable, termination of the underlying agreement.“

²⁹⁰ Srov. body 41–66 (lord Mance) a body 132–147 (lord Collins) odůvodnění *Rozhodnutí UKSC/Dallah*.

lze seznat, že společnosti Dallah se u francouzského soudu skutečně podařilo získat prohlášení o vykonatelnosti.²⁹¹

V prosinci 2009 naopak pákistánská vláda podala ve Francii návrh na zrušení všech tří výše uvedených nálezů vydaných v rámci ICC arbitráže, a to podle článku 1502(1) francouzského občanského soudního řádu.²⁹² Pákistánská vláda v řízení znovu namítala, že vůbec nebyla stranou rozhodčí smlouvy (ani Smlouvy jako takové), a rozhodčí tribunál tudíž neměl pravomoc spor v rámci ICC arbitráže rozhodovat.

Bez ohledu na skutečnost, že před anglickými soudy probíhalo paralelní řízení o uznání a výkonu konečného nálezu, francouzské soudy mohly v řízení pokračovat, jelikož podle Newyorské úmluvy jsou příslušné pro řízení o zrušení „francouzského“ rozhodčího nálezu.²⁹³ V únoru 2011 tak francouzský soud *Cour d'appel de Paris* vydal rozhodnutí,²⁹⁴ které zcela kontrastuje s výše uvedenými závěry Nejvyššího soudu UK.

Francouzský odvolací soud, který posoudil totožné skutkové okolnosti a použil stejné rozhodné právo jako předtím soudy anglické, dospěl bez problémů k závěru, že pákistánská vláda vždy jednala, jako by byla Smlouvou vázána. Míra zapojení vlády do realizace Smlouvy při absenci konkrétních kroků Trustu a její role v předmluvní (kontraktační) fázi potvrzují, že založení Trustu bylo čistě formální a pákistánská vláda i společnost Dallah se vždy chovaly, jako by vláda byla skutečnou (ekonomickou) stranou celého projektu.²⁹⁵

---

²⁹¹ Srov. např. *Born & Jorek 2011*.

²⁹² Toto ustanovení umožňuje podat odvolání proti rozhodnutí o uznání a výkonu rozhodčího nálezu vydaného ve Francii ve věci mezinárodní arbitráže v případě neexistence rozhodčí smlouvy; srov. francouzský občanský soudní řád (dostupné on-line, cit. 15. 7. 2015).

²⁹³ Srov. článek VI Newyorské úmluvy; či KHAYAT, D., ABU-MANNEH, R., SIRHAN, W.: „London Says ‘No’ and Paris Says ‘Oui’ on Enforcement: Contrasting the English and French Court Decisions in Dallah v. Pakistan“. In: *Mayer Brown Article*, Mayer Brown, prosinec 2011 (dostupné on-line, cit. 14. 7. 2015).

²⁹⁴ Srov. *Rozhodnutí CAP/Dallah*.

²⁹⁵ Srov. s. 6 odůvodnění *Rozhodnutí CAP/Dallah*: „*Mais considérant que dans la période d'exécution contractuelle [...] le Gouvernement [du Pakistan] s'est comporté comme si le Contrat était le sien ; que cette implication du Gouvernement [...] sans qu'il soit fait état d'actes accomplis par le Trust, comme son comportement lors des négociations pré-contractuelles confirment que la création du Trust était purement formelle, et que le Gouvernement [...] comme DALLAH en convenait s'est comporté comme la véritable partie pakistanaise lors de l'opération économique.*“ Srov. též *Born & Jorek 2011*.

Jak shrnuje Born a všímá si i řada dalších pozorovatelů, francouzský soud vzal široce a pragmaticky v potaz faktické chování stran, především přímé (za pákistánskou stranu výlučné) zapojení pákistánské vlády do vyjednávání Smlouvy, její následné realizace i ukončení.²⁹⁶

8.6. KRITICKÉ ZHDNOCENÍ PŘÍPADU *DALLAH v. PÁKISTÁN*

Nelze se divit kritice, jež se na rozdílnost závěrů anglických a francouzských soudů ve věci *Dallah v. Pákistán* snesla napříč mezinárodní arbitrážní komunitou. Born²⁹⁷ poukázal na to, že případ byl učebnicovou ukázkou situace, kdy měl anglický soud odložit rozhodnutí o uznání a výkonu cizího nálezu v souladu s článkem VI Newyorské úmluvy,²⁹⁸ s ohledem na probíhající řízení o zrušení („francouzského“) nálezu vedené před francouzskými soudy. Zdůraznil přitom, že anglický soud stál před rozhodnutím, kde klíčovou otázkou bylo třeba posoudit podle francouzského práva, k čemuž je francouzský soud z nejpovolanějších. Podle Borna tak bylo otázkou běžného selského rozumu a soudní opatrnosti, aby Nejvyšší soud UK vyčkal rozhodnutí francouzských soudů. Kromě toho Born poukázal na skutečnost, že anglický soud postupoval zcela zjevně nesprávně při věcné analýze skutečného chování a jednání stran ve světle rozhodného francouzského práva. Nejvyšší soud UK podle něj ignoroval ty skutkové okolnosti, jež byly klíčové pro rozhodnutí francouzského soudu: (i) výhradní zapojení pákistánské vlády do celého kontraktačního procesu (tj. do vyjednávání Smlouvy); dále fakt, že (ii) zasedáním správní rady předsedal pákistánský premiér, ačkoli formálně neměl v Trustu žádnou funkci; a konečně, že (iii) Turst byl zřízen a následně i zrušen účelově na základě politických rozhodnutí pákistánské vlády.

---

²⁹⁶ Srov. *Born & Jorek 2011*. KHAYAT, D., ABU-MANNEH, R., SIRHAN, W.: *op. cit.* CLARK, J.: „Paris Court of Appeal upholds ICC award in Dallah case“. In: *Practical Law*, Thomson Reuters, březen 2011 (dostupné on-line, cit. 14. 7. 2015). MAYER, P.: „The Extension of the Arbitration Clause to Non-Signatories – The Irreconcilable Positions of French and English Courts“. In: 27(4) *American University International Law Review* 831 (2012).

²⁹⁷ Srov. *Born & Jorek 2011*.

²⁹⁸ Ustanovení článku VI Newyorské úmluvy stanoví:
„Jestliže byla podána žádost za zrušení nebo odklad výkonu nálezu u příslušného orgánu, zmíněného v čl. V odst. 1 písm. e), úřad, u něhož je nález uplatňován, může, pokládá-li to za vhodné, odložit rozhodnutí o výkonu nálezu a může také na žádost strany domáhající se výkonu nálezu, nařídit straně druhé, aby složila přiměřenou jistotu.“

Grierson & Taok upozornili, že anglické soudy se při posuzování kontraktačního procesu soustředily na skutečnost, že došlo k úmyslné „změně“ osoby na pákistánské straně, a to z pákistánské vlády coby signatáře předběžné dohody (*Memorandum of Understanding*) na Trust coby signatáře Smlouvy. Francouzské soudy se naopak soustředily na podstatu předsmulvních jednání.²⁹⁹ Na „záměnu“ osob na pákistánské straně poukázal rovněž Mayer, který v tom společně s anglickými soudy viděl jasný úmysl pákistánské vlády nebýt stranou rozhodčí smlouvy (resp. Smlouvy obsahující rozhodčí doložku). Francouzské soudy se podle něj (v souladu s principem dobré víry, jež je nicméně vzdálen anglické právní mentalitě) soustředily na to, že odepření výkonu rozhodčího nálezu by pro společnost Dallah ve své podstatě znamenalo odepření spravedlnosti (*denial of justice*), jelikož na základě účelového politického rozhodnutí pákistánské vlády a jen několik měsíců po uzavření Smlouvy jednoduše přišla o pomyslnou smluvní protistranu.³⁰⁰

Khayat, Abu-Manneh & Sirhan zase zdůraznili, že francouzské soudy zaujaly oproti soudům anglickým zásadně odlišný postoj ve vztahu ke klíčové korespondenci a komunikaci, která mezi stranami probíhala po uzavření Smlouvy, a přiřadily jí jiný obsahový význam i větší důkazní váhu.³⁰¹

S ohledem na výše uvedené se dokáží ztotožnit s kritikou, která v případě *Dallah v. Pákistán* zazněla stran rozhodnutí Nejvyššího soudu UK. Ctihodní soudci anglické nejvyšší soudní instance se zaměřili spíše na formalistickou aplikaci teoretických testů, namísto posouzení specifických okolností konkrétního případu.

Je však třeba doplnit, že zásadně rozdílný přístup anglických a francouzských soudů k posouzení významu předsmulvních jednání lze v širším kontextu poměrně logicky vysvětlit. Angličtí soudci totiž v souladu se svou právní erudicí jen velmi obtížně přisoudí jakkoli specifický právní význam samotnému kontraktačnímu procesu, neboť anglické právo jednoduše nezná institut tzv. předsmulvních odpovědnosti (*culpa in*

---

²⁹⁹ Srov. GRIERSON, J., TAOK, M.: „*Dallah: Conflicting Judgments from the U.K. Supreme Court and the Paris Cour d’Appel*“. In: 28(4) *Journal of International Arbitration* 407 (2011); s. 416.

³⁰⁰ Srov. MAYER, P.: *op. cit.*; s. 836.

³⁰¹ Srov. KHAYAT, D., ABU-MANNEH, R., SIRHAN, W.: *op. cit.*

contrahendo) ani koncept dobré víry v právu vůbec (v anglickém právu by byla nevynutitelná i výslovná dohoda stran vyjednávat v dobré víře).³⁰²

Základní komparací významných evropských právních řádů zjistíme, že ne všechny institut *culpy in contrahendo* znají. Výslovnou zákonnou úpravu předsmulvné odpovědnosti najdeme například v německém, řeckém, italském či portugalském právu. Ve finském, francouzském či španělském právu je předsmulvné odpovědnost součástí deliktního práva, v rakouském nebo švýcarském právu je dovozována implicitně z jiných zákonných ustanovení a v dánském, norském či švédském právu pak z obecných právních principů. Naproti tomu anglické, irské či skotské právo předsmulvné odpovědnost v principu vůbec neuznává.³⁰³ Pokud však předsmulvné odpovědnost jednotlivé právní řády připouští, její podstatou je široce chápaná ochrana dobré víry, spočívající v kombinaci ochrany dobrých mravů a dobré víry ve vztahu k chování účastníků při kontraktaci, případně dále ve spojení s obecnou povinností nikomu nepůsobit škodu.³⁰⁴

Jak již bylo uvedeno, francouzský právní řád předsmulvné odpovědnost připouští, ten anglický nikoliv; v jistém slova smyslu a při znalosti daného kontextu se pak rozdílným závěrům Nejvyššího soudu UK a *Cour d'appel de Paris* nelze úplně divit.

V rámci této práce je klíčové, jaký závěr lze z případu *Dallah v. Pákistán* dovodit v otázce aplikovatelnosti rozhodčí doložky na třetí osoby. Rozhodčí senát, anglické i francouzské soudy byly zajedno v tom, že na případ uplatnily „nadnárodní obecné zásady a zvyklosti odrážející základní požadavky spravedlnosti a koncept dobré víry

---

³⁰² Srov. rozhodnutí anglického soudu *House of Lords of the United Kingdom* ve věci *Walford v Miles* ze dne 23. 1. 1992, [1992] 2 AC 128:

„[T]he concept of a duty to carry on negotiations in good faith is inherently repugnant to the adversarial position of the parties when involved in negotiations. Each party to the negotiations is entitled to pursue his (or her) interest, so long as he avoids making misrepresentations.“

Srov. též O’SULLIVAN, J., HILLIARD, J.: *The Law of Contract*. Páté vydání. Gosport: Oxford University Press, 2012, s. 78–80.

³⁰³ Srov. CARTWRIGHT, J., HESSELINK, M.: *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge University Press, 2008; s. 60–61.

³⁰⁴ Srov. CIENCIALA, R.: „Teoretické aspekty předsmulvné odpovědnosti a právní povinnosti v procesu kontraktace“. In: Gerloch, A., Beran, K. a kol.: *Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu*. Praha: Leges, 2014; s. 124. Případně HRÁDEK, J.: *Předsmulvné odpovědnost: Culpa in contrahendo*. První vydání. Praha: Auditorium, 2009; s. 19.

v *mezinárodním obchodě*³⁰⁵ coby součást rozhodného práva. Nabízí se tak otázka, zda lze z případu *Dallah v. Pákistán* dovodit zobecňující podmínky, za nichž je principiálně možné rozšířit rozhodčí smlouvu na třetí osobu.

Závěry Nejvyššího soudu UK lze co nejstručněji shrnout tak, že případ bylo třeba posoudit ve světle dvou testů: (i) testu společné vůle stran být vázán rozhodčí smlouvou (*common intention*), který rozhodčí tribunál údajně vůbec neprovedl; a (ii) testu přímého zapojení třetí osoby do kontraktačního procesu a realizace Smlouvy (*direct involvement*), který rozhodčí tribunál údajně provedl nesprávně. Závěry francouzského soudu *Cour d'appel de Paris* lze naopak co nejstručněji shrnout tak, že tento soud stejně jako rozhodčí tribunál nečinil formálního (či zásadního) rozdílu mezi oběma zmíněnými testy, když druhý z nich (*direct involvement*) považoval za nedílnou součást testu prvního (*common intention*).

„[T]he Supreme Court drew a distinction between (a) the common intention test (i.e., whether the parties intended the GoP to be a party to the arbitration agreement) and (b) the direct involvement test that had been applied by the Tribunal (i.e., whether the GoP had been directly involved in the negotiation and performance of the contract). (...) The distinction drawn here by the Supreme Court contrasts with the approach taken by the Cour d'appel in Dallah, where it focused on the GoP's involvement in the negotiation and performance of the Agreement. In other words, the Cour d'appel in Dallah treated the involvement test as being part and parcel of the common intention test.“³⁰⁶

Pokud bychom na tomto místě chtěli shora uvedené zobecnit, dovolím si navázat na již popsanou situaci, kdy hlavní smlouva obsahující rozhodčí doložku byla formálně uzavřena mezi stranami A a B a strana C je onou pomyslnou třetí osobou (*non-signatory*). Osobně se domnívám, že přístup Nejvyššího soudu UK je logický co do své podstaty v tom směru, že test *common intention* skutkově skutečně závisí na společné vůli strany B a C, aby strana C byla příslušnou smlouvou vázána namísto strany A, kdežto test *direct involvement* závisí fakticky na vlastnostech a specifické povaze

---

³⁰⁵ Srov. pozn. č. 274 výše:

„[T]ransnational general principles and usages reflecting the fundamental requirements of justice in international trade and the concept of good faith in business.“

³⁰⁶ Srov. GRIERSON, J., TAOK, M.: *op. cit.*; s. 417.

vztahu strany A se stranou C. V konečné fázi je však potřeba učinit oba výše popsané testy, aby bylo lze dospět (po posouzení všech podstatných skutkových okolností případu) k důvodnému závěru o ne/aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu. Z praktického hlediska je tedy bezpředmětné, zda rozhodce (soudce) uskuteční každý test formálně „samostatně“, či druhý (*direct involvement*) jako nedílnou součást prvního (*common intention*).

9. ZÁVĚR

V samém úvodu této práce jsem si položil otázku, zda vůbec, případně za jakých podmínek mohou být rozhodčí smlouvou (*an agreement to arbitrate*) vázány rovněž třetí osoby coby její nesignatáři (*non-signatories*), tj. osoby, které danou smlouvu formálně nepodepsaly (neuzavřely). **Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že odpověď na první část otázky je kladná, jelikož nepochybně mohou nastat situace, kdy rozhodčí smlouvou bude vázána i třetí osoba jako její nesignatář.**

Uvedený závěr je předně umožněn díky tzv. principu oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní. V mezinárodní arbitrážní praxi jej lze považovat za jistou notorietu, stejně tak je přijímán v české právní doktríně i judikatuře. V tomto kontextu je proto třeba důrazně odmítnout excesivní a nedůvodné závěry vyplývající z nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 4084/12. V podrobnostech se odkazují na kapitolu druhou. Stran odpovědi na druhou část shora uvedené otázky (tj. podmínky, za nichž mohou být rozhodčí smlouvou vázány třetí osoby), lze uvést následující.

V zásadě za nespornou můžeme považovat otázku aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osoby v případech právního nástupnictví stran smlouvy hlavní. Dojde-li k právnímu nástupnictví, dotčená třetí osoba (tj. právní nástupce) je rozhodčí smlouvou vázána přímo a bez dalšího, a to v případech univerzální i singulární sukcese. Tento závěr se přitom prokazatelně uplatní v mezinárodní obchodní arbitráži napříč všemi klíčovými jurisdikcemi a obtož rovněž v českém kontextu. Uvedený závěr plyne jednak přímo z ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení, jednak je v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu ČR i se závěry české právní doktríny. K přechodu rozhodčí smlouvy na právního nástupce podle citovaného ustanovení dochází přímo ze zákona (*ex lege*), pročež ve vztahu k rozhodčí smlouvě není třeba činit jakékoli zvláštní právní jednání. Na tom ničeho nemění ani princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní.

Pokud jde o specifické případy vázanosti nabyvatele směnky rozhodčí smlouvou sjednanou mezi remitentem (původním směnečným věřitelem) a směnečným dlužníkem, na základě ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR lze uzavřít, že pozdější nabyvatel směnky je takovou rozhodčí smlouvou vázán toliko za předpokladu, že směnka na něj byla převedena rubopisem (indosamentem) po protestu pro neplacení nebo po uplynutí

lhůty k protestu. Dále platí, že insolvenční správce je jasně vázán rozhodčí smlouvou sjednanou dříve insolvenčním dlužníkem (úpadcem). V podrobnostech se odkazují na kapitolu třetí.

Nejasná či spíše negativní je ale odpověď na otázku aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osoby. V mezinárodní arbitrážní praxi obecně platí, že ručitel *per se* není stranou hlavního závazku, pročež zpravidla nebude ani stranou rozhodčí smlouvy (doložky) obsažené ve smlouvě hlavní sjednané mezi věřitelem a primárním dlužníkem.

V rámci české právní úpravy pak nepřichází v úvahu byť jen potenciální možnost aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na ručitele jako třetí osobu s ohledem na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu ČR. Podle ní z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení (a to ani z § 2 odst. 4 ZRŘ, které se v tomto směru tak říkajíc nabízí) nevyplývá, že by se rozhodčí smlouva měla či vůbec mohla bez dalšího vztahovat i na ručitelský závazek, a to ani v případě, že je rozhodčí smlouva obsažena přímo ve smlouvě hlavní společně s ručitelským prohlášením (je-li vše sjednáno na téže listině), dokonce ani za situace, kdy existuje totožnost osoby ručitele a individuálního statutárního orgánu primárního dlužníka. V podrobnostech se odkazují na kapitolu čtvrtou.

Odlíšné jsou však případy, kdy dochází k aplikovatelnosti rozhodčí doložky na tzv. oprávněnou třetí osobu na základě smlouvy hlavní uzavřené v její prospěch a obsahující danou rozhodčí doložku. V takových případech platí, že oprávněná třetí osoba se vůči signatáři smlouvy hlavní může dovolávat související rozhodčí smlouvy vždy, když má ze smlouvy hlavní nějaký podstatný materiální nárok (prospěch) – jde o tzv. aktivní rozhodčí legitimaci oprávněné třetí osoby. Současně ale platí, že pokud se oprávněná třetí osoba daného nároku aktivně domáhá, je povinna podrobit se (strpět) projednání sporu v rozhodčím řízení na základě sjednané rozhodčí smlouvy – jde o jeden z případů tzv. pasivní rozhodčí legitimace oprávněné třetí osoby.

Jinými slovy, jestliže se oprávněná třetí strana jako žalující strana aktivně domáhá vůči signatáři hlavní smlouvy jako žalované straně svého podstatného materiálního nároku vyplývajícího ze smlouvy hlavní sjednané v její prospěch a obsahující rozhodčí doložku, má oprávněná třetí strana právo a současně povinnost projednat daný spor v arbitráži na základě příslušné rozhodčí smlouvy. Stejnou povinnost však nelze bez

dalšího dovodit v případech, kdy by oprávněná třetí strana měla vystupovat výhradně jako žalovaná strana (tj. kdy zcela absentuje jakýkoli projev vůle oprávněné třetí osoby domáhat se ze smlouvy hlavní čehokoli, protože není jakkoli projevena její vůle v tom směru, že daný spor má být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení).

Shora uvedené závěry vyplývají nejenom z mezinárodní arbitrážní praxe, ale též z české právní úpravy. V tomto směru je klíčové ustanovení § 1767 nového občanského zákoníku výslovně upravující možnost uzavření smlouvy ve prospěch třetí osoby. Z judikatury Nejvyššího soudu ČR přitom jednoznačně vyplývá závěr, že jako smlouvu ve prospěch třetí osoby lze v principu uzavřít jakoukoli smlouvu, kterou může být i smlouva rozhodčí. Konečně se domnívám, že ustanovení § 2 odst. 3 písm. b) zákona o rozhodčím řízení (upravující mimo jiné tzv. neomezený kompromis) musí být ve světle shora uvedeného vykládáno v tom smyslu, že nevyklučuje možnost uzavření rozhodčí smlouvy na základě veřejné rozhodčí nabídky. Proto se nemohu ztotožnit se závěry vyplývajícími z rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011, které považuji za nedůvodné a v každém případě za překonané v důsledku přijetí nové soukromoprávní úpravy. V podrobnostech se odkazuji na kapitolu pátou.

Zřejmě nejkontroverznější možností je aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě tzv. koncernové teorie (*group of companies doctrine*), která umožňuje extenzi rozhodčí smlouvy na nesignatářskou koncernovou společnost jako specifickou třetí osobu. Podstatou koncernové teorie je pomyslná vázanost koncernově propojených společností jednou a toutéž rozhodčí smlouvou, je-li alespoň jedna z nich formálním signatářem dané smlouvy.

Právě existence podnikatelského uskupení dává specifický rozměr posuzování jednání nesignatářské koncernové společnosti coby výrazu jejího souhlasu s dotčenou rozhodčí smlouvou. Rozhodčí smlouva tak na základě koncernové teorie působí na straně jedné (zejména žalované) paralelně jednak na původní signatářskou společnost, jednak na nesignatářskou koncernovou společnost jako třetí osobu (neboť v praxi budou na základě koncernové teorie žalovány zpravidla obě koncernové společnosti současně). Velmi výstižně to shrnuje Born:

„Properly understood, the group of companies doctrine rests on the presumption that commercial parties within corporate groups engaged in a business transaction will ordinarily desire – when entering into a contract – that their arbitration

agreements provide efficient, centralized dispute resolution mechanisms for all disputes relation to a particular transaction. That assumption, in turn, argues for interpreting an arbitration agreement to encompass those members of a corporate group, involved in a transaction, without altering the identities of the parties to the underlying contract.“³⁰⁷

K vázanosti nesignatářské koncernové společnosti rozhodčí smlouvou uzavřenou jinou koncernovou společností na základě koncernové teorie však dochází toliko při kumulativním splnění následujících podmínek: (i) existuje-li, resp. je-li prokázána silná (těsná) koncernová propojenost signatářské a nesignatářské společnosti; (ii) existuje-li, resp. je-li prokázána aktivní (významná) účast nesignatářské společnosti na vlastním procesu uzavírání, realizaci a ukončování hlavní smlouvy obsahující rozhodčí smlouvu; a (iii) existuje-li, resp. je-li prokázána společná vůle (úmysl) všech stran rozhodovat spory v arbitráži.

Jde-li o potenciální aplikovatelnost koncernové teorie v českém právu rozhodčího řízení, přestože lze vyjít jednak z ustanovení § 2 odst. 3 písm. b) zákona o rozhodčím řízení (upravující mj. neomezený kompromis), jednak z ustanovení nového občanského zákoníku stran možnosti uzavírání smluv ve prospěch třetí osoby (respektive o plnění třetí osoby) a podpůrně též z úpravy civilního sporného řízení, osobně se domnívám, že extenze rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě uvedené doktríny je v české arbitrážní praxi velmi nepravděpodobná. V podrobnostech se odkazuji na kapitolu šestou. Je-li proto v obchodní praxi žádoucí zajistit alespoň potenciální aplikovatelnost koncernové teorie, jeví se jako vhodné sjednat v rozhodčí smlouvě jako místo arbitráže Francii nebo Kanadu, chceme-li naopak aplikovatelnost doktríny najisto vyloučit, jeví se jako vhodné místo rozhodčího řízení Anglie.

Jinou otázkou je možnost extenze rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě teorie alter ega (v kontextu protržení firemního závoje). Podstatou této doktríny je komplexně – především majetkově – postihnout excesivní (podvodný) výkon nadvlády osoby stojící v pozadí společnosti (od jejíž právní autonomie má být odhlédnuto) a představující její alter ego, a to s ohledem na zásady spravedlnosti a dobré víry.

---

³⁰⁷ Srov. *Born 2014*, s. 1453.

V mezinárodní arbitrážní praxi se lze setkat s judikaturou i rozhodčími nálezy, které k uvedené extenzi přistupují; zřejmě nerozvinutější je v tomto směru rozhodovací praxe amerických soudů, obdobné závěry ale vyplývají i z rozhodnutí Soudního dvora EU. Pokud jde o praktickou možnost aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu na základě teorie alter ega v rámci českého práva, osobně takový postup opět považují za velmi nepravděpodobný, jakkoli případné protržení firemního závoje nelze vyloučit. V podrobnostech se odkazují na kapitolu sedmou.

Praktické poznatky vyplývající z posouzení případu *Dallah v. Pákistán*, jakož i navazujících rozhodnutí Nejvyššího soudu UK a francouzského soudu *Cour d'appel de Paris* lze pak shrnout následovně. Ze samotného nálezu vydaného v rámci ICC arbitráže vyplývá, že rozhodčí tribunál při posuzování extenze rozhodčí smlouvy na pákistánskou vládu coby třetí osobu zohledňoval dvě roviny. První byl vztah mezi Trustem a pákistánskou vládou, na který rozhodčí tribunál uplatnil shora popsanou doktrínu alter ega. Druhou byla míra zapojení pákistánské vlády do vyjednávání, provádění a ukončení Smlouvy, což v očích rozhodčího senátu odůvodnilo předpoklad existence společné vůle stran (*common intention*), aby vláda byla skutečnou stranou (*true party*) Smlouvy (a tím i v ní obsažené rozhodčí doložky). Obě roviny si rozhodčí tribunál vyhodnotil kladně a rozhodčí smlouvu na pákistánskou vládu aplikoval.

Přes zásadní rozdíly v rozhodnutích UKSC/Dallah a CAP/Dallah analyzovaných podrobně v kapitole osmé lze nicméně uzavřít, že jak rozhodčí tribunál, tak anglické i francouzské soudy byly zajedno v tom, že na případ uplatnily „*nadnárodní obecné zásady a zvyklosti odrážející základní požadavky spravedlnosti a koncept dobré víry v mezinárodním obchodě*“³⁰⁸ coby součást rozhodného práva. **Všechny orgány přitom fakticky posuzovaly jednak existenci společné vůle stran být vázán rozhodčí smlouvou (*common intention*), jednak míru přímého zapojení třetí osoby do kontraktačního procesu a realizace hlavní smlouvy obsahující zmiňovanou smlouvu rozhodčí (*direct involvement*). Tyto dva aspekty (pomyslné testy) tak tvoří jakýsi pomyslný právně-teoretický rámec aplikace rozhodčí smlouvy na třetí osoby v (mezinárodní) obchodní arbitráži na základě nadnárodních zásad a zvyklostí mezinárodního obchodu.**

---

³⁰⁸ Srov. pozn. č. 274 výše:

„[T]ransnational general principles and usages reflecting the fundamental requirements of justice in international trade and the concept of good faith in business.“

Obchodní praxi lze v každém případě doporučit, aby ke sjednávání rozhodčích smluv přistupovala obezřetně a po náležité konzultaci s příslušnými odborníky v dané oblasti, neboť jedině tak lze zodpovědně vyhodnotit, zda je v konkrétním případě žádoucí, aby případný rozhodčí nález byl z pohledu českého práva tzv. tuzemský, nebo cizí.³⁰⁹ Přitom je nezbytné posoudit rovněž výhody, resp. rizika vyplývající z možné ne/aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osobu. Je-li posledně uvedené žádoucí v co možná nejvíce případech, potom je třeba pečlivě volit místo rozhodčího řízení, přičemž vhodnou jurisdikcí se v tomto směru jeví například Paříž (Francie).

---

³⁰⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1034/2012 ze dne 30. 9. 2013 (rozhodnutí bylo publikováno Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 24/2014).

10. BIBLIOGRAFIE

10.1. MONOGRAFIE, UČEBNICE A KOMENTÁŘE

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN: 9788071793427.
- [2] BLACKABY, N., PARTASIDES, C., REDFERN, A., HUNTER, M.: *Redfern & Hunter on International Arbitration*. Fifth Edition. Oxford University Press: 2009. ISBN: 9780199557196.
- [3] BŘÍZA, P.: *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN: 9788071796060.
- [4] BŘÍZA, P., BŘICHÁČEK, T., FIŠEROVÁ, Z., HORÁK, P., PTÁČEK, L., SVOBODA, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN: 9788074005282.
- [5] BORN, G. B.: *International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 2009. ISBN: 9789041127594.
- [6] BORN, G. B.: *International Commercial Arbitration*. Second Edition. Kluwer Law International, 2014. ISBN: 9789041152190.
- [7] BORN, G. B.: *International Arbitration: Law and Practice*. First Edition. Kluwer Law International, 2012. ISBN: 9789041166371.
- [8] BREKOULAKIS, S. L.: *Third Parties in International Commercial Arbitration*. Oxford University Press, 2010. ISBN: 9780199572083.
- [9] CARTWRIGHT, J., HESSELINK, M.: *Precontractual Liability in European Private Law*. Cambridge University Press, 2008. ISBN: 9780521516013.
- [10] HENDRYCH, D. A KOL.: *Právní slovník*, Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 9788074000591.
- [11] HRÁDEK, J.: *Předsmluvní odpovědnost: Culpa in contrahendo*. První vydání. Praha: Auditorium, 2009. ISBN: 9788090378698.
- [12] HULMÁK, M. A KOL.: *Občanský zákoník V: Závazkové právo: Obecná část (§ 1721–2054): Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN: 9788074005350.
- [13] KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN: 9788074003653.
- [14] KNAPP, V.: *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN: 8071790281.
- [15] KUČERA, Z.: *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vydání. Brno – Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN: 9788073801717.

- [16] KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., RŮŽIČKA, K. A KOL.: *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN: 9788073801083.
- [17] KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; RŮŽIČKA, K. et al.: *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň – Brno: Aleš Čeněk – Doplněk, 2015. ISBN: 9788073805500.
- [18] LISSE, L.: *Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN: 9788073576455.
- [19] LISSE, L.: *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem*. Praha: Linde, 2012. ISBN: 9788072018741.
- [20] MOSES, L. M.: *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. Second Edition. Cambridge University Press, 2012. ISBN: 9781107401334.
- [21] OLÍK, M., MAISNER, M., POKORNÝ, R., MÁLEK, P., JANOUŠEK, M.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. ISBN: 9788074787140.
- [22] O’SULLIVAN, J., HILLIARD, J.: *The Law of Contract*. Páté vydání. Oxford University Press, 2012. ISBN: 9780199644803.
- [23] PAUKNEROVÁ, M., ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M. A KOL.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN: 9788074783685.
- [24] PELIKÁN, R.: *Právní subjektivita*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN: 9788073577452.
- [25] PELIKÁNOVÁ, I.: *Obchodní právo: Obligační právo*. Čtvrtý díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN: 9788073574284.
- [26] ROZEHNALOVÁ, N.: *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. ISBN: 9788073573249.
- [27] RUBINO-SAMMARTANO, M.: *International Arbitration Law and Practice*. Second Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. ISBN: 9041114254.
- [28] SANDERS, P. (ed.): *Yearbook Commercial Arbitration 1984*. Volume IX. Kluwer Law International: 1984.
- [29] SAVAGE, J., GAILLARD, E. (eds.): *Fouchard Gaillard Goldman on International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 1999. ISBN: 9789041110251.
- [30] ŠVESTKA J., DVOŘÁK J., FIALA J. A KOL.: *Občanský zákoník: Komentář: Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN: 9788074783692.
- [31] ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, J. A KOL.: *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 9788074001086.

10.2. ČLÁNKY A JINÉ ODBORNÉ PRÁCE

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J.: „Účast na řízeních o hromadných žalobách v zahraničí a uznání a výkon rozsudků v těchto věcech v jiných zemích“. In: *Právní rozhledy* č. 13–14/2016.
- [2] BŘÍZA, P., HOKR, T.: „Czech Republic“. In: *International Arbitration 2016*. Second Edition. Global Legal Insights, 2016.
- [3] BORN, G. B., JOREK, M.: „Dallah and the New York Convention“. In: *Kluwer Arbitration Blog*, Wolters Kluwer Law & Business, duben 2011.³¹⁰
- [4] CIENCIALA, R.: „Teoretické aspekty předsmuvní odpovědnosti a právní povinnosti v procesu kontraktace“. In: Gerloch, A., Beran, K. a kol.: *Funkce a místo právní odpovědnosti v recentním právním řádu*. Praha: Leges, 2014.
- [5] CIENCIALA, R., KORBEL, F.: „Další rána pro rozhodčí řízení (ve spotřebitelských sporech)?“ In: *Litigační novinky*, Havel, Holásek & Partners, červen 2015.³¹¹
- [6] CLARK, J.: „Paris Court of Appeal upholds ICC award in Dallah case“. In: *Practical Law*, Thomson Reuters, březen 2011.³¹²
- [7] FERRARIO, P.: „Group of Companies Doctrine in International Commercial Arbitration: Is There any Reason for this Doctrine to Exist“. In: *26 Journal of International Arbitration* 647 (2009).
- [8] HANOTIAU, B.: „Non-signatories in International Arbitration: Lessons from thirty Years of Case Law“. In: van den Berg, A. J. (ed.): *International Arbitration 2006: Back to Basics?* Kluwer Law International, 2007.
- [9] GIRSBERGER, D., HAUSMANINGER, Ch.: „Assignment of Rights and Agreement to Arbitrate“. In: *8(2) Arbitration International* 121 (2012).
- [10] GLÜCKSELIG, R.: „Průlom do právní autonomie obchodních společností“. In: *Právní rozhledy* č. 5/2002.
- [11] GRIERSON, J., TAOK, M.: „Dallah: Conflicting Judgments from the U.K. Supreme Court and the Paris Cour d’Appel“. In: *28(4) Journal of International Arbitration* 407 (2011).
- [12] HALLA, S., DRLIČKOVÁ, K.: „Zmeny v subjektoch hlavnej zmluvy a ich dopad na súvisiacu rozhodcovskú zmluvu“. In: *Obchodněprávní revue* č. 3/2014.
- [13] HENRIQUES, D. G.: „The extension of arbitration agreements: a “glimpse” of connectivity?“ In: *32 ASA Bulletin* 18 (2014).

---

³¹⁰ Dostupné on-line: <<http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2011/04/07/dallah-and-the-new-york-convention/>>; cit. dne 13. 7. 2015.

³¹¹ Dostupné on-line: <<http://www.havelholasek.cz/cs/publikace-media/litigacni-novinky>>; cit. dne 12. 7. 2015.

³¹² Dostupné on-line: <<http://us.practicallaw.com/4-504-9971?q=&qp=&qo=&qe=>>>; cit. dne 14. 7. 2015.

- [14] HRNČIŘÍKOVÁ, M.: „Závaznost procesních smluv s cizím prvkem pro právní nástupce“. In: *Právní rozhledy* č. 23–24/2013.
- [15] KHAYAT, D., ABU-MANNEH, R., SIRHAN, W.: „London Says ‘No’ and Paris Says ‘Oui’ on Enforcement: Contrasting the English and French Court Decisions in *Dallah v. Pakistan*“. In: *Mayer Brown Article*, Mayer Brown, prosinec 2011.³¹³
- [16] LASÁK, J.: „Soumrak formální samostatnosti osob tvořících podnikatelská seskupení v otázce jurisdikční“. In: *Právní rozhledy* č. 18/2008.
- [17] LOKAJČEK, J.: „Doktrína Piercing the Corporate Veil neboli prolomení majetkové samostatnosti právnické osoby a její možnosti v českém obchodním právu“. In: *Právní rozhledy* č. 12/2011.
- [18] MARTINEZ-FRAGA, P. J.: „The Dilemma of Extending International Commercial Arbitration Clauses to Third Parties: Is Protecting Federal Policy While Accommodating Economic Globalization a Bridge to Nowhere?“ In: 46(2) *Cornell International Law Journal* 291 (2013).
- [19] MAYER, P.: „The Extension of the Arbitration Clause to Non-Signatories – The Irreconcilable Positions of French and English Courts“. In: 27(4) *American University International Law Review* 831 (2012).
- [20] NOVÝ, Z.: „Imunita státu a uznání a výkon rozhodčího nálezu v mezinárodní investiční arbitráži“. In: *Právní rozhledy* č. 5/2015.
- [21] PARK, W. W.: „Non-signatories and International Contracts: An Arbitrator’s Dilemma“. In: *Multiple Multiple Party Actions in International Arbitration* (Permanent Court of Arbitration). Oxford University Press, 2009.
- [22] PAUKNEROVÁ, M.: „Rozhodčí řízení ve vztahu k zahraničí – otázky rozhodného práva“. In: *Právní rozhledy* č. 12/2003.
- [23] SCHWEDT, K., GROTHAUS, J.: „When Does an Arbitration Agreement Have a Binding Effect on Non-Signatories? The Group of Companies Doctrine vs. Conflict of Laws Rules and Public Policy“. In: *Kluwer Arbitration Blog*, Wolters Kluwer Law & Business, červenec 2014.³¹⁴
- [24] TSCHANZ, P.-Y.: „Separability of the Arbitration Agreement and Assignment“. In: *International Law Office*, květen 2002.³¹⁵

³¹³ Dostupné on-line: <<https://www.mayerbrown.com/pt/publications/detailprint.aspx?publication=4728>>; cit. dne 14. 7. 2015.

³¹⁴ Dostupné on-line: <<http://kluwarbitrationblog.com/blog/2014/07/30/when-does-an-arbitration-agreement-have-a-binding-effect-on-non-signatories-the-group-of-companies-doctrine-vs-conflict-of-laws-rules-and-public-policy/>>; cit. dne 7. 5. 2015.

³¹⁵ Dostupné on-line: <<http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/Arbitration-ADR/Switzerland/Tavernier-Tschanz/Separability-of-the-Arbitration-Agreement-and-Assignment#decision>>; cit. dne 19. 4. 2016.

- [25] WOOLHOUSE, S. P.: „Group of Companies Doctrine and English Arbitration Law“. In: 20(4) *Arbitration International* 435 (2004).
- [26] ŽIŽLAVSKÝ, M.: „Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu“. In: *Bulletin advokacie* č. 1–2/2012.

10.3. JUDIKATURA A ROZHODČÍ NÁLEZY³¹⁶

10.3.1. Česká judikatura

Ústavní soud ČR

- [1] Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 625/03 ze dne 14. 4. 2005.
- [2] Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2580/09 ze dne 16. 10. 2009.
- [3] Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3227/07 ze dne 8. 3. 2011.
- [4] Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. 1. 2012, rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 21/2012.
- [5] Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2037/14 ze dne 24. 6. 2014.
- [6] Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 4084/12 ze dne 11. 12. 2014.

Nejvyšší soud ČR

- [7] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2018/98 ze dne 30. 3. 2000, rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/2001 (citováno jako „Rc 35/2001“).
- [8] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 753/2000 ze dne 26. 3. 2001.
- [9] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 739/2005 ze dne 27. 4. 2005.
- [10] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1051/2004 ze dne 28. 4. 2005, rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 37/2006 (citováno jako „Rc 37/2006“).
- [11] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Odo 824/2005 ze dne 30. 11. 2005.
- [12] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 387/2006 ze dne 26. 6. 2007.
- [13] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1222/2005 ze dne 19. 12. 2007, rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 103/2008 (citováno jako „Rc 103/2008“).
- [14] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 1148/2007 ze dne 30. 1. 2008.
- [15] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 1201/2007 ze dne 11. 6. 2008.

³¹⁶ Judikatura a rozhodčí nálezy jsou níže řazeny chronologicky podle data (případně roku) jejich vydání od starších po novější.

- [16] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2312/2007 ze dne 21. 1. 2009.
- [17] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2351/2007 ze dne 31. 3. 2009, rozhodnutí bylo publikováno v Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2010 (citováno jako „*Rc 2/2010*“).
- [18] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3727/2007 ze dne 30. 6. 2009, rozhodnutí bylo publikováno ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 39/2010 (citováno jako „*Rc 39/2010*“).
- [19] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2529/2007 ze dne 30. 9. 2009.
- [20] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 3837/2007 ze dne 6. 1. 2009.
- [21] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 2675/2007 ze dne 30. 10. 2009, rozhodnutí bylo publikováno v Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 46/2010 (citováno jako „*Rc 46/2010*“).
- [22] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1201/2009 ze dne 29. 6. 2010.
- [23] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 761/2009 ze dne 27. 7. 2010.
- [24] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3284/2008 ze dne 31. 8. 2010, rozhodnutí bylo publikováno ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 83/2011 (citováno jako „*Rc 83/2011*“).
- [25] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 111/2009 ze dne 23. 2. 2011.
- [26] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 1130/2011 ze dne 31. 5. 2011.
- [27] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3613/2009 ze dne 30. 11. 2011.
- [28] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4354/2010 ze dne 22. 3. 2012.
- [29] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 5146/2009 ze dne 21. 6. 2012, rozhodnutí bylo publikováno ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 129/2012 (citováno jako „*Rc 129/2012*“).
- [30] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1643/2012 ze dne 23. 7. 2012.
- [31] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2169/2011 ze dne 23. 4. 2013.
- [32] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1034/2012 ze dne 30. 9. 2013, rozhodnutí bylo publikováno v Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 24/2014.
- [33] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3895/2011 ze dne 17. 12. 2013.
- [34] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3958/2013 ze dne 25. 3. 2014, rozhodnutí bylo publikováno ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 54/2014 (citováno jako „*Rc 54/2014*“).
- [35] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3876/2013 ze dne 28. 4. 2014.
- [36] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2401/2014 ze dne 16. 7. 2014, rozhodnutí bylo publikováno v časopise *Soudní rozhledy* č. 11–12/2014.

- [37] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3123/2014 ze dne 29. 4. 2015, rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 100/2015 (citováno jako „Rc 100/2015“).
- [38] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3309/2015 ze dne 27. 10. 2015, rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 74/2016 (citováno jako „Rc 74/2016“).

Ostatní

- [39] Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 342/2007 ze dne 5. 2. 2008, rozhodnutí bylo publikováno v časopise *Soudní rozhledy* č. 2/2009.
- [40] Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 141/2008 ze dne 20. 5. 2008, rozhodnutí bylo publikováno v časopise *Právní rozhledy* č. 21/2008.
- [41] Usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 4 Cmo 73/2010-198 ze dne 16. 9. 2010.

10.3.2. Unijní a zahraniční judikatura

- [42] Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Scherk v. Alberto-Culver Co.* ze dne 17. 6. 1974, 417 U.S. 506 (1974).
- [43] Rozhodnutí německého soudu *Bundesgerichtshof* (BGH) ve věci III ZR 103/73 ze dne 18. 12. 1975, NJW 1976, 852.³¹⁷
- [44] Rozhodnutí amerického soudu *Alaska Supreme Court* ve věci *Volkswagenwerk, AG v. Klippan, GmbH* ze dne 9. 5. 1980, 611 P.2d 498 (Alaska 1980).
- [45] Rozhodnutí amerického soudu *S. D. New York District Court* ve věci *Kyung Sup Ahn v. Rooney, Pace Inc.* ze dne 19. 12. 1985, 624 F. Supp. 368 (S.D.N.Y. 1985).
- [46] Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *SAR Schotte GmbH v. Parfums Rotshild SARL* (SAR Schotte) ze dne 9. 12. 1987, C-218/86 [1987].
- [47] Rozhodnutí francouzského soudu *Cour d'appel de Paris* ve věci *Orri v .Société des Lubrifiants Elf Aquitaine* ze dne 11. 1. 1990, [1992] Rev. Arb. 73.
- [48] Rozhodnutí anglického soudu *House of Lords of the United Kingdom* ve věci *Walford v. Miles* ze dne 23. 1. 1992, [1992] 2 AC 128.
- [49] Rozhodnutí amerického soudu *Fourth Circuit Court of Appeals* ve věci *Perpetual Real Estate Services, Inc. v. Michaelson Properties, Inc.* ze dne 8. 9. 1992, 974 F.2d 545 (4th Cir. 1992).
- [50] Rozhodnutí amerického soudu *Second Circuit Court of Appeals* ve věci *Cargill International SA v. M/T Pavel Dybenko* ze dne 19. 4. 1993, 991 F.2d 1012 (2nd Cir. 1993).

---

³¹⁷ Dostupné on-line: <https://www.supremecourt.uk/decided-cases/docs/UKSC_2009_0165_Judgment.pdf>. Pro účely této práce jsem vycházel z výtisku rozhodnutí obstaraného již v roce 2013 v rámci mého studijního pobytu na kanadské McGill University, Faculty of Law.

- [51] Rozhodnutí amerického soudu *Seventh Circuit Court of Appeals* věci *Sea-Land Services, Inc. v. Pepper Source*, 941 F.2d 519 (7th Cir. 1991); konečné rozhodnutí ze dne 21. 5. 1993, 993 F.2d 1309 (7th Cir. 1993).
- [52] Rozhodnutí francouzského soudu *Cour de Cassation* ve věci *Municipalité de Khoms El Mergeb v. Dalico* ze dne 20. 12. 1993, [1994] Rev. Arb. 116.
- [53] Rozhodnutí amerického soudu *N. D. Alabama District Court* ve věci *In re Silicone Breast Implants Products Liability Litigation* ze dne 25. 4. 1995, 887 F. Supp. 1447 (N.D. Ala. 1995).
- [54] Rozhodnutí kanadského soudu *Court of Appeal of Quebec* ve věci *Décarel inc. c. Concordia Project Management Ltd.*, 1996 CanLII 5747 (QC CA).
- [55] Rozhodnutí švýcarského soudu *Tribunal fédéral* ve věci *X v O* ze dne 16. 10. 2001, 4P.176/2001 (ATF 128 III 50).
- [56] Rozhodnutí francouzského soudu *Cour de Cassation* ve věci *Société Burkinabé des ciments et matériaux (Cimat) v. Société des ciments d'Abidjan* ze dne 28. 5. 2002, [2003] Rev. Arb. 397.
- [57] Rozhodnutí švýcarského soudu *Tribunal fédéral* ve věci *X S.A.L., Y. S.A.L. and A v. Z Sàrl.* ze dne 16. 10. 2003, 4P.115/2003 (22 ASA Bull. 364 [2004]).
- [58] Rozhodnutí anglického soudu *Commercial Court* ve věci *Nisshin Shipping Co Ltd v. Cleaves & Company Ltd* ze dne 7. 11. 2003, [2003] EHCW 2002 (Comm).
- [59] Rozhodnutí anglického soudu *Commercial Court* ve věci *Peterson Farms Inc v. C&M Farming Ltd* ze dne 4. 2. 2004, [2004] EWHC 121 (Comm).
- [60] Rozhodnutí anglického soudu *Commercial Court* ve věci *Mulchrone v. Swiss Life (UK) plc* ze dne 20. 6. 2005, [2005] EHCW 1808 (Comm).
- [61] Rozhodnutí amerického soudu *Seventh Circuit Court of Appeals* ve věci *Continental Casualty Co v. American National Insurance Co* ze dne 5. 8. 2005, 417 F.3d 727 (7th Cir. 2005).
- [62] Rozhodnutí kanadského soudu *Ontario Superior Court of Justice* ve věci *Xerox Canada Ltd. v. MPI Technologies Inc.*, 2006 CanLII 41006 (Ont. S.C.J.).
- [63] Rozhodnutí Nejvyššího soudu UK ve věci *Dallah Real Estate and Tourism Holding Company v. The Ministry of Religious Affairs, Government of Pakistan* ze dne 3. 11. 2010, [2010] UKSC 46.
- [64] Rozhodnutí francouzského soudu *Cour d'appel de Paris* ve věci *Gouvernement du Pakistan v. Societe Dallah Real Estate & Tourism Holding Co* ze dne 17. 2. 2011.³¹⁸
- [65] Rozhodnutí německého soudu *Bundesgerichtshof* (BGH) ve věci III ZR 371/12 ze dne 8. 5. 2014, SchiedsVZ 2014, 151.

---

³¹⁸ Dostupné on-line: <<http://us.practicallaw.com/8-505-0043>>; cit. dne 15. 7. 2015.

10.3.3. Rozhodčí nálezy

- [66] ICC Interim Award No. 4131 ve věci *Dow Chemical v. Isover Saint Gobain* ze dne 23. 9. 1982.³¹⁹
- [67] ICC arbitráž č. 5103 z roku 1988.
- [68] ICC arbitráž č. 6000 z roku 1988.
- [69] ICC arbitráž č. 5894 z roku 1989.
- [70] ICC arbitráž č. 8385 z roku 1995.
- [71] ICC arbitráž č. 8163 z roku 1996.
- [72] ICC arbitráž č. 9839 z roku 1999.
- [73] ICC arbitráž č. 11160 z roku 2002.

10.4. PRÁVNÍ PŘEDPISY A MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY

10.4.1. Právní předpisy

- [1] Anglický *Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999*.³²⁰
- [2] Český zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, v platném znění.
- [3] Český zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.
- [4] Český zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění do 31. 12. 2013.
- [5] Český zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění do 31. 12. 2013.
- [6] Český zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění.
- [7] Český zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v platném znění.
- [8] Český zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.
- [9] Český zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v platném znění.
- [10] Francouzský občanský soudní řád (*Code de procédure civile*), ustanovení týkající se mezinárodní arbitráže (článek 1504 an.).³²¹
- [11] Německý občanský zákoník (*Bürgerliches Gesetzbuch*).

---

³¹⁹ Dostupné on-line <<http://www.trans-lex.org/204131>>; cit. dne 17. 7. 2015 a 22. 4. 2016.

³²⁰ Dostupné on-line <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1999/31/section/8>>; cit. dne 22. 6. 2016.

³²¹ Dostupné on-line: <www.iaiparis.com/lois_en.asp>; cit. dle anglického znění dne 15. 7. 2015.

10.4.2. Mezinárodní úmluvy

- [12] Evropská úmluva o obchodní arbitráži (*European Convention on International Commercial Arbitration*) sjednaná v Ženevě dne 21. dubna 1961, vyhlášena pod č. 176/1964 Sb.
- [13] Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (*Inter-American Convention on International Commercial Arbitration*) sjednaná v Panamě dne 30. ledna 1975.³²²
- [14] Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (včetně příslušných dodatkových protokolů) sjednanou v Římě dne 4. listopadu 1950, vyhlášena pod č. 209/1992 Sb. (pozdější dodatkové protokoly vyhlášovány samostatně).
- [15] Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států (*Convention on the Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States*) sjednaná ve Washingtonu dne 18. března 1965, vyhlášena pod č. 420/1992 Sb.
- [16] Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů sjednaná (*Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*) v New Yorku dne 10. června 1958, vyhlášena pod č. 74/1959 Sb.

Pravidla UNCITRAL

- [17] *UNCITRAL Arbitration Rules*, tj. „vzorová“ rozhodčí pravidla (jednací řád) přijatá Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) v roce 1976 a revidovaná v roce 2010.
- [18] *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration*, tj. „vzorový“ zákon o mezinárodní obchodní arbitráži přijatý Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) v roce 1985 a revidovaný v roce 2006.

10.5. OSTATNÍ ZDROJE

- [1] Jednací řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.
- [2] Komparativní studie *Global Arbitration Review* týkající se praxe v oblasti obchodní arbitráže ve vybraných jurisdikcích.³²³
- [3] Webové stránky *Profiprávo.cz* – článek týkající se nálezů III. ÚS 4084/12.³²⁴

---

³²² Dostupné on-line: <<http://www.oas.org/juridico/english/treaties/b-35.html>>; cit. dne 23. 7. 2016.

³²³ Dostupné on-line: <<http://globalarbitrationreview.com/know-how/topics/61/commercial-arbitration/>>; cit. dne 12. 7. 2015.

³²⁴ Dostupné on-line: <http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=258118&csum=9520d957>; cit. dne 12. 7. 2015.

- [4] Webové stránky *Wikipedia.org* – článek týkající se lorda Mustilla.³²⁵
- [5] Webové stránky *Wikipedia.org* – článek týkající se dr. Shaha.³²⁶
- [6] Webové stránky *Thebusinessyear.com* – článek týkající se dr. Mahmassaniho.³²⁷

---

³²⁵ Dostupné on-line: <https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Mustill,_Baron_Mustill>; cit. dne 13. 7. 2015.

³²⁶ Dostupné on-line: <https://en.wikipedia.org/wiki/Nasim_Hasan_Shah>; cit. dne 13. 7. 2015.

³²⁷ Dostupné on-line: <<https://www.thebusinessyear.com/lebanon-2013/canny-entry-point/vip-interview>>; cit. dne 13. 7. 2015.

11. SUMMARY IN ENGLISH

The purpose of my doctoral thesis – called “*Extending arbitration clause on third parties in (international) commercial arbitration – selected issues in comparison of international arbitration practice and Czech law*” – is to analyse in the context of the (international) commercial arbitration whether at all, and if so under what conditions can an arbitration agreement be extended on third parties as its non-signatories – *i.e.*, parties who have actually not undersigned the said agreement. The thesis is based on a critical analysis thereof by evaluating the selected and relevant case-law, both judicial and arbitral, and the key legal jurisprudence (especially Born and Brekoulakis) in comparison of the international arbitration practice and Czech law.

In the light of foregoing, the answer to the first part of the said question shall be affirmative since there apparently are situations under which an arbitration agreement could be binding a non-signatory. That conclusion is, generally, possible due to the fundamental principle of separability of the arbitration agreement from the underlying (main) contract as further follows from the second chapter. Regarding the answer to the second part of the said question, let me briefly summarize my conclusions relating to the selected theoretical conceptions and issues concerning the extension of arbitration agreement on third parties (non-signatories).

In principle, the extension of arbitration agreement on third party seems to be unquestionable and indisputable in case of a succession and assignment or other transfers of rights as further follows from the third chapter. On the other hand the extension of arbitration agreement on guarantors seems to be ambiguous or rather negative as further follows from the fourth chapter. Despite that, there is a different conclusion in case of a third-party beneficiary as further follows from the fifth chapter. Nevertheless, we shall distinguish between questions whether the third-party beneficiary is entitled to enforce the arbitral clause and whether the party promising the substantive benefit may bring an arbitration claim against the third-party beneficiary.

The most controversial is a case of the extension of arbitration agreement based on the so-called *group of companies doctrine*. It follows from the relevant case-law, both judicial and arbitral, and the key legal jurisprudence that: *first*, there shall be the existence of a tight group structure; *second*, there shall be the active role of the non-

signatory company in the negotiations, performance, or termination of the contract containing the arbitration clause; and *third*, there shall be the common intention of the parties to arbitrate. For further details I refer to the sixth chapter.

The different answer arises under the so-called *doctrine of alter ego* within the context of lifting the corporate veil as further follows from the seventh chapter. Following thereon, the whole eighth chapter is devoted to the analysis of the famous and somewhat controversial case *Dallah v. Pakistan* in which an arbitral clause was actually extended on a third party based on the alter ego doctrine. The last (ninth) chapter provides conclusion of my research which is followed by the list of references and this brief summary in English.

12. ABSTRAKT A KLÍČOVÁ SLOVA

ABSTRAKT

*Aplikovatelnost rozhodčí smlouvy na třetí osoby v (mezinárodní) obchodní arbitráži
– vybrané otázky ve srovnání mezinárodní arbitrážní praxe a české právní úpravy*

Smyslem předkládané rigorózní práce je posoudit v rámci (mezinárodní) obchodní arbitráže zda vůbec, případně za jakých podmínek mohou být rozhodčí smlouvou vázány třetí osoby coby její nesignatáři (*non-signatories*), tj. osoby, které danou smlouvu fakticky nepodepsaly. Práce kriticky zkoumá danou problematiku v kontextu vybrané a relevantní judikatury a rozhodčích nálezů i klíčových doktrinárních závěrů, a to vždy ve srovnání mezinárodní arbitrážní praxe a české právní úpravy.

Práce se skládá z devíti hlavních kapitol. Po obecném úvodu (kapitola první) věnuji pozornost základnímu východisku celé problematiky, kterým je princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní (kapitola druhá), poté již následuje důkladná analýza vybraných teoretických konceptů aplikovatelnosti rozhodčí smlouvy na třetí osoby (kapitola třetí až sedmá). V souvislosti s tím se tak postupně zabývám otázkou právního nástupnictví (sukcese) v kapitole třetí, postavením ručitelů v kapitole čtvrté, oprávněných třetích osob v kapitole páté, tzv. koncernovou teorií (*group of companies doctrine*) v kapitole šesté a teorií alter ega v kapitole sedmé. Celá osmá kapitola je pak věnována posouzení známého a do jisté míry kontroverzního případu *Dallah v. Pákistán*, ve kterém byla rozhodčí smlouva aplikována na třetí osobu na základě teorie alter ega. Shrnutí posuzované problematiky v podobě závěru je pak obsaženo v poslední hlavní (deváté) kapitole, po níž následuje výčet bibliografie a stručné anglické resumé.

KLÍČOVÁ SLOVA

rozhodčí řízení (arbitráž), rozhodčí smlouva (rozhodčí doložka), třetí osoby, nesignatáři, oddělitelnost rozhodčí smlouvy, právní nástupnictví, ručitelé, oprávněné třetí osoby, koncernová teorie, teorie alter ega

13. ABSTRACT AND KEY WORDS

ABSTRACT

Extending arbitration clause on third parties in (international) commercial arbitration – selected issues in comparison of international arbitration practice and Czech law

The purpose of my doctoral thesis is to analyse in the context of the (international) commercial arbitration whether at all, and if so under what conditions can an arbitration agreement be extended on third parties as its non-signatories – *i.e.*, parties who have actually not undersigned the said agreement. The thesis is based on a critical analysis thereof by evaluating the selected and relevant case-law, both judicial and arbitral, and the key legal jurisprudence in comparison of the international arbitration practice and Czech law.

The thesis consists of nine main chapters. After the introduction of the subject-matter (first chapter), I focus on a fundamental basis thereof – *i.e.*, the doctrine of separability of an arbitration agreement from the underlying contract (second chapter), followed by a thorough analysis of a selected theoretical conceptions concerning the extension of arbitration agreement on third parties (third to seventh chapter). Accordingly, I evaluate the following issues: a succession and assignment or other transfers of rights in the third chapter, the position of guarantors in the fourth chapter, third party beneficiaries in the fifth chapter, the so-called group of companies doctrine in the sixth chapter, and the doctrine of alter ego in the seventh chapter. The whole eighth chapter is devoted to the analysis of the famous and somewhat controversial case *Dallah v. Pakistan* in which an arbitral clause was actually extended on a third party based on the alter ego doctrine. The last (ninth) chapter provides conclusion of my research which is followed by the list of references and a brief summary in English.

KEY WORDS

arbitration, arbitration agreement (arbitral clause), third parties, non-signatories, separability of arbitration agreement, succession and assignment of rights, guarantors, third party beneficiaries, group of companies doctrine, theory of alter ego

